MARGI PREUS

Inimă de SAMURAI

Booklet fiction

MARGI PREUS

Inimă de SAMURAI

- Roman distins cu Newbery Honor -

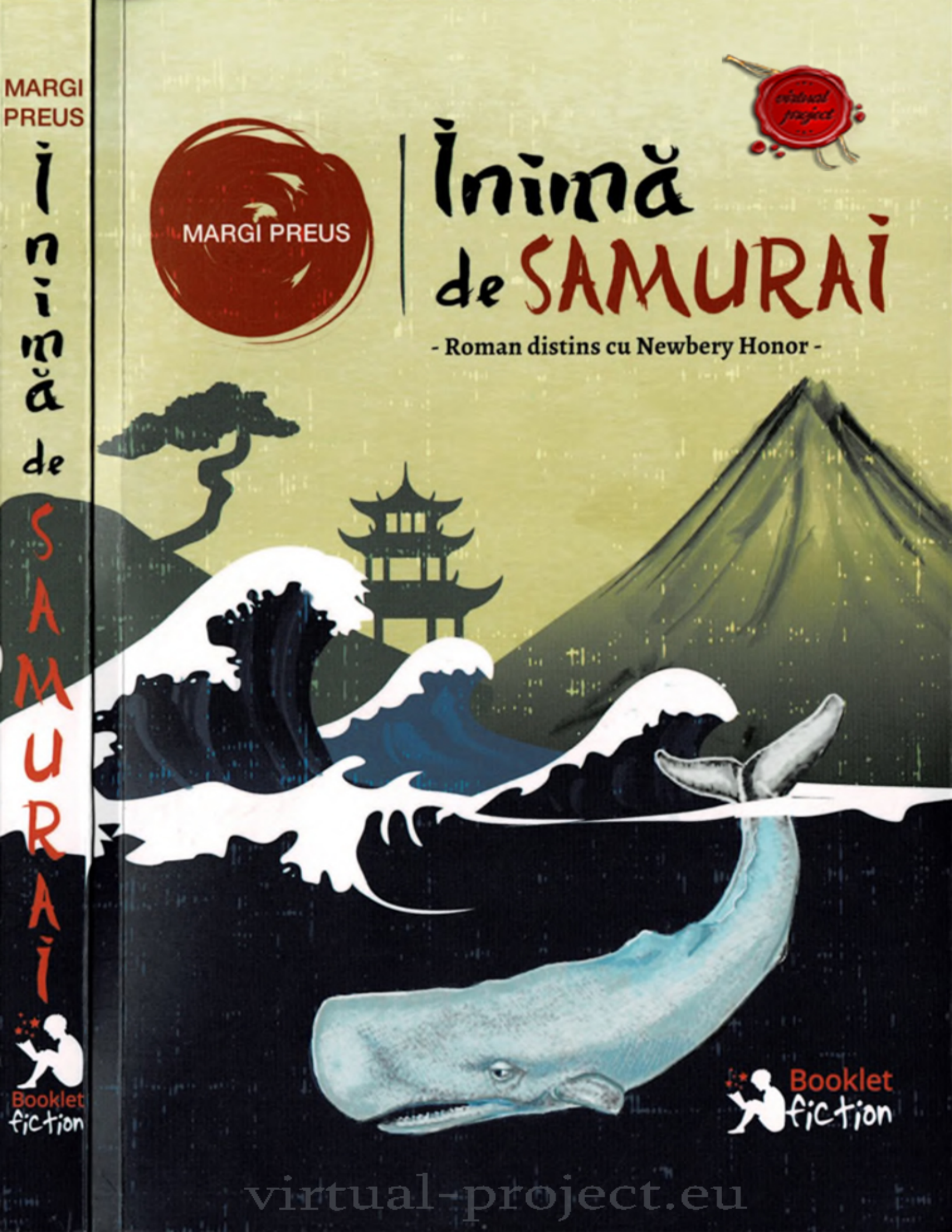

Booklet fiction

virtual-project.eu

Redactare: Ruxandra Câmpeanu

Corectură: Ioana Tudose, Andreea Buliga

Tehnoredactare: Carmen Dumitrescu **DTP:** Anca Vrănescu

Copertă: Theodora Nicolescu

Descrierea CIP a Bibliotecii Naţionale a României PREUS, MARGI Inimă de samurai / Margi Preus; trad.: Laura Ciobanu. – Bucureşti: Booklet, 2016 ISBN 978-606-590-316-6 I. Ciobanu, Laura (trad.)

821.111(73)-31=135.1

Margi Preus *Heart of a Samurai* Copyright © 2010 Margi Preus

© Editura Booklet, 2016, pentru prezenta ediţie

„Vântul schimbării începuse să sufle şi Japonia avea să fie luată pe aripile lui, într-un fel sau în altul. Iubita lui ţară petrecuse sute de ani mulţumindu-se să trăiască de la o lună plină la alta, în timp ce Vestul gonise înainte. (...)

Dar era în natura vieţii să fie trecătoare. Nu era nostim că aceşti compatrioţi ai săi, care admirau atât de mult frumuseţea efemeră a florilor de cireş şi explozia de culoare a arţarilor toamna, se agăţau cu atâta înverşunare de trecut? Erau ca ultimele flori fragile care tremură pe o creangă în timp ce vântul se luptă cu încăpăţânare să le smulgă.”

CNI CORESI
Tipărit la C.N.I. „CORESI” S.A.

Margi Preus

Inimă de samurai

Roman inspirat din povestea adevărată
a lui Nakahama Manjiro
Traducere din limba engleză și note de Laura Ciobanu

virtual-project.eu

Booklet fiction

- 2016 -

PENTRU PASHA ŞI MISHA ŞI PENTRU AVENTURIERII DE PRETUTINDENI

Partea întâi

ÎN NECUNOSCUT

Nu am părinţi: voi face din cer şi din pământ mamă şi tată.
Nu am casă: voi face din conştiinţă locuinţa mea.
N-am viaţă şi nici moarte: din fluxul şi refluxul fiecărei răsuflări îmi fac viaţa şi moartea.

Crezul samuraiului

1 FURTUNA

IANUARIE 1841 (AL DOISPREZECELEA AN TEMPŌ, ANUL BIVOLULUI), ÎN LARGUL COASTEI INSULEI SHIKOKU, JAPONIA

Manjiro privi cu ochii mijiți pe deasupra întinderii scânteietoare a mării, către șirul de nori întunecați ce se adunau la orizont.

— Ce o fi oare dincolo de mare? se întrebă el cu glas tare.

— Nu vrei să știi, zise Denzo, grăbindu-se să înalțe pânza. Acolo trăiesc barbarii. Demoni cu fețe păroase, nas mare și ochi albaștri!

Jusuke cârmi barca spre casă, iar pescarii amuțiră. În trei zile nu prinseseră nici măcar un singur pește. Familiile lor aveau să rabde de foame. Gândindu-se la coșul pentru orez de acasă, care stătea gol, Manjiro înghiți în sec.

Aruncă o ultimă privire în urma lor și observă ceva ciudat. Pe sub apă lunecau dâre întunecate ca niște panglici.

— Scuzați-mă, zise el. Ce e acolo, în apă?

— Pește! răspunse Goemon, un băiat nu cu mult mai mare decât Manjiro.

— Macrou! strigară ceilalți.

Denzo cârmi iute barca înspre apele întunecate de atâta pește, pe când ceilalți își puneau momeli în cârlige.

Pescarii se grăbiră să arunce undițele, ridicând de fiecare dată la bord câte un macrou gras. Treaba lui Manjiro era să desprindă peștii din cârlige. Mâinile îi sângerau, dar zâmbea văzând barca plină de pești grăsuni, care se zbăteau neputincioși! Ce noroc că se mai uitase o dată îndărăt! Altfel, acum s-ar fi mulțumit cu toții să viseze la o cină cu orez și cu pește aburind.

Niciunul dintre ei nu observă că norii cei întunecați înghițiseră cerul. Nu băgară de seamă că valurile luaseră cu asalt barca. Nu observară vântul până când vela începu să fluture în bătaia lui și se întinse cu un pocnet.

— Așa trebuie să pocnească pânza? întrebă Manjiro, uitând să-și ceară scuze că se băga în treburile lor, deși fusese învățat să fie foarte politicos.

— Băiete, îi zise Jusuke, vezi-ți de treaba ta.

— Așa urlă vântul tot timpul? chiți Manjiro.

Știa că n-ar fi trebuit să pună atâtea întrebări, dar nu se putea abține.

— Taci, băiete, zise Toraemon, unul dintre pescarii mai vârstnici. Ești o pacoste! Nu știu de ce a fost Denzo de acord să te ia cu noi. Nu vezi că mai e pește de prins?

Dar nici nu termină bine de vorbit, că vântul și începu să hăulească amenințător ca un dragon. Pânza se umflă într-o clipită, făcând barca să se încline într-o parte și smulgând parâma din mâna lui Denzo. Eliberată, vela se zbătea ca aripa unei păsări rănite. Toraemon apucă vâslele și începu să lopăteze în timp ce Jusuke încerca să strângă pânza. Însă vântul o izbi de catarg până când o sfâșie. Ridică din mare munți imenși de apă. Smulse vâslele din mâinile oamenilor și le azvârli în larg. În cele din urmă, rupse catargul și smulse cârma.

Fără pânză, fără vâsle, fără cârmă, barca se zbătea pe marea zbuciumată. Deodată începu să cadă o ploaie rece, care se transformă în lapoviță. Pescarii se ghemuiră pe fundul bărcii în timp ce ploaia le acoperea luntrea, hainele și părul cu o pojghiță de gheață.

Zilele trecură. Mai întâi, cei cinci tovarăși mâncară carnea crudă a peștilor pe care îi prinseseră, dar în curând valurile care se revărsau peste bord luară cu ele cea mai mare parte a capturii.

La un moment dat, zăriră uscatul. Strigară și urlară, dar vântul le fură glasurile. Manjiro își simți inima grea când își dădu seama că barca nu plutea către insulă, ci dimpotrivă.

— Kuroshio[1], zise Denzo. Curentul Negru.

Vocea îi era la fel de sumbră ca apele care îi înconjurau. Toți priveau fâșia lată de apă de un albastru închis, care de obicei curgea spre nord, către casă. În acest an, din motive pe care nu le înțelegeau, curentul își schimbase direcția către sud-est. Fără vele, cârmă și vâsle, erau la mila lui Kuroshio, care îi trăgea neabătut în larg, spre necunoscut. Cât avea să treacă până vor ajunge la capătul oceanului și vor cădea peste marginea lumii? Aveau oare să dea ochii cu creaturile înspăimântătoare și cu diavolii necunoscuți despre care se spunea că trăiau și navigau pe lângă țărmurile cele mai îndepărtate ale oceanului?

Toată lumea știa de diavolii străini, adică de barbari. Oare chiar existau, se întrebă Manjiro, sau erau pur și simplu născociri ale adulților ca să-i facă pe copii să se poarte frumos? Până și el le spusese surorilor lui mai mici: „Duceți-vă la culcare, altfel vin barbarii și vă iau!”.

Dar acum, în bezna nopții, în timp ce vântul urla, iar el arunca peste bord găleată după găleată de apă rece, monștrii îi asaltau imaginația. Monștri cu colți și cozi ca niște biciuști, coarne ascuțite ca pumnalele și ochi albaștri ca gheața.

În cea de-a opta zi de când pluteau în derivă, rămaseră fără merinde și apă. Stăteau ghemuiți unul lângă altul, cu frigul în oase, pregătiți să moară.

Multă vreme, nimeni nu vorbi. Îl așteptau pe Denzo, conducătorul lor și cel mai vârstnic din grup, să ia cuvântul cel dintâi. Într-un sfârșit, el zise:

— La întoarcere, voiam să-mi cumpăr o barcă numai a mea.

Toţi încuviinţară din cap. Păcat. Barca de care se agăţau acum era una împrumutată.

Următorul vorbi Toraemon:

— Eu mă gândeam să mă însor.

Toţi încuviinţară din nou. Era păcat că Toraemon nu avea să se căsătorească niciodată.

Apoi Jusuke spuse printre dinţii care-i clănţăneau:

— Eu nu voiam decât o baie fierbinte şi o mâncare de peşte!

— Cu napi muraţi, completă Goemon.

La gândul mâncării, maţele începură să le chiorăie şi mai tare.

Manjiro, care, la cei paisprezece ani ai săi, era cel mai tânăr dintre ei şi, drept urmare, ultimul la cuvânt, zise:

— Eu speram să ajung samurai[{2}].

Toată lumea se puse pe râs.

— În satul lui, copiii de pescar sunt samurai! zise Toraemon.

Asta-i făcu pe toţi să râdă şi mai tare.

— Nu-l necăjiţi, îi mustră Denzo. E clar că aiurează.

„Oare?" se întrebă Manjiro. Nu ştia de ce spusese că voia să se facă samurai. Pur şi simplu asta-i ieşise pe gură.

Se întinse tremurând să se culce şi alunecă într-un somn agitat, din care se tot trezi, chinuit de vântul care şuiera prin furcheţii vâslelor şi de valurile care se loveau de barcă, ţâţâind dezaprobator. Sperase ca această expediţie de pescuit să fie o cale de a şterge jalnicul eşec pe care îl suferise ca decorticator de orez pentru Imasu-san. I se păruse o idee cum nu se poate mai deşteaptă să pună pietre în maşina de măcinat: cojile de orez fuseseră îndepărtate mult mai iute. Nu se gândise însă că pietrele şi pietricelele ar putea fi măcinate şi ele odată cu orezul, şi pe urmă poftim de mai mănâncă orez cu nisip! Când văzuse, Imasu-san turbase de furie şi îl fugărise pe Manjiro cu o nuia de salcie. Cât despre Manjiro, îşi luase picioarele la spinare, fără să mai stea la discuţii. Preferase să fugă decât să dea ochii cu mama lui după aşa o greşeală prostească. Îşi spusese că va face el rost de altă slujbă. Avea să-şi găsească de lucru într-un alt sat şi, cine ştie, poate avea să se întoarcă acasă cu buzunarele doldora de bani! Atunci n-avea să mai fie o povară. Şi totuşi, în clipa asta, nu-şi dorea decât să se fi oprit să-şi ia rămas-bun de la mama lui. Parcă-i auzea vocea strigându-l. Strigându-l iar şi iar.

În cele din urmă, deschise ochii. Nu maică-sa îl striga. Zgomotul era făcut de o uriaşă pasăre marină, care plana în înaltul cerului, deasupra lor.

O pasăre! Se ridică în capul oaselor şi îşi zgâlţâi prietenul:

— Goemon-chan[{3}]! zise el. O pasăre!

Goemon deschise leneş un ochi.

— E o pasăre, aşa-i, confirmă el şi îşi închise din nou ochiul.

Ahodori[4], pasărea nătângă.

— Stai un pic, îl scutură din nou Manjiro. Dacă-i o pasăre, asta nu înseamnă că e și pământ prin apropiere?

— Ba da, oftă Goemon, după care își ridică brusc capul: Pământ zici?

Cei doi băieți îi zgâlțâiră pe ceilalți și își îndreptară cu toții privirea peste marginea bărcii, către o dungă scurtă și întunecată ce se ivise la orizont. Pe măsură ce barca plutea către ea, linia cea întunecată se transforma într-o umbră înaltă, impunătoare: o insulă.

Inimile pescarilor începură să bată ceva mai iute. O insulă putea însemna apă dulce. Putea însemna mâncare și chiar adăpost.

De acum, se întrezărea o siluetă ca un munte teșit. Conturul însă rămăsese încețoșat, ca și cum pielea pământului ar fi tremurat!

Când se mai apropiară, li se păru că din insulă se desprindeau bulgări de țărână care se înălțau în aer. Sau că firimituri întunecate se lăsau în jos, adăugându-se pământului.

— Îmi cer iertare că întreb, dar de ce face-așa? zise Manjiro.

Pescarii deveniră neliniștiți. Curentul îi purtase în ape necunoscute. Poate că insula era vrăjită.

Urmăreau tăcuți cum barca se apropia tot mai tare de conturul fremătător al insulei. Manjiro se simțea vinovat: încă o dată, întrebările lui îi băgaseră în bucluc.

Deodată, Goemon izbucni în râs. Avea ochii cei mai ageri și zărise deja un lucru pe care ceilalți nu îl văzuseră încă.

— Păsări! exclamă el. Mii de păsări!

În curând, văzură cu toții păsările înălțându-se în aer și acoperind versanții insulei. Mii de zburătoare se ridicau sau aterizau – atât de multe, că insula însăși părea însuflețită.

Ce noroc! Puteau să mănânce păsările; la urma urmei, dacă toate erau nătânge, aveau să fie ușor de prins. Poate că aveau să găsească și apă dulce și alte lucruri bune de mâncat.

Dar, pe când soarele apunea în urma lor, învăluind insula în ultimele și cele mai strălucitoare raze ale sale, speranțele lor păleau. Înaintea lor se înălța un perete sterp de stâncă, fără urmă de verdeață. Mai rău, din apă se ridicau stânci ca niște gheare ascuțite, gata să le spintece barca. Luntrea înainta zorită către ele în amurgul tot mai cenușiu.

2 SAMURAIUL DE PE INSULA PĂSĂRILOR

27 IUNIE 1841 (AL DOISPREZECELEA AN TEMPŌ, ANUL BIVOLULUI)

Pământ. Cer. Vânt. Ocean.

Uneori s-ar fi zis că numai asta exista pe lume. Că numai asta existase vreodată. Că niciodată nu avea să mai existe și altceva.

Exista această bucată de uscat, abia un soi de bolovan mai mare. Și exista o peșteră în stâncă, care le oferea adăpost. Nu unul călduros, dar un adăpost, orișicum.

Exista cerul, o întindere nesfârșită de cer, tot cerul pe care ți-l puteai dori. Atârna zi de zi deasupra lor ca o fâșie de mătase albastră, iar noaptea ca o mantie de catifea neagră presărată cu nestemate reci. Oferea prea puțină căldură. Și abia câțiva stropi de ploaie.

Exista vântul. Urlând, mârâind, gemând, vuind.

Și exista oceanul cel scânteietor.

— Albastru ca un ochi de barbar, zisese Goemon. Urăsc oceanul!

Escaladau stâncile către cuiburile albatroșilor. Asta se întâmplase pe vremea când păsările cele nătânge erau ușor de prins, pentru că nu voiau să-și abandoneze ouăle în cuib. Pur și simplu întindeai mâna și le înhățai.

— Goemon-chan! îșI dojenise Manjiro prietenul. Cum poți să spui că urăști oceanul?

— Știu, știu, zisese Goemon. Oceanul are un *kami*[5] puternic, dar uită-te la el! E atât de crud! E numai apă cât vezi cu ochii, dar putem să bem din el fie și o gură? E plin de pește, dar putem prinde vreunul? După ce scăpăm de-aici, să nu mai văd oceanul în fața ochilor!

— Dar ești pescar, Goemon-chan, spusese Manjiro. Cum o să pescuiești dacă nu vrei să mai vezi oceanul în fața ochilor?

— O să mă leg la ochi!

Manjiro râsese.

Asta se întâmplase pe vremea când încă mai râdeau. Pe vremea când se mai găseau păsări, când mii de albatroși mergeau legănat de colo-colo pe picioarele lor enorme, clămpănind din cioc și fluturându-și aripile uriașe.

Dar asta fusese mai demult.

Acum, Manjiro stătea aplecat peste un prag de piatră, scormonind dedesubt cu degetele în căutarea vreunui crab sau a vreunei alge care ar fi putut să fi rămas agățată acolo. Ar fi vrut să găsească ceva de mâncare, orice, ca să aibă ce să le ducă celorlalți, care erau prea slăbiți ca să mai părăsească peștera. Cu spatele la cer și pântecele lipit de piatră, Manjiro privi în ochiul albastru al mării.

Apa era atât de limpede, încât vedea până în adâncuri. Un melc trasa cu lentoare în nisip o dâră ca o panglică sclipitoare.

„Cum merge melcul, care n-are picioare?" se întrebă el. „Și încotro se îndreaptă cu atâta hotărâre făptura asta micuță?"

Manjiro îl urmări cu privirea, pierdut în contemplarea mișcărilor lui încete, grațioase. Își aminti cum trecuseră zilele, atâtea răsărituri urmate de apusuri până când, în cele din urmă, le pierduse socoteala.

Totul începuse, desigur, cu ziua în care bărcuța lor se sfărâmase de stânci. Manjiro, Goemon și Toraemon săriseră în apă chiar înainte ca barca să se răstoarne, dar Denzo și Jusuke fuseseră prinși dedesubt. În cele din urmă, ajunseseră toți cinci la țărm, dar, zbătându-se să scape, Jusuke se rănise la picior. Cum încă nu se vindecase, nu ieșea niciodată din peșteră.

Pe urmă fusese ziua în care pământul se cutremurase și niște stânci se rostogoliseră de pe culmi, blocându-le intrarea în adăpost. Dar puseseră cu toții umărul la împins și reușiseră să dea bolovanii la o parte. Asta era pe vremea când mai aveau suficientă energie pentru astfel de munci.

Cele câteva zile în care cerul le oferise ceva ploaie fuseseră foarte bune. Ploaia se aduna în crăpăturile stâncilor. Pescarii o strânseseră în coji de ouă și în găleata adusă de valuri pe țărm, dar nu aveau în ce să adune atâta apă cât să le ajungă până la următoarea ploaie. Își raționalizaseră consumul: câte o cochilie de stridie cu apă la fiecare pasăre mâncată. Asta pe vremea când mai aveau apă. Și păsări.

Fuseseră atâtea păsări, că se săturaseră de ele.

— O, ce n-aș da să mănânc un castravete! spusese într-o zi Goemon. Sau să iau o îmbucătură dintr-un cartof dulce... Sunt sătul până peste cap de carnea crudă de pasăre.

Dar lui Manjiro îi venise o idee.

— Hai să le gătim azi, Goemon, propusese el.

— Da, hai, cu un sos gros și cu multe condimente... Îl tachinase Goemon. Manjiro-chan, știi că amnarul și cremenea noastră sunt pe fundul mării, adăugase el cu un aer grav. Nu avem foc.

— Dar mi-a venit o idee, insistase Manjiro. Poate că există și altă soluție.

Jumuliseră păsările ca de obicei, cu lăncile de pescuit pe care le salvaseră din naufragiu. Apoi bătuseră carnea de pasăre cu pietre până când o transformaseră într-un soi de pastă.

— Acum o să lăsăm soarele s-o coacă, zisese Manjiro, întinzând pasta pe o piatră. Nu mai trebuie decât să așteptăm.

Cât timp așteptaseră, priviseră în largul oceanului, către nord-vest – către casă. Lui Manjiro i se strânsese stomacul de îngrijorare. Cum se descurca familia în lipsa lui? Oare surioarele sale adunau taro{6} de pe munte, chinuindu-se să găsească ceva de mâncare? Ce n-ar fi dat să poată să zboare, ca păsările care planau și chirăiau deasupra lor! Ar fi zburat acasă, la ai lui. Ar fi putut chiar să le ducă un pește în cioc!

— Te gândești la ai tăi? întrebase Goemon.

Manjiro încuviințase din cap.

— Cred că n-o să mai ajungi samurai acum, nu-i așa, Manjiro-chan?

— De ce nu?

— Chiar dacă ne-om întoarce acasă, știi foarte bine că nu se poate

așa ceva, Nu te-ai născut într-o familie de samurai. Te-ai născut fiu de pescar și pescar o să fii. Și, dacă o să ai copii la rândul tău, tot pescari o să fie și ei. Așa stau lucrurile. Așa au stat mereu. Și n-o să se schimbe niciodată.

Manjiro oftase. Așa gândeau oamenii, așa gândiseră mereu și, presupunea el, așa aveau să gândească întotdeauna.

— La urma urmei, de ce vrei tu să fii samurai? Ca să poți să le tăbăcești pielea unor țărani amărâți ca noi? îl întrebase Goemon.

Goemon probabil că nu văzuse niciodată un samurai în carne și oase. Manjiro în mod sigur nu văzuse vreunul. Satul său era departe de centrul guvernării și al puterii, unde își petreceau timpul cei mai mulți samurai, dar auzise povești, bineînțeles. Înainte să moară, tatăl lui Manjiro îl învățase despre *bushidō*, codul de onoare al samurailor.

— N-aș fi genul ăla de samurai, explicase Manjiro. Aș fi ca samuraii nobili de pe vremuri: eroi luptători, care le erau loiali stăpânilor lor și care studiau nu numai arta războiului, ci și caligrafia și poezia.

— Nu putem să ne mai întoarcem în Japonia, să știi, zisese Goemon, privind în largul oceanului.

— De ce nu?

— Pentru că așa spune legea: „Oricine părăsește țara pentru a se întoarce mai târziu va fi condamnat la moarte".

Au rămas amândoi tăcuți, meditând cu mâhnire la aceste cuvinte.

În cele din urmă, Manjiro zisese:

— Dar de ce?

— Pentru că, dacă am întâlni vreunul dintre diavolii ăia străini, ne-ar otrăvi.

— Să ne otrăvească! exclamase Manjiro.

— Poate că nu trupește, dar ne-ar otrăvi mințile cu felul lor de a gândi. De aceea pescarilor nu li se permite să se îndepărteze prea mult de coastă: se spune că în larg începe contaminarea. Barbarii ne-ar umple capul cu gânduri greșite!

— Ce fel de gânduri?

— Manjiro-chan, pui prea multe întrebări.

— Știu, zisese Manjiro. Îmi pare rău!

Și-a lăsat capul în pământ, dar în clipa următoare și-a ridicat din nou privirea și a zis:

— Sper ca barbarii să nu ne găsească niciodată. Zeii să ne apere de ei!

A ales apoi două bucăți de lemn aduse de valuri, de mărimi inegale. S-a înclinat dinaintea prietenului său, oferindu-i bețele lucioase, lustruite, cu ambele mâini întinse.

— O, preaonorate prieten, a spus el, iată *katana*[7] ta – sabia ta cea lungă. Și *wakizashi*-ul tău, cuțitul cel scurt.

Apoi a găsit și pentru el două bucăți netede de lemn, de lungimi

inegale. A îndesat bățul scurt în brâul de pânză care îi încingea mijlocul și l-a fluturat pe celălalt ca pe o sabie, provocându-l pe Goemon la duel.

— N-avem voie să purtăm săbii, i-a atras atenția Goemon. Doar știi și tu.

— Cu toată umilința, îți atrag atenția că aici noi suntem stăpâni. Suntem samuraii de pe Insula Păsărilor. Și de acum încolo vom trăi conform codului *bushidō.* Ne vom apăra onoarea și insula și ne vom apăra unul pe altul de barbarii cu ochi albaștri. Ești de acord? a zis el, sărind pe o stâncă și învârtindu-și bățul deasupra capului.

Goemon s-a ridicat în picioare.

— De acord, a încuviințat el, vârându-și „cuțitul" la brâu și încrucișându-și „spada" cu a lui Manjiro.

Săbiile lor închipuite se ciocneau și zăngăneau în timp ce ei fandau sau săreau în lături pentru a evita loviturile.

Manjiro tocmai îl făcuse pe Goemon să-și scape bățul, când a simțit cum cineva îi smulge din mână sabia imaginară. S-a întors și l-a zărit pe Denzo, care îi privea pe amândoi încruntat.

— Credeți că asta-i o petrecere la iarbă verde? s-a răstit el. V-am trimis să faceți rost de apă și de mâncare, băieți, nu să vă jucați de-a lupta cu săbiile!

Băieții s-au înclinat zoriți dinaintea lui Denzo și apoi i-au arătat carnea care se cocea pe pietre.

Denzo și-a mijit ochii la grămada de carne.

— Ce-i asta? a întrebat el.

— Jumulitură friptă pe pat de piatră, a zis Goemon.

Manjiro a pufnit în râs. Nici măcar Denzo nu și-a putut reține un zâmbet.

După aceea, au mai făcut de multe ori jumulitură friptă pe pat de piatră. Nu era ea prea gustoasă, dar măcar era altceva decât să mănânci în fiecare zi numai carne crudă.

Asta se întâmplase pe vremea când mai aveau carne de pasăre, pe vremea când insula era plină de păsări care își zburleau penele, fâlfâiau din aripi, clămpăneau din ciocuri, chirăiau, gângureau și stăteau pe tărtiță la clocit. Dar, în câteva luni, lucrurile se schimbaseră. Puii clociți când pescarii puseseră prima oară piciorul pe insulă crescuseră. Și, odată ce deveniseră suficient de puternici, toate păsările își luaseră zborul.

În urma lor, insula a rămas tăcută și pustie.

Într-o zi, Manjiro și Denzo au căzut de acord că merita să escaladeze dealul cel mare în căutare de apă. S-au cățărat împreună pe versantul stâncos. În vârf, Manjiro a observat două grămezi lunguiețe de pietre. Le-a privit îndelung, pentru că i se părea că îi amintesc de ceva.

— Denzo-san, a zis el. Scuză-mă că-ți întrerup șirul gândurilor, dar

ce sunt...?

Și-a curmat vorba, înțelegând deodată de ce fuseseră așezate acolo cele două movilițe.

— Morminte!

Cuvântul îi scăpase de pe buze.

— Namu Amida Butsu, a spus Denzo cu glas cântat. Buddha cel al Infinitei Lumini.

Deci mai fuseseră și alți oameni acolo înaintea lor... și muriseră! Gândul acesta i-a făcut pe amândoi să verse lacrimi.

— De unde crezi că veneau? a întrebat Manjiro. Crezi că erau compatrioți de-ai noștri?

Denzo s-a mulțumit să clatine din cap și, cu pași grei, au pornit amândoi pe drumul anevoios către peșteră. Manjiro se gândea că nu-și va mai vedea niciodată familia. Ce aveau să se facă ai lui dacă nu mai era el care să aducă acasă pește, puțin orez sau măcar niște ciuperci și ferigi, pe care le culegea din pădure și care le potoliseră foamea de atâtea ori? Aveau să flămânzească? Aveau să ajungă și ei sub câte un maldăr de bolovani?

Suferința pe care o simțise la moartea tatălui său fusese la început o durere ascuțită, dar cu timpul se tocise până când abia o mai băga de seamă. Acum însă, durerea se înteți din nou. Îi era dor de mama lui și de tatăl lui mort. Și-a închipuit că zace chiar el într-unul dintre cele două morminte și asta l-a făcut să-i fie dor și de el însuși!

Când Denzo le-a povestit celorlalți ce descoperiseră, s-au întunecat cu toții la chip.

— S-ar putea să avem aceeași soartă, a zis Toraemon.

— Și eu m-am gândit la asta, i-a răspuns Denzo.

Toată lumea s-a întors către Jusuke, care nu auzise nimic din cele discutate; se zbătea și gemea, pradă febrei.

Lacrimi amare le șiroiau pe obraji. Nimeni nu ar fi vrut să fie silit să-și îngroape un prieten.

Lui Manjiro i se părea că negura e pe punctul de a-i înghiți cu totul. Dar s-a recules imediat: îi venise o idee.

— Vă rog să mă iertați, prieteni, a zis el încetișor, dar am o întrebare.

— Manjiro, a răbufnit Toraemon, nu-i momentul acum...

Dar Denzo l-a oprit, punându-i o mână pe braț.

— Ce este? l-a încurajat el pe Manjiro.

— Erau două morminte, nu-i așa, Denzo-san?

Denzo a încuviintat.

— Întrebarea mea este: unde-i cea de-a treia persoană?

Toată lumea a căscat ochii la Manjiro.

— Cine a săpat mormintele?

Avea dreptate. Ca să-i fi îngropat pe ceilalți, cineva trebuia să fi rămas în viață.

— Poate că supraviețuitorul, oricine o fi el, a fost salvat, a sugerat Manjiro, înseninându-se.

Ideea lui i-a îmbărbătat pe toți și s-au dus la culcare mai puțin apăsați de griji.

În noaptea aceea, au avut parte de niște culcușuri mai confortabile decât până atunci: Toraemon și Goemon recuperaseră niște scânduri din barca lor sfărâmată, pe care valurile oceanului le aruncaseră la mal. Așa că, în loc să se întindă pe stânca golașă, fiecare avea acum câte o scândură lată pe care să doarmă.

— Vă rog să mă scuzați că vă deranjez, dar vă mulțumesc pentru scândură, a șoptit Manjiro.

Ceilalți au chicotit, iar el a zâmbit. Reușise pentru moment să alunge negura departe de ei.

Mult timp trecuse de la aceste evenimente și acum, întins pe lespede și privind melcul, Manjiro se întrebă cât puteau să mai reziste așa. Mâncarea era pe sfârșite. Apa era atât de puțină, încât încercaseră să-și bea propria urină. Gândurile i se întorceau mereu la mormintele acoperite de pietre.

Nu găsise niciun crab și nici alge agățate de stâncă și pierduse prea mult timp privind melcul. Dar creatura făcuse în nisip un model atât de frumos, încât ai fi zis că e o *kare-sansui,* o grădină Zen[8]. De fapt, nu crease modelul, după cum înțelese Manjiro, ci îl copiase. Melcul făcuse acea călătorie lungă și anevoioasă pentru a urma conturul...

— ...Feței mele, a spus Manjiro în șoaptă.

În apa scânteietoare, umbra pe care o proiecta chipul lui Manjiro păruse probabil o insulă de întunecime. „Melcul ăsta și cu mine suntem la fel", își zise Manjiro. „Eu străbat zi de zi insula asta de la un capăt la altul, trasând conturul chipului ei. Ca și melcul, n-am nicio idee despre ce se ascunde dincolo."

Dincolo de insulă se întindea un întreg univers despre care Manjiro nu știa nimic. Era, probabil, o lume uriașă. Poate că era un loc înspăimântător, populat de monștri și demoni. Dar se putea să fie și o lume strălucitoare, plină de splendoare și mistere. „S-ar putea să fie nespus de frumoasa", își zise el. Dacă ar fi avut aripi, ar fi traversat oceanul în zbor, ca să vadă tot ce era de văzut. Apoi ar fi zburat acasă, cu gușa plină de hrană și cu capul plin de minuni.

Manjiro se ridică în picioare ca să se uite în zare. Dar se ridică prea iute și îl cuprinse amețeala. Cerul, marea, pământul – totul se învârtea în jurul lui într-o ceață albastră, verzuie și cenușie, de parcă Manjiro ar fi făcut piruete.

De aceea, la început nici nu observă bărcile.

Și din același motiv, când într-un sfârșit le zări, nu crezu că erau aievea.

Două bărcuțe se apropiau de insulă.

Inima lui Manjiro părea să-i fi coborât în străfundul stomacului. Mâinile și picioarele, și așa slăbite, parcă îi amorțiseră. Lumea începu să se învârtă din nou, iar băiatul își zise că mai are puțin și leșină.

— Bărci! îngăimă el, după care își drese glasul și strigă: Suntem salvați!

Însă bărcile nu se îndreptau direct către el, ci înspre o altă parte a insulei.

Cu o forță de care nu s-ar fi crezut în stare, Manjiro plonjă în ocean cu capul înainte și înotă către ele.

Ajungând, în cele din urmă, lângă una dintre ele, își înălță capul și o privi. Nu fu în stare să-și întindă mâinile către ea. Sângele îi îngheță în vine. Îl luă din nou cu amețeală și simți că se duce la fund. Fiindcă, privindu-și salvatorul în față, se pomenise uitându-se în doi ochi albaștri ca marea.

Partea a Doua

BARBARII

În împrejurări potrivnice, cu bucurie şi curaj să te avânţi, ca şi cum ai străpunge o singură barieră.

Hagakure: Cartea samuraiului

3 LA BORDUL LUI JOHN HOWLAUND

27 IUNIE 1841

În Japonia exista un artist foarte bun, pe nume Hiroshige, care se inspira din viața de zi cu zi. Manjiro văzuse câteva dintre stampele lui: doi bărbați adăpostindu-se de ploaia care cădea în dungi reci, piezișe; trei călători aprinzându-și pipele în jurul unui foc atât de veridic, că părea să strălucească; un grup de gheișe{9} în *kimono*-uri atât de frumoase, încât aproape că auzeai foșnetul mătăsii.

Ori de câte ori avea să-și amintească de cele petrecute în ziua aceea, Manjiro avea s-o facă în imagini fulgerătoare, la fel de vii ca stampele lui Hiroshige. Și totuși, niciuna dintre stampele lui Hiroshige nu egala în bizarerie scena la care asistase băiatul: douăsprezece încălțări, atâtea numărase el după ce se suise într-una dintre bărci. Încălțări grosolane, cafenii ca pielea unui câine chel. Lucioase și netede, ca și cum ar fi fost făcute din piele de animal.

Manjiro se înfioră. Acești oameni erau neîndoielnic barbari, din moment ce omorau animalele ca să-și facă ei încălțăminte! În Japonia, așa ceva era ilegal și de neconceput.

Unsprezece ochi. Când îndrăzni, în cele din urmă, să își ridice privirea, primul lucru pe care îl observă fu ochii lor. Fiecare pereche de ochi avea altă culoare: verzi ca o mare furtunoasă, albaștri precum cerul, negri ca noaptea sau căprui ca ai săi. Un bărbat nu avea decât un ochi, și acela cenușiu ca o zi înnorată. Celălalt era acoperit cu un bandaj.

Nu se vedea nici urmă de cozi, coarne sau colți. Manjiro zări însă fețe alarmant de păroase și o mulțime de nasuri mari!

Mai precis, șase nasuri mari: unul lung și coroiat, două lungi și drepte, unul turtit și lat, unul cu vârful în sus și un altul borcănat și roșu ca o ridiche.

Oricât de ciudați păreau, oricât de periculoși ar fi fost, Manjiro trebuia să își înăbușe frica și să le ceară să-i ajute tovarășii.

— Prietenii mei sunt pe insulă, zise el.

Dar era limpede că aceste ființe nu înțelegeau o iotă din ce le zicea.

Atunci Manjiro își aminti ceva: se spunea că barbarii erau cam grei de cap.

Poate că trebuia să le vorbească mai rar.

— Prietenii... mei... pe... insulă, încercă el din nou, lăsând cu bună știință pauze mari între cuvinte.

Din gurile aflate sub nasurile acelea mari se revărsară bâiguieli fără noimă. „Nu știu să vorbească”, se gândi Manjiro, „numai se prefac”.

De-a lungul țărmului, Toraemon sărea de pe o stâncă pe alta, ca o

maimuță. Goemon își legase tunica zdrențuită de un băț și o flutura ca pe un steag.

Străinii își întoarseră bărcile și vâsliră către țărm. Inima lui Manjiro bătea cu furie. Ce făcuse? Aveau să primească ajutor sau îi așteptа o moarte sigură? Înrăutățise cumva situația? Ce aveau să creadă prietenii lui văzând niște indivizi atât de ciudați?

Când ajunseră mai aproape, Manjiro văzu cum Goemon își mută bățul în cealaltă mână. Era *katana* lui, sabia lui de jucărie. Recunoscând-o, Manjiro își aminti cum juraseră ei să apere insula de barbari.

Cei doi băieți schimbară o privire și citiră unul în ochii celuilalt aceleași lucruri: suferința născută dintr-o foame cumplită, dintr-o sete înnebunitoare, din vântul neobosit și din frigul pătrunzător. Amândoi gândeau la fel: nimic nu putea fi mai rău decât să rămână pe insulă.

Goemon lăsă bățul să îi cadă din mână.

Străinii săriră din bărci și le traseră pe plaja cea îngustă. Prin semne, îi lămuriră pe naufragiați că trebuie să urce la bord.

— Dar ce facem cu Denzo și Jusuke? șușotiră pescarii între ei, schimbând priviri înfricoșate.

Tot prin semne, Manjiro îi înștiință pe străini despre prietenii lor rămași în peșteră. Denzo și Jusuke fură aduși afară, amândoi atât de slăbiți, încât trebuiră cărați până la bărci. După ce se instalară cu toții, marinarii împinseră bărcile spre apă. Cele două ambarcațiuni se îndepărtară de insulă, pornind către un viitor necunoscut.

Soarele sclipea pe valurile neostenite, așa cum făcea în fiecare zi. Vântul bătea necruțător, ca întotdeauna. Și totuși, nimic nu mai era ca până atunci. Fuseseră în sfârșit salvați de pe insulă, dar numai pentru a fi luați prizonieri de către barbari.

Manjiro le arunca străinilor câte o privire când credea că nu se uitau la el. Uneori îi surprindea și pe ei privindu-l când credeau că el nu se uită.

Bărbații aceia ciudați erau fiecare de altă culoare! Aveau pielea în nuanța lemnului bătut de vreme, a lutului, a nisipului alb sau a ierbii uscate. Unul era negru ca funinginea! Și pletele lor erau de culori deosebite, ca frunzele toamna: blonde, roșcate, cafenii. Părul bărbatului negru era tot numai noduri strânse. Iar creștetul altuia părea acoperit cu bănuți strălucitori de aur! Toți erau arși de soare și bronzați, cu fețe murdare și brăzdate de riduri. Și toți erau mari. De-a dreptul uriași.

Când bărcile ocoliră insula, pescarii rămaseră cu gura căscată. O pasăre enormă, cu multe aripi albe, plutea pe apă. Ba nu, era o corabie, cu o pădure de catarge, cu zeci de vele și cu un echipaj care mișuna peste tot. Mulți străini ciudați alergau de colo-colo pe punte sau se cocoțau pe funiile întinse pretutindeni deasupra navei, ca o pânză de păianjen.

— E lungă cât șapte bărci de-ale noastre! icni Denzo.

— Și lată cât opt, șopti Toraemon.

— Uită-te ce de diavoli străini! zise Goemon, înecându-se cu vorbele.

— Ce de pânze! se minună Manjiro. Parcă-s aripile unei păsări gigantice!

Cu o corabie ca asta, își zise el, puteai să călătorești atât de departe și de iute, încât să te trezești taman dincolo de marginea pământului. Nimic nu i-ar fi putut sta în cale. Gândul acesta îl umplu în același timp de teamă și de nerăbdare.

— Trebuie să avem grijă cum ne purtăm, șopti Denzo.

Deșteptându-se din febra sa, Jusuke șopti:

— Știți cum se zice: „Când treci prin satul orbilor, închide și tu un ochi".

Și chiar era un soi de sat, își ziseră ei în timp ce erau urcați la bordul navei John Howland și purtați printr-o serie de cabine mici, ca niște căsuțe, care mai de care mai frumos decorată.

— Numai un om foarte important poate să aibă asemenea apartamente, șopti Goemon.

— Un senior.

— Un *daimyo*{10}.

— Poate chiar un shogun{11}! exclamă Manjiro.

Se pomeniră deodată dinaintea unui bărbat pe care îl luară drept stăpânul corabiei. Era întocmai cum auziseră că sunt diavolii străini: înalt, cu fața păroasă și cu un nas ca un cioc de albatros. Se ținea drept ca un catarg și purta o jachetă scrobită, de un albastru închis.

În scurtul timp în care Manjiro îndrăzni să se uite la el, văzu că bărbatul îi examina cu un ochi întunecat, în timp ce pe celălalt îl ținea închis. În privirea aspră a acestui unic ochi părea să se fi concentrat toată făptura lui: autoritate, putere, tristețe și încă ceva, un sentiment căruia Manjiro nu reuși să-i găsească un nume. Pescarii, năuciți și îngroziți, se lăsară în genunchi.

— Căpitanul Whitfield, spuse un marinar și Manjiro își întipări bine în minte aceste cuvinte, înainte ca el și ceilalți să fie din nou luați pe sus.

Se pomeniră așezați pe banchete la o masă, cu picioarele legănându-li-se mult deasupra podelei.

— Gata, a început tortura, îi șopti Goemon lui Manjiro.

Nu era chiar tortură, dar nici comod nu prea era.

— Uite cum ți se bălăngănesc picioarele, spuse Goemon.

— Ce straniu mod de a sta la masă, fu de acord Manjiro.

— Dacă ai fi cu adevărat samurai, acum ți-ai face *seppuku*{12} în loc să aștepți să fii umilit de barbari, observă Goemon.

— Poate n-o să ne umilească, zise Manjiro optimist.

Goemon se mulțumi să mormăie în barbă.

Pe când stăteau în această poziție neobișnuită, cu podeaua legănându-se sub ei, o amintire îl copleși pe Manjiro. Era atât de vie, încât i se părea că se întâmplă chiar în clipa aceea. Se făcea că era acasă. Ploaia bătea blând în acoperiș. Probabil fusese o zi deosebită, fiindcă simțea aroma dulce a orezului gătit. De ce oare orezul nu avea niciun miros când era crud, dar mirosea divin când îl găteai?

Fu readus în prezent de un castron cu orez aburind, care îi fu așezat dinainte. Un castron adevărat! Cu orez adevărat! Nu fusese un vis. Mirosul minunat, neașteptat, al orezului gătit îi ațâțase tăciunii amintirilor.

Fiecare dintre ei primi, de asemenea, un băț de metal cu patru țepi la un capăt.

— Furculiță, le zise marinarul și le arătă cum să o folosească.

Înainte să înceapă, pescarii spuseră în cor *itadakimasu,* „primesc cu umilință".

Apoi Goemon zise:

— Poate c-au pus otravă în el.

— Dacă tot mănânci otravă, măcar linge bine blidul, i-o întoarse Jusuke, citând un vechi proverb.

Lui Manjiro nici că-i păsa dacă puseseră otravă în orez sau nu. Îl înfulecă recunoscător. Înfulecă imediat și cartoful dulce, care îi fu adus încă aburind. Și toçana caldă. Și dădu pe gât jumătatea de pahar de apă dulce, răcoroasă. În cele din urmă, în mâini i se puse un soi foarte straniu de mâncare.

Manjiro luă o îmbucătură. Îi umplu gura și le dădu mult de lucru dinților.

— Pâine, zise marinarul.

După ce mâncară, le fură luate hainele zdrențuite și în schimb primiră niște veșminte ciudate, asemănătoare cu cele purtate de marinari.

— O să mă tragă curentul în asta, se plânse Goemon, arătându-și cămașa, care fâlfâia desfăcută. Deschizătura asta o să lase să intre aerul rece.

Unul dintre marinari le arătă un rând de cerculețe cusute de veșmânt. Îi făcu să înțeleagă că fiecare rotund face pereche cu o crăpătură în care poate fi strecurat.

— Nasturi, spuse marinarul, arătându-le inchizătorile cămășii.

— Nasturi, repetă Manjiro pentru sine.

Nu mai văzuse în viața lui nasturi. Niciunul dintre ei nu mai văzuse. Erau obișnuiți să-și lege hainele cu brâie, eșarfe sau cingători.

Băieții se luptară cu nasturii. Manjiro nu putu să nu râdă.

— Cum de-ți vine să râzi într-un asemenea moment? se burzului Goemon.

— Îmi cer iertare, zise Manjiro.

Trase afară din pantaloni un soi de pungă ciudată şi o privi încruntat.

— Buzunar, spuse marinarul şi îşi goli propriul buzunar – scoţând de acolo o pietricică, un nasture, o bucăţică scurtă de sfoară – ca să le arate cum se folosea.

Manjiro se întrebă de ce străinii nu-şi purtau pur şi simplu mărunţişurile în punguţe separate, cum se făcea în Japonia. Dar odată ce îşi afundă mâinile în buzunare, nici că mai vru să şi le scoată. Mâinile lui voiau să exploreze acele spaţii necunoscute, aşa cum, în copilărie, ori de câte ori îi cădea un dinte, cerceta cu limba locul rămas gol.

— Acum sunt sigur că vor să ne tortureze, zise Goemon după ce îşi îndesă picioarele în încălţările de piele tare pe care le primise. O, ce n-aş da să am acum o pereche de sandale comode de paie!

Manjiro nu se putea gândi decât la întrebările cele multe pe care ar fi vrut să le pună. Dar nu putea vorbi limba lor ciudată şi, chiar dacă ar fi putut, probabil că ar fi fost pedepsit. Tăcerea şi supunerea erau calea cea mai sigură de a rămâne în viaţă.

În noaptea aceea, întins în patul său, Manjiro nu putu să nu încerce să pronunţe noile cuvinte.

— Nasturi, şopti el. Buzunare. Pantofi. Pâine.

Cuvântul „pâine” era greu de pronunţat. Încercă din nou.

— Căpitanul, zise el. Whitfield.

— Ce faci? îl întrebă Goemon.

— Dacă învăţ câteva cuvinte, poate reuşesc să le pun nişte întrebări.

— Iar întrebări?! gemu Goemon exasperat.

— Dacă nu le învăţăm limba, cum o să ştim ce vor să ne facă?

— Ori de câte ori pui întrebări, dăm cu toţii de necazuri!

— Ai dreptate, zise Manjiro, dar nu eşti curios? De ce sunt atâţia barbari pe o corabie atât de mare? De ce au atâtea bărcuţe? Pentru ce sunt oalele alea mari de gătit?

— Într-o oală din aia încăpem amândoi, remarcă Goemon.

Manjiro se înfioră.

Goemon oftă, se ridică şi ieşi afară. Nu era obişnuit cu tangajul unei corăbii atât de mari. Iar ura lui faţă de ocean şi teama de străini nu făceau decât să îi amplifice greaţa.

Când se întoarse, zise:

— Manjiro-chan, ţie nu ţi-e frică? Nu te temi deloc de ce ne-ar putea face barbarii ăştia?

— Tata m-a învăţat că fiecare trebuie să-şi pună ordine în suflet înainte de culcare. Numai aşa se va lepăda de povara fricii, răspunse Manjiro, cu toate că şi el se temea.

În noaptea aceea, încercă să-şi pună ordine în suflet. Rosti o *sutra* – o rugăciune – pentru strămoşii săi, pentru familie şi prieteni şi pentru

sine. Apoi aşteptă ca inima să nu-i mai zburde nebuneşte în piept şi să revină la lăcaşul ei obişnuit.

Probabil că adormise în cele din urmă, fiindcă se deşteptă la un moment dat în toiul nopţii. Pentru o clipă, crezu că se afla din nou în peştera de pe insulă. Dar totul era cum nu se poate mai ciudat. Întreg pământul părea să se clatine sub el şi se auzeau trosnete şi clinchete nefireşti. Mai era şi un hârâit ce suna ca mârâitul unor animale sălbatice. După o clipă, îşi aminti că se afla pe o corabie, printre străini. Străini sforăitori. Străini urât mirositori. „Duhnesc a unt", aşa spuneau ai lui despre străini. Mâncau unt şi asta îi făcea să pută.

În cea mai mare linişte, îşi întoarse încetişor capul ca să-i privească. Nici nu fu nevoie de mai mult ca să i se taie răsuflarea. O pereche de ochi îl ţintuiau din cealaltă parte a cabinei – nişte ochi albaştri, sticlind ameninţător.

Manjiro îşi strânse pleoapele şi încercă să-şi liniştească bătăile nebuneşti ale inimii. Nu avea de ce să-i fie frică, îşi aminti el, pentru că sufletul lui era pus în ordine.

4 VÂNĂTOAREA

— Mai am o groază de întrebări. Tu nu? îi zise într-o zi Manjiro lui Goemon.

Stăteau lângă trinchet{13}, unde Manjiro făcea schiţa unei ancore.

— Nu te întrebi cum de-şi găsesc drumul aici, în largul oceanului, fără niciun fel de repere după care să se călăuzească?

— Poate că pur şi simplu navighează de colo-colo la întâmplare, răspunse îmbufnat Goemon. Mie aşa mi se pare.

— Dar nu te întrebi cum fac?

— Nu mă întreb decât un singur lucru: când o să ajungem acasă, i-o întoarse Goemon.

Trecuseră săptămâni în şir şi, cu toate că navigaseră numai spre nord – spre Japonia –, încă nu zăriseră dealurile de un verde luxuriant şi coasta stâncoasă a patriei lor. Când începură să navigheze mai către vest, Manjiro încă se încăpăţâna să spere.

Descoperise că buzunarele aveau totuşi o utilitate, pentru că putea ascunde în ele bucăţele de mâncare: vreun pesmet, niţică brânză... Unul dintre marinari îi dăruise o cutiuţă în care să-şi păstreze puţinele bunuri şi, în fiecare noapte, băiatul îşi golea buzunarele în ea. Apoi strecura cutia sub pat. Odată ajuns acasă, avea de gând să îi ofere aceste comori familiei sale.

— De ce nu-i întrebi când – sau dacă – ajungem acasă? zise Goemon. Că alte minuni văd că ştii să-i întrebi.

Manjiro nu reuşise să rămână atât de tăcut pe cât îşi propusese.

Întrebările păreau să-i țâșnească singure de pe buze și aflase o mulțime de lucruri. Aflase cum se spune la „odgon”, „eabestan”{14}, „bocaport”{15} și „grijele”{16}. Putea să numească toate cele șaisprezece pânze, de la brigantină{17} până la focuri{18}. Dar tot nu îndrăznea să întrebe dacă se îndreptau spre casă sau când aveau să ajungă acolo. Denzo era singurul care avea suficientă autoritate ca să îl abordeze pe căpitan.

Chiar și așa, dacă ar fi reușit să-și adune curajul, Manjiro măcar i-ar fi putut pune cuiva cealaltă întrebare care-l preocupa cel mai tare. Îl arătă cu degetul pe marinarul cocoțat pe arborele mare{19} și zise:

— Întotdeauna e cineva care stă acolo sus, pe prăjinile astea. Toată ziua și chiar și noaptea, dacă strălucește luna, oamenii ăștia scrutează oceanul cu privirea.

— Se uită după ceva, își dădu Goemon cu părerea.

— Da, dar după ce?

— După băieți japonezi.

— Toate bărcile astea mici... La ce folosesc?

— Ca să se ducă după băieții japonezi când îi găsesc.

— Și oalele alea uriașe de gătit de pe punte... Care-o fi rostul lor?

— Să-i gătească pe băieții japonezi.

— Dacă aveau de gând să ne mănânce, de ce n-au făcut-o și gata? De ce să irosească mâncarea și apa pe noi?

— Ne îngrașă. Suntem numai piele și os, nu vezi?

Manjiro îl măsură pe Goemon din cap până în picioare.

— Onorate prieten, am o veste pentru tine. Nu ești nicidecum numai piele și os. Ai fost, dar nu mai ești.

— Nu sunt? se alarmă Goemon și sări în picioare ca să-și examineze pântecele. Crezi c-o să mă mănânce?

— Nu, îl liniști Manjiro. Ai fi mult prea amar. Uite ce-i, Goemon-chan, o să încerc să aflu cu ce se ocupă oamenii ăștia. O să-l întreb pe primul marinar care-mi iese în cale.

Se ridică și își netezi pantalonii.

— O să dai de necaz cu toate întrebările astea ale tale...

În clipa aceea, vocea lui Goemon se stinse, iar Manjiro ridică privirea.

Căpitanul era chiar lângă el, țintuindu-l cu ochiul său mijit.

Manjiro înghiți în sec. Nu se cădea să deranjeze un om atât de important! Făcu o plecăciune adâncă și așteptă să i se adreseze căpitanul.

— Hai, ce e? Zi repejor!

Manjiro înghiți cu greutate și începu:

— Iertare deranj...

— Băiete! îl întrerupse căpitanul Whitfield cu asprime și Manjiro își vârî capul între umeri.

Goemon avusese dreptate. Fusese impertinent și avea să fie

pedepsit.

— Nu te mai tot scuza pentru că pui întrebări! Cum o să înveți dacă nu întrebi? Pune ce întrebare vrei, cui vrei și când vrei. M-ai înțeles? zise căpitanul, apucându-l pe Manjiro de bărbie și privindu-l drept în ochi.

Manjiro dădu să se încline, dar căpitanul îi puse o mână pe umăr.

— Încă un lucru. E bine să te porți respectuos, dar ar fi și mai bine dacă ai înceta cu plecăciunile astea nesfârșite!

Manjiro îi aruncă o privire lui Goemon și își dădu seama că prietenul lui nu pricepuse o iotă din ce spusese căpitanul. Manjiro nu înțelesese nici el chiar tot, dar pricepuse că pe Whitfield nu îl supărau nedumeririle lui. Ba dimpotrivă, îl încuraja să întrebe! Manjiro putea să pună oricâte întrebări voia, oricui voia și oricând voia. Așa spusese căpitanul.

Băiatul simți că avea nevoie de un moment de reculegere, ca să se minuneze de toate acestea. Dădu fuga în ascunzătoarea lui preferată: una dintre bărcuțele agățate de corabie. Se cocoță la bord și se așeză pe fundul bărcii, strângându-se în brațe de parcă ar fi strâns la piept un dar neașteptat. Era însă un dar din partea unui barbar! Se cutremură. Poate ar fi fost mai bine să se țină departe de acești străini.

Deodată, gândurile îi fură întrerupte de strigătul entuziast al marinarului care stătea de veghe pe catargul principal. Omul arăta ceva în zare. În sfârșit zărise lucrul după care se uita, își zise Manjiro. Să fi văzut oare pământ?

Deodată, corabia fu însufleţită de tropăieli. Toată lumea pe punte! Toată lumea robotea de zor! Și totuși, mateloții păstrau o tăcere stranie. Ordinele se dădeau în șoapte răgușite. După acel prim strigăt, nu se mai auzi nicio voce ridicată.

Înainte ca Manjiro să aibă timp să coboare, barca în care se ascunsese fu lăsată la apă și marinarii coborâră în ea, alunecând pe funii. Neavând unde să se ascundă, băiatul fu descoperit pe dată.

— Ce? se miră unul dintre mateloți. Ce cauți aici, băiete?

— O, aruncă-l peste bord și gata, mârâi un altul și Manjiro îl recunoscu pe marinarul care îl țintuise cu privirea în prima noapte, cel cu ochii albaștri și reci și cu bucle blonde.

Bărbatul îl apucă de guler și dădu să îl arunce în apă.

Manjiro simți apa intrându-i în încălțări.

— O să ne încurce, explică bărbatul.

— Stai pe loc, Jolly!

Era căpitanul.

— Lasă-l jos ușurel. În barcă, dacă nu te deranjează.

Căpitanul coborâse și el.

— Tot tu, nu? îi spuse el lui Manjiro. Bun, păi avem un om în minus, pentru că tânărul Thomas s-a îmbolnăvit, așa c-o să vedem din ce stofă ești croit. Poți să urmezi ordinele, nu-i așa?

Manjiro încuviință. Nu era chiar sigur că înțelesese cu adevărat ce îl întrebase căpitanul, dar se gândi că este mai bine să nu îl contrazică.

— Atunci ia vâsla aia. Jolly, treci la vâsla ta!

Manjiro se așeză pe o bancă și, când primi ordinul, începu să lopăteze.

— Acuma ascultați cu toții la mine, zise căpitanul, care stătea la pupa, ținând cârma. Treaba voastră este să vâsliți, dar să vâsliți cu furie. Tăcuți ca peștii și curajoși ca zmeii. Să sară cămașa de pe voi, dar să nu vă tremure un fir de păr de pe cap! Acum vâsliți, eroii mei, vâsliți!

Alte trei bărci se desprinseseră de navă, fiecare cu câte un echipaj de șase oameni. Toți trăgeau la rame din răsputeri. Manjiro se întrebă dacă era o întrecere. Dar o întrecere către ce? Cum vâslea cu spatele la direcția de mers, nu putea să vadă încotro se duceau. Când privi peste umăr, nu zări decât apă. Observă în barcă niște arme lungi, ca niște sulițe, și speră că nu mergeau să vâneze băieți japonezi, cum spusese Goemon.

Căpitanul îi încuraja întruna din locul său de la pupa. Manjiro făcu și el ce făceau ceilalți: își ținu capul plecat și vâsli din răsputeri.

Jolly, care era la rame chiar în spatele lui Manjiro, șuieră la el cu obidă:

— Nu aduci dăcât probleme, spion chinez împuțit... Ne mănânci tocana și ne bei nouă apa... Nu ești dăcât un păgân prost... O să te lăsăm pe prima insulă pustie pă care-o vedem...

— Păi de-acolo a venit, Jolly, zise Edward, un băiat ceva mai mare decât Manjiro, care stătea pe banchetă chiar în fața lui. Așa că n-ai cum să-l sperii cu asta. Și oricum nu înțelege nimic din ce vorbim noi.

— Așa-i, canibal făr' de Dumnezeu? îi suflă Jolly în ceafă.

— Jolly! zise aspru căpitanul. Nu știu ce tot bodogănești tu acolo, dar hai să vâslim mai cu inimă, da? Rupeți-vă spinările! Să vă plesnească inima, să vă sară ficații și bojocii, flăcăi! Vâsliți! Dar cu voioșie! Aveți toți budincă cu stafide la cină, dacă ajungem noi primii!

Manjiro nu știa ce era un chinez, un păgân sau o budincă cu stafide, dar își zise că, dintre toate, ar fi preferat budinca.

— Harponier, pregătește fierul, zise căpitanul cu vocea abia o șoaptă.

Manjiro îl auzi pe Jolly părăsind bancheta și înaintând către prova. „De ce?" se întrebă el. Aruncă o privire scurtă peste umăr și simți că inima îi urcă în gâtlej.

Apele din jurul lor, zbuciumate, păreau în fierbere; deodată se despărțiră și dintre ele se înălță o siluetă uriașă, întunecată. Ca un munte răsărind din mare, un cap enorm se ridică lângă barcă, țintuindu-l pe Manjiro cu ochiul său enorm.

— *Kujira!* exclamă Manjiro.

O balenă. Acum înțelegea. Înțelegea totul. Obiectele acelea din barcă, lungi și ascuțite ca niște sulițe, hârdaiele pline cu colaci de funie,

punctul de observație de pe arborele mare, totul căpăta sens. Cu excepția faptului că, într-un alt fel, nu avea absolut niciun sens.

Jolly stătea la provă, cumpănindu-și harponul cel lung. În ciuda răutății omului, Manjiro nu putu să nu-l admire văzând' cum se pregătește să azvârle către făptura aceea masivă ceva ce, prin comparație, părea un ac de brad. Vitejia lui avea ceva magnific, la fel și curajul bărbaților care vâsleau, ducându-și mica barcă mai aproape (și nu mai departe!) de acest monstru mai periculos decât un dragon.

Când îi învălui răsuflarea umedă a fiarei, căpitanul strigă:

— Lovește-o!

Harponul fu azvârlit. Funia se desfășură șuierând. Pentru o clipă, Manjiro își dori să poată să-l apuce și să-l tragă înapoi. La urma urmei, și balena era magnifică. Atât de frumoasă și de lucioasă! Cum să iei viața unei creaturi atât de mărețe?

Manjiro se întoarse la vâsla lui. Auzi cum harponul se înfipse în carnea balenei. Apoi se înfipse și un al doilea harpon.

— Cu pupa-nainte! strigă căpitanul și toți se opintiră la vâsle, lopătând în direcția opusă cât de tare puteau.

Balena se zvârcoli de durere, lovind apa cu coada, cu un zgomot ca de tunet. O singură lovitură ar fi fost de-ajuns ca să le spulbere barca și să-i trimită pe toți la fund. Manjiro spera că vor reuși să vâslească departe, cât mai departe de balenă. Dar harponul înfipt în spinarea animalului era legat cu o funie prinsă de barcă.

Deodată, bărcuța fu smucită înainte. Balena plesni apa cu forță și începu să înoate, târându-i în urma ei atât de iute, încât aveai impresia că îi purta o vijelie.

— Sănius ca-n Nantucket![20] hăuli unul dintre marinari.

Barca zbura pe deasupra apei, sărind pe crestele valurilor cu pleoscăieli puternice. Marinarii chiuiau, se rugau sau se agățau din răsputeri de ea.

Când luntrea lor de pescuit fusese luată pe sus de valurile uriașe stârnite de furtună, Manjiro nu își închipuise că ar putea exista ceva mai rapid sau mai înfricoșător. Dar niciodată nu mai zburase atât de iute ca în această bărcuță târâtă de balenă. Namila avea să îi poarte până la capătul oceanului; de data asta sigur nu mai scăpa cu viață.

Spuma valurilor trecea de copastie[21], udându-i din cap până-n picioare și împiedicându-i să vadă sau chiar să respire. Manjiro își dădu seama că trecuseră probabil minute bune de când nu mai trăsese în piept o gură zdravănă de aer. Îi aruncă o privire lui Edward, care se ghemuise tremurând și se ținea atât de strâns de copastie, că i se albiseră degetele. Manjiro se întinse să-l atingă și atunci observă apa care vălurea pe fundul bărcii, acoperindu-i cizmele.

În băltoaca sărată plutea o găleată. O înhăță și se apucă să arunce apa peste bord.

— Ce flăcău viteaz! strigă căpitanul. Asta-nseamnă să te ducă

mintea!

Dar nu despre minte era vorba. În timpul furtunii, petrecuse zile întregi aruncând afară apa din micuța lor barcă. Devenise un reflex pentru Manjiro.

Funia harponului se desfășura din hârdău, șuierând întruna. Celălalt capăt al ei, care fusese legat la pupa, începuse să fumege din pricina frecării.

— Apă pe bulgărele de rășină{22}! strigă căpitanul.

Manjiro azvârli apa din găleată pe parâma fumegândă.

— Flăcăule, îi zise căpitanul, tu ești făcut pentru munca asta!

Dintr-odată, balena țâșni din apă într-o explozie de spumă, își zvârcoli coada imensă și, în două sau trei rânduri, fu cât pe ce să răstoarne barca. Apoi înotă în jurul lor în cercuri din ce în ce mai strânse, plesni apa cu coada, se zbătu cu putere și se rostogoli pe o parte. În acea clipă, Jolly azvârli o lance lungă de fier, înfigându-i-o în plămâni. Jetul balenei se înroși, iar animalul rămase nemișcat.

În tăcerea profundă ce urmă, Manjiro își dădu seama că tremura. Îi clănțăneau dinții. Era ud, înghețat și, probabil, mai înfricoșat ca oricând. Se simțea entuziasmat, dezgustat, încântat, buimac de exaltare, scârbit și profund întristat. Toate aceste sentimente îl copleșeau rând pe rând, lovind-l în valuri amețitoare.

Ca budist, Manjiro fusese învățat că nu e bine să ucizi – nu numai oameni, ci nicio ființă vie. Desigur, Manjiro prinsese o mulțime de pești. Într-o țară ca a lui, înconjurată de apă și cu atâtea guri de hrănit, era firesc să mănânci pește. Anumite sate vânau până și balene. Dar chiar și cel mai mic pește prins merita o rugăciune de mulțumire. Pescarii pe care îi cunoscuse el nu își luau niciodată prada fără să își amintească să lase ofrande în semn de recunoștință, în fața unor altare special făcute pentru asta.

Cât despre balena pe care tocmai o vânaseră, era o ființă maiestuoasă, mai spectaculoasă decât orice pește mare. Și avea un spirit uriaș! Simțea că ei toți ar fi trebuit să spună o rugăciune și să-și ceară iertare pentru ce făcuseră, mulțumindu-i balenei pentru că le dăruise viața ei.

În schimb, unul dintre tovarășii săi sări din barcă pe spinarea făpturii. Apoi, fără nicio ceremonie, făcu o gaură în capul balenei și petrecu prin ea o parâmă.

Vâsliră ore în șir, remorcând leșul cel greu până la corabie. Pe măsură ce soarele apunea și se lăsa întunericul, pe Manjiro începu să-l frământe o problemă: ce planuri aveau cu balena asta? Voiau să-i gătească toată carnea în cuptoarele mari de pe punte? Puținii oameni aflați la bord nu aveau cum să mănânce atâta carne sau s-o transporte pe o distanță prea mare înainte să se strice.

Pe când Manjiro se gândea la asta, Jolly mormăia pe sub mustață: „Sălbatic prăpădit... păgân nemernic... spion chinez împuțit” și tot așa, în

ritmul bătăii vâslelor.

Manjiro, epuizat de întâmplările de peste zi, încercă să își îndrepte atenția spre plescăitul vâslelor: pleosc... fâââș... pleosc... cliiing... fâââș...

La un moment dat, vântul se potoli și ceilalți începură să deslușească vorbele lui Jolly dincolo de trosnete, clinchete și pleoscături.

— Jolly, zise cineva, ne-am săturat de insultele astea ale tale. Și pentru ce, până la urmă? E doar un copil. N-a greșit cu nimic.

— Nu poți măcar să-i zici pe nume? Are un nume, nu?

— Băiete, care-i numele tău? Numele!

— Numele, repetă Manjiro slăbit.

Nu se mai putea concentra suficient cât să vorbească limba aceea ciudată.

— E sărac cu duhul.

— Chiar de-ar fi, asta nu înseamnă că n-are un nume.

— Are, are, zise Edward. Îl cheamă Mung cumva, mi se pare.

— Mung? Ce fel de nume mai e și ăsta? Ar trebui să aibă și el un nume adevărat, cum ar fi John.

— Potoliți-vă cu toții, interveni căpitanul. De-acum încolo mă aștept ca băiatul ăsta să fie tratat cu respect. Azi ne-a arătat că are la fel de mult sânge rece și că e la fel de iute la minte ca oricare dintre noi, dacă nu chiar mai mult. Jolly, nu vreau să mai aud din gura ta asemenea mizerii.

Manjiro înțelese: căpitanul îl mustra pe Jolly. Deși se simți ușurat să afle că deocamdată se sfârșise cu insultele, știa că de acum Jolly avea să-l urască și mai tare. Băiatul se înfioră când își aminti cum îl făcuse să atârne peste marginea bărcii. Spera să nu-l întâlnească pe Jolly singur pe punte, într-o noapte fără lună. Știa că era încă suficient de slăbănog ca să poată fi azvârlit în apă fără să se audă măcar vreun pleoscăit.

— De-acu' încolo, zise căpitanul, vreau să-i spuneți băiatului pe noul lui nume de vânător de balene: John Mung.

— Bravo! Ura! aclamară cu toții, mai puțin Jolly, pe care Manjiro nu îl vedea, dar care sigur arunca fulgere din priviri.

Și așa, când luna răsări pe cer, așternând pe spinarea balenei o panglică de lumină palidă, Manjiro deveni John Mung, vânătorul de balene.

5 UNTURĂ

După ce toate balenierele reveniră la corabie, fură aprinse lămpile și începu tranșarea.

Aplecat peste copastie, Manjiro privea trei bărbați aflați pe o platformă suspendată deasupra apei. Dedesubtul lor, rechinii smulgeau

hălci enorme din carnea balenei. Oamenii de pe platforma de tăiere îi loveau din când în când cu hârleţele în timp ce se străduiau să desprindă de pe trupul balenei stratul gros de grăsime numit untură. Fâşiile imense de grăsime de balenă erau apoi ridicate pe punte şi coborâte în magazie cu ajutorul unui vinci[23].

— Patruşcinci în cap! strigă unul dintre marinarii de punte.

— Patruşcinci în cap! le strigară în chip de răspuns camarazii lor din cală.

— Patruşcinci... ce? întrebă Manjiro.

— Patruşcinci de butoaie[24], John Mung! zise Edward, opintindu-se cu un coş plin cu grăsime de balenă.

John Mung! Deci chiar aveau de gând să-i zică aşa? Acum nu avea doar unul, ci două nume noi, ca samuraii. Dar erau nume barbare. Pe Manjiro îl trecu un fior.

— Vezi astea, John Mung?

Edward ridică o bucată de grăsime care fusese tăiată în aşa fel încât feliile se răsfirau ca paginile unei cărţi.

— Foi de Biblie. La cuptor cu ele! zise marinarul, azvârlind bucata într-unul dintre ceaunele uriaşe de pe punte, cele în care Goemon spusese că sunt gătiţi băieţii japonezi.

Manjiro încercă să spună şi el „foi de Biblie”. Alte cuvinte englezeşti imposibile!

— Vezi colo-şa? îi atrase atenţia Edward, arătându-i oala care bolborosea. Untură, Mung. Untură! strigă el cu putere.

— Patruşcinci în cap! intonă echipajul în chip de răspuns.

Manjiro cugeta la toate acestea în timp ce oamenii roiau în jurul lui, prin norii de fum negru, înţepător.

Încă un coş cu grăsime de balenă fu cărat pe lângă el şi Manjiro se dădu la o parte. Puntea era deja lunecoasă de la sânge şi de la funinginea unsuroasă. În curând era şi el murdar de funingine, de unsoare şi de sânge şi se simţea atât de obosit, încât se rezemă de un catarg ca să se poată ţine pe picioare. Şi totuşi, nici prin gând nu-i trecea să se culce. Erau atâtea lucruri de văzut, atâtea lucruri la care să mediteze! I se învârtea capul de întrebări.

— Du-te la culcare, Mung, zise domnul Aken, un bărbat căruia toată lumea îi spunea Scărpinici. Uită-te la tine, dacă nu te-ar sprijini catargul ăla, ai cădea din picioare.

— Eu învăţ, zise Manjiro.

— Nu poţi să înveţi totul deodată, spuse Scărpinici.

— Multe buzunare! răspunse Manjiro, cu degetul la tâmplă.

În curând, când avea să ajungă acasă, în Japonia, avea să umble prin aceste „buzunare” şi să scoată toate noile cunoştinţe pe care le înmagazinase în ele.

Scărpinici râse şi clătină din cap.

— Şi mâine tot asta o să facem, zise el, reîntorcându-se la treburile

sale.

Manjiro îl văzu pe Denzo și îl privi ca și cum s-ar fi aflat pe malul celălalt al unui ocean de timp. Oare abia de dimineață vorbise cu el ultima dată? Părea să fi trecut zile sau chiar săptămâni. Traversă puntea ca să-i vorbească.

— Ce-ai pățit? întrebă Denzo. Goemon a zis că te-a văzut vâslind într-una dintre bărci.

— Da, zise Manjiro. Asta făceam.

— Ai luat parte la... la... Începu Denzo, dar, când se întoarse să-i arate balena, dădu cu ochii de un spectacol atât de straniu, încât fu nevoit să își curme vorba.

Capul uriaș al balenei se legăna deasupra punții, unde fusese ridicat cu ajutorul unor parâme groase. De îndată ce fu coborât pe punte, câțiva marinari se apucară să îi spintece fruntea. Denzo și Manjiro icniră când văzură cum doi bărbați pătrund în deschizătura din capul balenei și încep să arunce afară cu lopețile o substanță vâscoasă, de culoare gălbuie, care se întări chiar sub ochii lor într-o ceară alb-sidefie[25]. Această substanță fu vârâtă apoi într-un butoiaș special și transportată degrabă sub punte.

— Ce crezi că fac cu toată untura asta și cu... chestia aia, ce-o fi ea? îl întrebă Manjiro pe Denzo.

Denzo clătină din cap.

— Dacă aveai vreo îndoială că sunt barbari, asta ar trebui să te convingă, zise el, cuprinzând dintr-un singur gest fumul negru și învolburat, sângele și grăsimea de pe punte și rechinii care fojgăiau în apă, dând târcoale corabiei.

— Și compatrioții noștri ucid balene, observă Manjiro.

— Da, spuse Denzo. Dar nu așa. Doar știi cum se face: acasă, sate întregi muncesc împreună să prindă balena într-o plasă și s-o înece. Apoi o trag la țărm, o tranșează și carnea se împarte între mai mulți. Nu aruncă nimic, folosesc carnea, oasele, tot. Dar asta... asta-i o barbarie! Numai uită-te ce risipă!

Denzo făcu semn din cap către mateloții care împingeau leșul balenei departe de navă: carnea rămăsese aproape neatinsă. Rechinii se năpustiră asupra ei cu atâta frenezie, încât apa părea să fiarbă, nu alta.

— Toată carnea aia! Irosită! exclamă Denzo, înfiorându-se. Probabil că-s foarte proști de aruncă fără discernământ părțile cele mai gustoase. Sunt proști și cruzi. Poate că dacă o să li se termine mâncarea o să ne facă la fel și nouă!

Manjiro simți că i se strânge stomacul. Să aibă Denzo dreptate? După așa o zi, totul părea posibil. Luase și el parte la ritualul lor barbar. Îi dăduseră un nume asemănător cu ale lor. Asta însemna că era și el barbar?

Zile întregi, trudiră fără întrerupere. Munca nu se termină nici măcar după ce grăsimea fu topită în untură, untura turnată în butoaie și

butoaiele depozitate în cală; nici măcar după ce fumul acela negru și urât mirositor încetă să se mai ridice în văzduh.

Pentru că atunci începu curățenia. Funinginea, uleiul și sângele trebuiau îndepărtate de pe puntea de lemn. Manjiro se săturase să se tot uite. Voia să facă și el ceva și credea că nu-i chiar atât de prost încât să nu fie în stare să frece o punte. Tocmai era gata să-și ofere ajutorul, când o voce i se adresă în japoneză.

Se răsuci și dădu cu ochii de Denzo și de Goemon.

— Ce-i în capul tău? îl mustrului Denzo.

— Denzo-san, bâigui Manjiro, mă... mă gândeam să le dau și eu o mână de ajutor.

— Nu. Nu s-ar cuveni.

Denzo îi făcu semn lui Manjiro să îi urmeze spre un loc mai ferit.

— Manjiro-chan, zise el cu blândețe, simt că, în calitate de șef al grupului nostru, e de datoria mea să veghez asupra ta. Așa că ascultă-mă. E mai bine să te ţii deoparte, ca să nu te întineze apucăturile lor. Te corup. Deja umbli cu nasul pe sus, ca ei. Ai uitat de bună-cuviință și ne vorbești tuturor de parcă ți-am fi egali. Nici plecăciuni nu mai faci. Uite, chiar adineaori m-ai întâmpinat altfel decât se cuvine. Nici măcar dinaintea căpitanului acestei corăbii nu te înclini!

— El mi-a cerut să n-o fac!

— Vezi? sări Goemon. Încearcă să te corupă, e clar. Te face să-ți întorci spatele la tot ce e bun și corect. Te-a otrăvit, Manjiro-chan, așa cum ți-am spus c-o să se întâmple.

„Dacă tot mănânc otravă, măcar să ling și blidul", își zise Manjiro, dar n-o spuse cu voce tare. Nu avea motive să fie nepoliticos. În schimb, se înclină dinaintea lui Denzo și îi răspunse cu smerenie:

— Îți mulţumesc că mi-ai reamintit nişte lucruri pe care nu trebuie să le uit.

„Am fost oare corupt fără să-mi dau seama?" se întrebă Manjiro mai târziu, stând în patul său din teugă{26}. Își vârî mâinile în buzunare și dădu de pesmetul pe care îl dosise de dimineață. Cu toată agitația, uitase de el.

Căută sub pat cutia în care păstra bucățelele de mâncare. O trase afară, deschise capacul și nu-i veni să creadă ce văzu: cutia era goală!

6 DEZAMĂGIRE

Un râgâit răsună prin beznă și Manjiro scrută umbrele nopții cu ochii mijiți. Era Jolly, care se scobea între dinți cu o așchie mică de os de balenă.

— Tu! zise Manjiro, uitând ce frică îi era de fapt de bărbatul acela voinic. Păstram mâncarea aia pentru familia mea.

— N-are rost, mârâi Jolly cu scobitoarea încă între buze. Doar nu-ţi închipui c-o să-ţ' mai vezi familia vreodat'.

Manjiro îl înfruntă cu privirea. Oare Jolly mințea? Sau știa ceva ce el nu știa?

Jolly rânji.

— Căpitanu' n-o să vă ducă înapoi în ţara aia far ' de Dumnezeu. Sălbatici și animale cum îs ăi d-acolo, ne-ar fierbe în niște oale mari și ne-ar și jupui pă deasupra. Și pă tine la fel. Niște jivine ticăloase!

Jolly își apropie fața de a lui Manjiro.

— N-o să vă întoarceţ' niciodată acasă, zise el, cu firimituri de pesmet tremurându-i în mustață.

Manjiro se simțea precum cutia cea goală, curățată până și de ultima firimitură. Dar golul nu îl simțea în stomac, ci în inimă. Oamenii aceștia nu îi erau prieteni. Nu erau din neamul lui. Denzo avea dreptate. Trebuia să-i evite și să aibă grijă să nu le adopte purtările pline de cruzime.

Așează cutia sub pat și urcă pe punte, unde se rezemă de copastie. Își încorda privirea, sperând că va întrezări ceva care să semene cu ţărmul patriei sale. Dar oceanul era mare, mai mare decât își închipuise el. De-abia acum înțelese că acea cărare scânteietoare de lumină ce lucea adesea pe apă și despre care întotdeauna își imaginase că îi conducea spre casă îi purta, de fapt, tot departe de ea.

— Băiete!

Manjiro se întoarse și-l zări pe căpitan lângă el.

— Mi s-a spus că înveți engleza foarte repede. Așa-i?

Manjiro se înclină.

— Asta înseamnă „da"? Ah, plecăciunile astea blestemate! Stai drept și zi „da", dacă asta vrei să spui!

Manjiro se îndreptă de spinare și zise „da".

— Și privește-mă în ochi când zici asta.

Manjiro se sili să privească – fugar – în ochii căpitanului.

Căpitanul avea obiceiul să își închidă un ochi și să se uite la tine numai cu celălalt. Manjiro își zicea că Whitfield putea comunica mai multe cu acel ochi decât ar fi reușit majoritatea oamenilor cu trei. Nu avea nevoie decât de o singură căutătură a ochiului său întunecat și pătrunzător pentru a-și face cunoscute stările sufletești, care erau la fel de variate ca apele oceanului. De data aceasta însă, Manjiro nu știa cum să-i interpreteze privirea și, de fapt, nici nu voia să știe.

— Bine, zise căpitanul. Vreau să-ți explic ceva, ca să le poți explica mai departe prietenilor tăi.

Manjiro își îndesă mâinile în buzunare, foindu-se neliniștit. Denzo era conducătorul grupului lor și cu el ar fi trebuit să discute căpitanul. Dar Denzo, deopotrivă cu ceilalți, nu voia să aibă de-a face cu barbarii sau să le învețe limba, așa că însărcinarea de a traduce căzuse pe umerii lui Manjiro.

— Hai să bem o ceaşcă de ceai la mine în cabină, zise căpitanul.

Lui Manjiro nu i se păru că avea de ales, aşa că îl urmă, încruntându-se cu mânie. Încercă să se liniştească. Un samurai nu trebuie să-şi urască duşmanul, şi-l aminti pe tatăl său povestind. Un samurai bine educat se spală pe cap înainte de luptă, pentru ca, dacă îi retează capul, duşmanul său să simtă un parfum plăcut.

La gândul acesta, Manjiro pufni dispreţuitor. Barbarii ăştia şi corabia lor duhneau atât de tare, încât se îndoia că parfumul unui cap spălat ar fi putut să se facă simţit prin toată putoarea aia.

— Poftim? zise căpitanul când îl auzi pufnind.

Manjiro îşi plecă fruntea şi nu zise nimic.

Ajunseră în cabina căpitanului, care era de departe cea mai elegantă de pe întreaga navă. Căpitanul îl pofti să ia loc şi Manjiro se aşeză pe un scaun. N-avea să se obişnuiască niciodată cu felul ăsta de a şedea şi, de altfel, de ce ar fi făcut-o? Numai un străin ignorant ar fi stat aşa. Ar fi trebuit să le arate cum se stă jos corect: cu şezutul sprijinit pe călcâie sau cu picioarele încrucişate pe podea. Dar poate că străinii ăştia nu erau capabili să stea aşa. Nu erau la fel de supli şi de graţioşi cum erau compatrioţii lui Manjiro.

Zornăitul unui ceainic pe o tavă anunţă intrarea bucătarului. Căpitanul Whitfield turnă ceaiul tare şi negru în două ceşti. Într-o alta se aflau nişte grăunţe dulci, ce aduceau cu nisipul şi se numeau „zahăr”. Manjiro se întrebă cum să păstreze câteva asemenea grăunţe pentru surioarele lui. Apoi însă îşi aminti că nu se întorcea acasă şi ceaiul cel dulce îi deveni amar pe limbă.

— Ai învăţat repede engleza, zise căpitanul. Vreau să-ţi explic ceva şi vreau să le spui asta lui Denzo şi celorlalţi.

Manjiro luă o înghiţitură zdravănă de ceai. I se încredinţa o misiune de mare răspundere. Era important să înţeleagă bine vorbele căpitanului!

— În ziua când v-am găsit, îmi trimisesem oamenii să caute broaşte ţestoase în preajma insulei voastre. Nu ştiam că eraţi acolo, dar, când v-au văzut, oamenii mei şi-au dat seama că aveaţi nevoie de hrană şi că altfel aţi fi murit.

Manjiro încuviinţă. Era adevărat.

— Aşa că v-au adus până la John Howland şi eu am fost de acord să vă iau la bord, cu intenţia de a vă duce îndărăt în ţara voastră, dacă ar fi fost posibil. Dar bănuiala mea e că sunteţi din Japonia. Dacă-i aşa, ţara voastră nu-i tratează prea frumos pe vizitatori. Odată, o corabie numită Morrison a încercat să intre în golful Edo{27} ca să repatrieze nişte naufragiaţi la fel ca voi, dar nici n-a apucat măcar să explice motivele vizitei, că s-a şi deschis focul asupra ei şi a fost silită să se retragă. Nu-mi permit să pierd John Howland sau să pun în pericol vieţile oamenilor mei. Se povesteşte că nici măcar conaţionalilor tăi nu li se mai permite să se întoarcă odată ce-au părăsit uscatul. Se spune că sunt închişi,

torturați, executați chiar! N-o să vă trimit acasă numai ca să muriți acolo! Acum înțelegi de ce nu vă pot duce înapoi?

Manjiro încuviință din cap, luptându-se să își stăpânească lacrimile.

Căpitanul Whitfield îl întrebă despre familia lui.

— Am două surori și un frate. Am mamă, tată nu. Fratele meu mai mare, dar el slab. Eu am grijă familie.

Își îngropa privirea în ceșcuța de ceai, cu ochii împăienjeniți de lacrimi. De când plecase de acasă, nu mai avusese grijă de familia lui.

— Ah, zise căpitanul. Tu erai cel care punea pâinea pe masă.

— Pun pâine? făcu Manjiro, ridicându-și privirea.

— Tu aduceai de mâncare pentru familie.

— Eu încerc, dar nu bun, explică Manjiro și își plecă din nou capul.

— Cred că ți-e greu să fii atât de departe de ei, zise căpitanul. Ți-e dor de familia ta. Și familiei tale cred că-i e dor de tine. Poți să-mi povestești ceva despre țara ta?

Manjiro rămase cu privirea pironită pe fundul ceșcuței. Tare mult i-ar fi plăcut să descrie spinările rotunde ale dealurilor verzi ce se înălțau deasupra coastei stâncoase și abrupte. Ar fi vrut să zugrăvească în cuvinte zilele umede de vară, când nu auzeai decât vuietul valurilor năvălind pe plajă și țipătul ascuțit al unui uliu sau cântecul straniu al pitulicii. De-ar fi putut să-i spună cât de mult îi plăcea să străbată aleea îngustă ce ducea spre casă când acoperișul era învăluit în lumina soarelui sau udat de ploaie, ce prietenos scârțâia ușa când o deschidea și ce bufnitură blândă scotea când o închidea! Ce răcoros și ce plăcut era înăuntru, unde mama cosea sau gătea în timp ce fratele și surorile lui se jucau veseli pe lângă ea! Cum putea să-i povestească el căpitanului că fugise de toate astea și că inima îi era plină de regret?

Nu avea cuvinte pentru așa ceva.

Dar când Manjiro își ridică în cele din urmă privirea, văzu pe chipul căpitanului Whitfield că acesta îi înțelesese dorul.

— Într-o bună zi, fiule, sper c-o să poți să te întorci acasă, îmi pare rău că nu se poate mai repede, zise el.

Căpitanul luă un instrument muzical cu un aspect ciudat, căruia îi zicea „vioară”, și începu să îl mângâie cu un arcuș, făcând să se desprindă de pe strunele lui ceva ce nu putea fi decât muzică. Era o melodie stranie și puțin tristă.

În timp ce asculta, Manjiro își plimbă privirea prin cameră, examinând obiectele adunate acolo, care de care mai ciudate, și îndreptându-și atenția în cele din urmă asupra unei cărți care stătea deschisă pe masa căpitanului. Poate că Whitfield știa chiar și să citească!

Parcă înțelegându-i gândul, căpitanul Whitfield luă cartea și începu să citească cu glas tare.

Lui Manjiro nu-i fu ușor să-l urmărească, dar era sigur că îi citea o

poezie. Era în ea un „frate naufragiat” care vedea urme de paşi şi se ridica şi se apuca să facă ceva. Înţelesul poemului, îşi spuse el, era că trebuie să facem ce putem mai bine cu vieţile noastre, indiferent ce soartă ne-au hărăzit zeii, şi poate că astfel îi vom inspira pe cei care vin în urma noastră.{28}

Manjiro îl privi pe căpitan. Nu-şi imaginase niciodată că un barbar putea să aprecieze poezia. Sau să cânte. Sau să dea dovadă de blândeţe.

Deodată, îşi dădu seama că rămăsese cu gura căscată şi o închise iute, plecându-şi capul. Ochii i se opriră asupra portretului în miniatură al unei femei, aflat pe masă.

— Este... adică a fost soţia mea, zise cu glas pierit căpitanul Whitfield. A murit înainte să ieşim în larg.

— Ai *copili*? întrebă Manjiro.

— Nu, zise căpitanul, clătinând din cap şi dregându-şi glasul. Nu am.

— Tu nu ai *copili,* iar eu nu am tată, zise Manjiro şi, preţ de o clipă, ochii lor se întâlniră.

La scurt timp după aceea, când părăsi cabina, Manjiro încercă să îşi dea seama ce simţea. Nu-i mai era frică. Nu mai simţea mânie. Simţea, poate, puţină uimire. O oarecare surprindere. Şi poate chiar un dram de fericire.

7 VIAŢĂ DE MATELOT

Zilele trecură şi Manjiro învăţă cum să terţaroleze, să ridice pânzele, să arimeze şi să braţeze{29}. Învăţă să frece puntea cu nişte bucăţi de gresie moale cărora li se spunea „Tablele Legii”. Puntea principală era frecată cu o „Biblie”, iar colţurile mai greu de atins – cu o „carte de rugăciuni”.

— Nu sunt cu adevărat asta, îl lămuri Scărpinici. O Biblie e o carte sfântă, pricepi? Şi cărţile de rugăciuni la fel. În realitate, nu te-ai apuca să freci puntea cu aşa ceva.

Manjiro îşi petrecea zilele bătându-şi capul cu asta şi cu celelalte cuvinte pe care le învăţase şi care aveau mai mult de un singur înţeles. *Bow* însemna „proră”, „partea din faţă a vasului”. Dar aşa se chema şi când se înclina el din talie la întâlnirea cu cineva. Aripioarele de pe coada balenei se chemau *fluke.* Dar *fluke* însemna şi să ai noroc, ca în ziua în care căpitanul Whitfield îşi trimisese bărcile pe Insula Păsărilor, să prindă broaşte ţestoase. Aceea fusese o întâmplare norocoasă: *fluke.* Sau poate se zicea *fruke*? Oricum, „R”-urile şi „L”-urile erau imposibile! {30} Care era, de exemplu, diferenţa dintre *grass şi glass*?

Și *aye, I* și *eye. See, sea* și litera „C”. *Weigh, way* și *whey*.[31]

Avea oare să fie vreodată capabil să învețe limba asta ciudată?

Pe măsură ce își îmbunătățea engleza și se făcea din ce în ce mai util la bordul lui John Howland, îi deveni tot mai ușor să-i cunoască pe membrii echipajului. Se împrieteni cu mulți dintre ei, inclusiv cu cei care îl salvaseră de pe insulă. Când îi întâlnise prima oară, îi păruseră cu toții nemaipomenit de mari, de păroși și de fioroși, dar acum știa că erau oameni blânzi și plăcuți. Încetase să-i mai identifice după piele și culoarea părului. Acum îi cunoștea după nume și după fire. Știa că Edward învăța să cânte la fluier, iar Parden făcea gravuri frumoase pe oase de balenă. Domnul Q era mătăhălos, dar blând, iar lui Josiah îi plăcea foarte mult să mănânce. Biscuit era un bătrân lup de mare care întotdeauna știa cele mai savuroase bârfe. Isaiah, unul dintre cei cu pielea foarte închisă la culoare, părea să aibă întotdeauna ceva nostim de spus: deși Manjiro numai rareori înțelegea glumele, ceilalți râdeau. Francis era cel mai iute cățărător și îl învățase pe Manjiro cum să se cocoațe pe grijele până la crucetă[32]. Mateloții veneau din toate colțurile lumii, dar cei mai mulți erau dintr-un loc care se numea America.

— Ce e America? întrebă Manjiro în timp ce freca puntea în jurul cuptorului.

— Pe toți sfinții! exclamă Edward. N-ai auzit niciodată de America?

Manjiro clătină din cap și marinarii își lăsară deoparte „Bibliile” și „cărțile de rugăciuni” ca să se adune în jurul băiatului care nu auzise de America.

— Pe ce lume trăiești? Ți-ai trăit toată viața pe stânca aia pustie de unde te-am cules noi?

— Ah! Fac pariu că e din țara aia care pe noi nu ne lasă să intrăm și pe cetățenii ei nu-i lasă să iasă, își dădu Francis cu părerea.

— Cu ușa-ncuiată și cu obloanele trase, adăugă Parden.

— Multe corăbii ar fi putut să se folosească de porturile ei ca să facă reparații și să cumpere mâncare și apă, dar niciun suflet nu poate să pună piciorul pe țărmurile Japoniei, se băgă în vorbă și domnul Q, plimbând dintr-o mână într-alta o piatră de curățat.

— Am auzit că-i închid pe marinarii naufragiați în niște cuști micuțe și după aia îi omoară! zise Edward.

— Sunt niște canibali păgâni, mârâi Jolly de la postul lui.

Nu se ostenise să li se alăture celorlalți, dar de ascultat, asculta, după cum observă Manjiro.

— Doar nu-i faci băiatului o vină din asta, zise Biscuit. Nu el a făcut rânduielile.

— Oamenii ăștia-s toți la fel, se încăpățână Jolly. Nu poți să scoți sălbăticia din sălbatic.

— Dar cum de n-ai auzit niciodată de America? îl întrebă Edward.

— N-am auzit niciodată, zise Manjiro, ușurat că trecuseră la alt subiect. Ce este?

— Păi nu-i decât cea mai mare naţie de pe pământ, atâta tot. Are cele mai bune nave, cei mai deştepţi căpitani, cei mai destoinici oameni şi... cele mai drăguţe domnişoare din lume, îl lămuri Francis, făcându-i cu ochiul.

— Nu aşa i-ai zis fetei ăleia oacheşe din Insulele Cayman, observă Biscuit.

— Ea era excepţia, spuse Francis, iar ceilalţi pufniră în râs.

— Băiete, zise Parden, dacă tu crezi că nasturii şi buzunarele-s o minune, apăi atunci o să-ţi iasă ochii din orbite şi-o să ţi-o ia mintea razna când o să vezi ce minunăţii-s prin America.

— O să ajungem acolo? întrebă Manjiro.

— Dac-o să ajungem acolo? Ce întrebare! râse Scărpinici cu poftă. Păi pentru ce crezi tu că adunăm noi toată untura asta de balenă? Pentru dragii noştri compatrioţi, ca să-şi aprindă lămpile, să-şi ungă maşinăriile şi să facă tot felul de minuni din lucrurile pe care le oferă balenele, cum ar fi...

Scărpinici se întrerupse şi ceilalţi amuţiră brusc. Căpitanul Whitfield îi domina cu silueta lui, privindu-i cu un singur ochi arzător. Se repeziră toţi ca unul înapoi la muncă.

Mai târziu în seara aceea, Manjiro îl descoperi pe căpitanul Whitfield la pupa privind crestele argintii ale valurilor.

— Şi tu eşti tot din America? întrebă Manjiro.

— Exact, zise căpitanul Whitfield.

— E ţara minunilor. Camarazii zic mie.

— Ooo... Aşa este. I se spune „ţara tuturor posibilităţilor”.

— Ce-i aia „posibilitate”?

— Oportunitate. Adică, muncind cu râvnă şi disciplină, poţi să ajungi să-ţi vezi visele şi speranţele împlinite. Mă întreb...

Căpitanul Whitfield se opri o clipă, după care întrebă:

— Tu ce vise şi speranţe ai?

— Vise şi speranţe? întrebă Manjiro.

— Ce speri să faci cu viaţa ta, ce speri să ajungi?

Manjiro nu se gândise niciodată la aşa ceva. Ştiuse dintotdeauna ce meserie avea să urmeze. Desigur, i-ar fi plăcut să-i aducă onoare familiei sale şi îşi amintea cum spusese odată că voia să devină samurai. Dar ăsta nu era un vis adevărat, pentru că nu se putea înfăptui niciodată. Acum... ei bine, acum nu mai ştia.

— Viitor e ca oceanul, zise el. Mare mister, mult pericol, mult frumuseţe. E plin de...

Nu ştia cuvântul potrivit pentru ce avea el în minte, aşa că îşi deschise larg braţele.

— Posibilităţi? zise căpitanul Whitfield.

— Da, încuviinţă Manjiro. Posibilităţi.

8 INVITAȚIA

DECEMBRIE 1841, OAHU, INSULELE SANDWICH[33]

Ziua începu ca oricare alta. Manjiro stătea pe punte la prova, încercând să deznoade o parâmă, în timp ce Scărpinici îi citea din *Polinezianul,* ziarul din Honolulu.

— „Sosit: 20 noiembrie, 1841. John Howland, New Bedford, douăzeci și patru de luni, o mie patru sute de butoaie", zise el.

— Ce înseamnă asta? întrebă Manjiro.

— Păi înseamnă că vasul ăsta, John Howland, care a ridicat pânzele din New Bedford, Massachusetts, a sosit în Honolulu după douăzeci și patru de luni pe mare – dintre care șase cu tine la bord –, transportând o mie patru sute de butoaie pline cu ulei de balenă de spermanțet. Am prins deja nouăsprezece balene. Un început bun, nu? zise el binedispus.

Manjiro știa că vasul avea să mai călătorească pe apele oceanului cel puțin un an înainte să o ia spre casă.

— Cum îți place viața de marinar? îl întrebă Scărpinici.

Manjiro își ridică privirea. Cum să explice cât de ușoară își simțea inima când vedea pânzele în vânt? Că i se păreau niște aripi imense, care îl purtau în zbor peste ocean?

— Ați avut noroc că ați fost salvați de căpitanul nostru, zise Scărpinici. Nu toți căpitanii sunt corecți și generoși ca el. Alții v-ar fi făcut sclavi, pe cuvântul meu. Dar nu și Whitfield. E un om cinstit, corect și cu frică de Dumnezeu, care nu se-ncurcă în cuvinte. Nu îngăduie beția la bordul navei și nici vânătoarea de balene duminica. Și nici cu biciul nu-i de acord. Nu-i ipocrit ca alții, nu spun cine. Unii zici că-s duși la biserică, dar își bat mateloții ca pe niște potăi. Unii proprietari de corăbii își aprovizionează vasele atât de prost, că bieții marinari ajung piele și os.

Manjiro era fericit să-l audă pe Scărpinici spunând ceea ce credea și el din tot sufletul: că Whitfield era un om bun. Ar fi vrut să îi pună tot soiul de întrebări despre căpitan, dar se opri când îi văzu pe Denzo și pe ceilalți apropiindu-se grăbiți.

— Avem vești bune! zise Denzo. Căpitanul ne-a găsit niște locuințe noi pe insula asta!

Manjiro înghiți în sec.

— Nu ești fericit? zise Goemon.

Goemon era probabil ușurat să nu mai aibă de-a face cu navigația, își zise Manjiro, încuviințând din cap.

— S-ar putea să avem și o șansă să mergem acasă! adăugă Jusuke. Uneori corăbiile care pleacă de aici navighează până în apropierea Japoniei, așa am auzit.

— Dar mai e ceva, spuse Denzo și își drese glasul cu un aer solemn.

Am avut o discuție cu căpitanul Whitfield despre tine.

În ultimele săptămâni Denzo ajunsese, în sfârșit, să știe suficientă engleză cât să poată schimba câteva cuvinte cu Whitfield.

„Vai de mine”, își zise Manjiro, „am dat de necaz”. Își coborî privirea către parâma încâlcită din poala lui, parâmă pe care chiar el o încurcase. Făcea multe greșeli. Își aminti că numai cu o zi în urmă scăpase o găleată peste bord. Găleata plutise câteva momente și apoi se dusese la fund. Era sigur că avea să fie pedepsit.

— Căpitanul Whitfield m-a întrebat dacă nu vreau să te las să te duci cu el în America și să locuiești cu el ca și cum i-ai fi fiu, dezvălui Denzo.

Lui Manjiro mai că-i sări inima din piept. Fiul căpitanului!

— Ce i-ai răspuns? se grăbi el să întrebe, dar, amintindu-și bunele maniere, se înclină și spuse: îmi cer iertare, Denzo-san{34}. Ce voiam să zic este dacă pot să te rog să-mi spui și mie ce răspuns i-ai dat.

— Nu cred că e bine să ne despărțim, zise Denzo. Am trecut prin multe împreună. Și, în calitate de conducător al acestui grup, sunt responsabil de siguranța ta. Cum ar fi să ne întoarcem în Japonia fără tine?

Manjiro își coborî privirea în pământ. Nu se gândise la asta.

— Pe de altă parte...

Manjiro își ținu răsuflarea.

— Căpitanul a fost atât de bun cu noi, încât simt că nu-l pot refuza.

Băiatul își ridică fruntea și așteptă.

— I-am spus că decizia îți aparține.

Manjiro deschise gura să spună ceva, dar nu reuși să scoată nici măcar un sunet. Gândurile i se învălmășeau în minte. Să vadă America... dar să piardă o șansă de a se întoarce acasă, la mama și la frații lui. Să învețe o mie de lucruri noi... dar să meargă într-un loc straniu, unde oamenii ar fi putut să-l urască și să-l respingă. Să-și simtă din nou inima plutind când pânzele se umflau în vânt și corabia părea să zboare peste ocean... dar să fie nevoit să-și ia rămas-bun de la tovarășii săi, alături de care trecuse prin atâtea...

— Denzo-san, se înclină Manjiro, bâlbâindu-se. Eu... ăăă... eu... nu știu ce să fac!

— Nu trebuie să te hotărăști imediat. John Howland nu ridică ancora decât peste câteva zile, îl liniști Denzo. Ia-ți un răgaz de gândire.

Jusuke îi făcu cu ochiul:

— Poate ar trebui să stai la sfat cu perna ta.

Era aproape la fel ca în engleză. Odată, când avusese de luat o hotărâre, prietenul său Scărpinici îi spusese că noaptea e „un sfetnic bun”.

„Poate că americanii nu-s chiar atât de diferiți de noi”, își zise el.

— Da, o să stau la sfat cu perna mea, spuse Manjiro. Noaptea-i un sfetnic bun.

Dar abia reuși să pună geană pe geană. Următoarele câteva zile și le petrecu încercând să ajungă la o hotărâre. Într-o după-amiază, pe când se plimba pe plajă cu Goemon, culegând scoici frumoase – pe care spera să i le dea într-o bună zi mamei sale –, se gândi la alegerea pe care o avea de făcut. Privi urmele pașilor săi pe plajă și se gândi la poemul pe care i-l citise căpitanul.

— Goemon, zise el, poate că într-o zi vom lăsa urme de pași în nisipurile timpului.

— Ce tot spui?

— E o poezie pe care am învățat-o de la căpitanul Whitfield. E scrisă de unul de-i zice Lunganul{35}. Pasămite-i foarte înalt. Poezia vine așa: „Cei măreți ne spun că viața/ Ne-o putem clădi sublimă/ Pe-ale timpului nisipuri/ Să lăsăm, plecând, o urmă". După aia mai sunt niște versuri, dar nu-mi mai aduc aminte cum sună. În orice caz, e vorba despre „frați pierduți și naufragiați" și despre urme de pași. Ultima strofa e așa: „Fruntea sus și-n drumul nostru/ Să-nfruntăm orice-ncercare/ Ceva... ceva... Împlinirea/ Trudă cere și răbdare."

— Și ce-nseamnă toate astea? zise Goemon, dând cu piciorul într-o piatră.

— Cred că înseamnă că putem înfăptui lucruri mărețe, lucruri pe care oamenii să nu le uite niciodată.

— Ba nu, nu putem! Nu suntem decât niște umili pescari. Numai oamenii foarte importanți și de rang înalt – shogunul, un *daimyo,* poate și căpitanul ăsta – pot să înfăptuiască lucruri mărețe.

— Așa credeam și eu mai înainte. Acasă am știut mereu că n-o să fiu decât un pescar. Nu m-am îndoit niciodată de asta. Știu că niciodată nu ne-am întrebat ce – sau cine – voiam să fim. De ce am fi făcut-o? Știam deja, dintotdeauna. Dar ce-ar fi dacă și noi am putea înfăptui lucruri mărețe? Căpitanul Whitfield spune că, dacă muncesc din greu, într-o zi aș putea să ajung căpitan de corabie!

— Asta-i o prostie la fel de mare ca atunci când ai zis că vrei să fii samurai! zise Goemon. Nu trebuie să vrei să fii ce nu poți.

— Căpitanul Whitfield a spus că orice om deștept și ambițios poate să ajungă căpitan.

— Nu și tu.

— De ce nu și eu? Căpitanul Whitfield spune că el știe un fost sclav care acum e căpitan pe o corabie.

— Căpitanul Whitfield în sus, căpitanul Whitfield în jos! Nu te mai uita atâta în gura lui. Îți bagă idei greșite în cap. Prea îți pleci urechea la ce zic străinii. Îi crezi pe cuvânt. Ești la fel ca ei! exclamă Goemon cu glasul frânt. Nu te mai recunosc!

Manjiro se întrebă dacă era adevărat. Oare chiar se schimbase? Poate că ar fi fost mai bine să rămână cu Denzo și cu ceilalți și să stea la locul lui. Dar dacă ar fi navigat alături de căpitan, ar fi avut șansa să

învețe multe lucruri, să vadă lumea și să aibă, în sfârșit, un tată.

Apoi însă se gândi la mama lui și la cât de îngrijorată trebuia să fie. Poate că-l credea mort. Aflase oare ce i se întâmplase? Poate credea că fugise de acasă pentru totdeauna! Dacă măcar i-ar fi spus unde plecase și că avea de gând să se întoarcă! Poate că ar fi fost mai bine să încerce să își revadă familia cât mai curând.

Apoi se gândi la timpul pe care îl petrecuse cu căpitanul Whitfield, punând întrebare după întrebare în engleza lui poticnită. Căpitanul îi răspunsese răbdător la fiecare în parte, în ziua în care intraseră în portul în care se aflau acum, își petrecuseră dimineața împreună, trăgând în piept mireasma insulei și așteptând să o vadă ivindu-se din ceață. Manjiro îi povestise căpitanului despre cei doi zei, Izanami și Izanagi{36}, care creaseră o insulă – insula lui – din ceață și negură parfumată. Ceva asemănător se întâmpla și cu prietenia lor, își zise el. Era ca o insulă de calm într-o mare zbuciumata.

9 ȘAPTE RĂSUFLĂRI

Cu două zile înainte ca vasul John Howland să părăsească Honolulu, Manjiro tot nu luase o hotărâre. Atunci, căpitanul Whitfield îi spuse că el și prietenii săi aveau o „invitație”

— Am invitație? zise Manjiro. E de rău?

Căpitanul Whitfield chicoti.

— Nu, de obicei nu. O invitație e atunci când cineva te poftește în vizită. În cazul ăsta, o cunoștință de-a mea, doctorul Gerritt Judd, vrea să vă cunoască pe tine și pe prietenii tăi. Are niște monede și alte mărunțișuri și se întreabă dacă le-ați putea identifica.

În ziua următoare, la doctorul Judd acasă, pescarii examinară niște monede și o pipă.

— Dar de unde sunt lucrurile astea? își întrebă Manjiro gazda.

Doctorul Judd le povesti despre niște navigatori naufragiați. Căpitanul și doi membri ai echipajului muriseră, dar ceilalți fuseseră salvați și ajunseseră în Honolulu, la fel ca Manjiro și prietenii săi.

Manjiro se gândi la mormintele de pe Insula Păsărilor.

— Unde sunt acum? întrebă el.

— Au încercat să se întoarcă în Japonia prin China, explică doctorul Judd. Nu știu cum s-au descurcat. Dar ia spuneți, sunteți și voi din aceeași țară?

— Da! Da! Încuviințară pescarii.

Căpitanul desfășură un sul mare de hârtie. Cei cinci prieteni îl studiară cu atenție.

— Ce este? zise Manjiro.

— Ce să fie, o hartă nautică! zise căpitanul Whitfield. O hartă! Uită-

te aici. E o imagine a lumii.

Pescarii o examinară, minunându-se de ciudăţenia ei, în timp ce Manjiro le traducea spusele căpitanului.

— Aici suntem noi.

Căpitanul Whitfield le indică o mică salbă de pete verzi într-un ocean de albastru.

— Astea sunt Insulele Sandwich, guvernate de regele Kamehameha. Pentru că e prieten cu Statele Unite, aici se află în prezent mulţi americani, care fac afaceri sau lucrează ca medici şi misionari.

Căpitanul Whitfield arătă micuţa insulă pe care fuseseră găsiţi pescarii şi apoi, la nord-vest de ea, un arhipelag.

— Ţara voastră, zise el.

— Nu! clătinară pescarii din capete.

— Ţara noastră e mai mare de-atât! protestă Denzo.

Căpitanul Whitfield zâmbi.

— Poate că, dat fiind că ţara voastră nu permite nimănui să intre sau să iasă, cei de acolo nu cunosc adevărata mărime şi formă a lumii sau chiar a propriei ţări.

Manjiro nu le traduse celorlalţi aceste cuvinte, de teamă să nu îi înfurie.

Îndărătul lui, prietenii săi şuşoteau între ei în japoneză.

— Ce idei nebuneşti au! se indignă Toraemon.

Ceilalţi se arătară de acord că ţara lor nu putea fi atât de neînsemnată.

— Doar pentru că e mică nu înseamnă că-i neînsemnată, interveni Manjiro.

Ar fi vrut să adauge: „Doar aţi văzut cât de întins e oceanul, şi atunci nu puteţi să nu înţelegeţi că lumea e mai mare decât v-aţi fi putut imagina. Cu siguranţă vă daţi seama că aceşti vânători de balene, care au călătorit în toate cele patru zări, ştiu mai multe despre lume decât compatrioţii noştri, care nu merg niciodată nicăieri!”. Dar îşi muşcă limba. Nu voia să-i jignească şi ştia că ei încă se mai agăţau de ideile pe care le primiseră acasă, convinşi că ţara lor era cea mai bună şi cea mai mare şi că toate celelalte erau pline de barbari.

Ce-i drept, americanii erau cam necivilizaţi. Erau gălăgioşi şi murdari, îşi lăsau părul lung şi îl purtau în plete răvăşite şi încâlcite. Înjurau, blestemau şi scuipau. Mâncau adesea cu mâna, lacomi ca nişte animale. Şi nici de mirosit nu miroseau prea bine! Iar vânătoarea de balene era, într-adevăr, o treabă tare sângeroasă!

Dar cunoşteau o grămadă de chestii despre care Manjiro nu ştia nimic şi cel mai bine cunoşteau lucrul pe care el îl ştia cel mai puţin: forma şi dimensiunile lumii. Cum să nu vrei să înţelegi lumea în care trăieşti?

Prietenii săi se întorseseră cu spatele la hartă, dar Manjiro

continuă să o privească, minunându-se de mulțimea locurilor și a țărilor despre care nu știa nimic. Inima îi bubuia de parcă pieptul i-ar fi fost o tobă. Deci așa arăta lumea! Ce mare era! Ce largă! Mase imense de uscat. Nenumărate insule verzi și cafenii erau presărate pe întinderea oceanelor. Se simțea ca o pasăre, contemplând lumea din înaltul cerului.

Se întoarse și îl descoperi pe căpitanul Whitfield aplecat și el deasupra hărții.

— Asta e America, zise căpitanul, indicând o masă mare de uscat de pe hartă. Astea sunt Statele Unite. Și aici e Fairhaven, Massachusetts, unde locuiesc eu, adăugă el, arătând un locșor de pe coasta de nord-est a Statelor Unite.

— Harta e ca... invitația, zise Manjiro, privind literele necunoscute, despre care știa că se împletesc în cuvinte. Nu pot citi cuvintele, dar îmi imaginez că ele spun: „Vino și vezi!”.

— Nu asta spun cuvintele, zise căpitanul, bătându-l pe spate, dar cred că ai dreptate într-un fel: asta înseamnă, de fapt, o hartă. Când văd pe hartă un loc pe unde n-am fost niciodată, mă întreb: „Cum o fi acolo?”. Și îl tot cercetez cu privirea, ca și cum, uitându-mă, aș mai putea descoperi ceva despre el. Dar, de fapt, nu pot să-mi răspund la întrebări decât dacă mă duc până acolo și văd cu ochii mei.

Manjiro aprobă, privind locul de pe hartă unde spusese căpitanul că era casa lui din America.

„Strămoșii ne învață că un om trebuie să ia o hotărâre în nu mai mult de șapte răsuflări”{37}, așa îl povățuise mama lui.

Manjiro trase aer adânc în piept, de șapte ori. Când eliberă ultima gură de aer, se hotărâse deja: avea să meargă în America și să o vadă cu ochii lui.

10 PERICOL!

Căpitanul îi dădu fiecăruia dintre cei cinci pescari câte o jachetă, o pereche de pantaloni și o haină, toate noi. Fiecare dintre ei primi cinci monede de câte zece cenți, care să-i ajute să-și întemeieze o nouă viață pe insulă. Când se pomeni cu monedele în mână, Manjiro făcu ochii mari. Ce de bănet! Singura dată când își amintea să mai fi avut bani în mână fusese când Scărpinici îl învățase o scamatorie cu monede.

În cele din urmă, căpitanul le spuse că John Howland avea să ridice ancora a doua zi de dimineață.

— Sper să te văd la bord, flăcăule, îi zise el lui Manjiro. Ești un băiat deștept, mereu cu câte o întrebare de pus.

Tristețea pe care Manjiro o zărise cândva în ochii lui se risipise.

Manjiro simți că i se umplu ochii de lacrimi. Ar fi vrut să-i spună căpitanului Whitfield „Da! O să vin cu tine!”, dar n-o făcu. În schimb, își

înclină capul și murmură câteva cuvinte în chip de mulțumire. Mai întâi trebuia să încerce să-i explice decizia sa lui Goemon.

El și Goemon își probară noile jachete, îndesându-și sub braț pantalonii și hainele împachetate în hârtie.

— Vii cu mine pe plajă? îl întrebă Manjiro pe Goemon în timp ce ieșeau din casă în amurgul mătăsos.

Mai întâi, băieții își zornăiră monedele în buzunare și pălăvrăgiră despre hainele lor noi și frumoase. Goemon zise că banii aveau să-i ajute să-și facă un rost pe insulă. Puteau să cumpere semințe de sădit și poate chiar să-și ia niște găini. Dar în curând amuțiră, plimbându-se cufundați fiecare în gândurile lui.

Printre copaci, dinspre plaja îndepărtată, răsunau cântecele băștinașilor. *Mele* și *hula,* așa se chemau melodiile și dansurile lor. Nu aveau voie să le practice. Misionarii spuneau că e greșit. Dar lui Manjiro îi plăcea muzica. Te legăna și te învăluia ca valurile mării. Misionarii occidentali veniseră și în Japonia cu vreo două sute de ani mai devreme și acesta fusese unul dintre motivele pentru care Japonia își închisese porțile pentru străini. Văzând că insularilor li se cerea să își schimbe aproape complet viețile de dragul misionarilor, Manjiro înțelegea de ce Japonia îi expulzase pe străini.

Băieții ajunseră pe strada principală, unde muzica se revărsa pe fiecare ușă. Dinspre o biserică răsuna o muzică solemnă, falnică, intonată de mai multe voci. Din taverne răzbăteau trilurile fluierelor și cântecele de pahar ale marinarilor plini de voie bună.

Atâtea voci diferite pe o singură insulă! Ochii și urechile lui Manjiro – de fapt, toate simțurile sale – fuseseră copleșite de noi experiențe, de noi feluri de a face lucrurile. Descoperise, de fapt, un nou mod de a privi lumea. Nu cu teamă, ci cu încântare.

— Doar n-o să pleci cu barbarii ăia, nu-i așa? îl întrebă Goemon.

— Cum poți să le mai spui barbari după tot ce-au făcut pentru noi? protestă Manjiro.

— Cum de pot să le mai spun barbari?! exclamă Goemon. Mâncarea-i groaznică. Cabinele echipajului sunt înghesuite și duhnesc. Marinarii put și ei ca niște porci. Abia dacă fac baie vreodată. Și vânătoarea de balene, cu fumul ăla negru și sufocant, cu murdăria și grăsimea aia! Vânătorii de balene sunt cruzi! Vezi și tu cât de cruzi sunt!

Erau oamenii aceia nemiloși? Da și nu. Manjiro știa foarte bine cât de cruzi puteau fi în timpul vânătorii de balene, dar le vedea și cealaltă față. Erau buni la inimă, generoși și... Încă într-un fel. Nu avea un nume pentru asta; dar pentru ei părea ceva firesc, ca o a doua natură, să fie buni cu alții fără să aștepte nimic în schimb. De exemplu, căpitanul Whitfield. Era cea mai importantă persoană de pe navă și conducea John Howland cu autoritate, dar trata pe toată lumea cu bunătate și respect, indiferent de rang.

— Nimic din ce fac nu prea are sens, continuă Goemon. De pildă, felul în care mănâncă ei, cu ustensilele alea cumplite.

— Furculițele?

— Da... sau cum le-o zice.

— Dacă ţi-ai da osteneala să înveţi engleza, zise Manjiro, ţi-ar fi de ajutor.

— Ce, dacă învăţ engleza o să mănânc mai uşor cu... cu beţele alea idioate?

— De fapt, noi suntem ăia care mâncăm cu beţele, îl corectă Manjiro. Ce-i inteligent în asta?

— E mai uşor! E mai logic.

— E mai uşor numai fiindcă aşa suntem noi obişnuiţi. La fel cum ei sunt obișnuiți să mănânce cu furculițe și cuțite.

— Când catadicsesc să le folosească! Uită-te la femeia aia cum merge la braţ cu un bărbat! continuă el, arătându-i un cuplu care trecea pe stradă. Ei nu știu că nu ar trebui să se atingă în public, că nu e bine? Unde mai pui că femeile trebuie întotdeauna să meargă în urma bărbaților.

— De ce trebuie să meargă femeile în urma bărbaților?

— De ce? Pentru că așa trebuie să fie. Ești orb la greșelile lor. Te-au fermecat. Îți dau două nume și dintr-odată începi să te crezi samurai! Îți spun eu ce-o să pățești: căpitanul o să te ia cu el acasă și o să te facă sclavul lui! Așa fac în țara aia, să știi. Țin sclavi.

Manjiro nu credea că avea să devină sclavul căpitanului. Chiar nu putea să creadă una ca asta. Dar păstră tăcerea în timp ce el și Goemon își croiau drum printre copaci, îndreptându-se spre plajă.

Printre copaci era beznă și băieții nu găsiră decât pe dibuite cărarea ce ducea spre ocean. Păstăi cu semințe le trosneau sub picioare. Deasupra foșneau palmierii. Cu excepția acestor sunete discrete și a valurilor ce vuiau în depărtare, totul părea tăcut și liniștit.

Manjiro se întrebă cum avea să îi explice lui Goemon motivele pentru care voia să meargă în America. Era atât de cufundat în gândurile sale, încât nu observă nici umbrele ce se apropiau, nici trosnetul paşilor, şi nu băgă de seamă nici măcar când Goemon începu să îl tragă de mânecă.

— S-ar părea că umbra are umbre, șopti Goemon.

Manjiro scrută întunericul, cu urechile ciulite.

— Da, și pașii noștri au pași.

— Poate că sunt *oni,* spirite malefice!

Pe măsură ce Manjiro și Goemon înaintau, umbrele deveneau tot mai negre și mai pronunțate. Ajunseseră atât de aproape de ele, încât Manjiro le simțea și mirosul.

— Or fi *oni,* zise el, dar duhnesc ca vânătorii de balene.

— Fugi! strigă Goemon și o zbughi.

Manjiro dădu să-l urmeze, dar simți o strânsoare în jurul gâtului. O

mână mare îl apucase de beregată şi îl sugruma ca într-o chingă de fier.

11 TÂLHARI ŞI UCIGAŞI

În Japonia, se considera că este o lipsă de politeţe să răsufli în nasul altcuiva. Ca să evite asta, oamenii îşi ţineau mâinile dinaintea gurii. Bărbatul a cărui respiraţie o simţea Manjiro pe gât nu îşi făcea astfel de scrupule. Rom, sudoare şi untură de balenă: mirosul unui vânător de balene.

— Cară-i pân' la foc, zise o voce din întuneric.

Manjiro fu târât pe nisip şi adus în cercul de lumină al unui foc. Patru sau cinci feţe unsuroase apărură, dispărură şi reapărură în lumina pâlpâitoare. O pereche de ochelari sclipitori, un cercel scânteietor de aur, un zâmbet ştirb, dezvelind câţiva dinţi de argint, şi străfulgerarea unui cuţit din cele cu care se curăţă grăsimea de balenă de bucăţelele de carne. Goemon era şi el acolo, palid şi tremurând.

— Ia uite ce băieţi frumoşi avem aici, zise bărbatul cu dinţi de argint, care vorbea şuierat. Cu cossstume noi şi cu ceva sssunători prin buzunare.

— Până să mă sui într-o balenieră, nici n-am ştiut ce soi de păgâni umblă liberi prin lume, se auzi o voce cunoscută. Şi n-am crezut c-o să trebuiască să-i suport chiar pe vasul meu!

Jolly ieşi la lumină şi scuipă în nisip, la picioarele lui Manjiro.

— Oriunde m-aş duce, dau de canibalii ăştia despuiaţ'.

— Nu-s despuiaţi, zise Cercel de Aur. Îs îmbrăcaţi ca nişte domnişori.

Jolly îi smulse plosca din mână şi o duse la gură. Lichidul i se prelinse în barba care deja sclipea de stropi de rom.

— Asta pentru că fură ţoale. Îs toţ' nişte tâlhari şi nişte ucigaşi. Ca ăsta de-aici.

Jolly îl apucă pe Manjiro de ureche.

— Fura mâncare de pe John Howland, aşa făcea. Am găsit-o pusă bine într-o cutie de sub patul lui.

— Era mâncarea mea! exclamă revoltat Manjiro. Tu eşti ăla care-a furat...

— Şi-acuma a furat hainele de postav fin ale căpitanului, îl întrerupse Jolly, smulgându-le pachetele din mâini şi trântindu-le pe jos. Căpitanu' n-o să te mai ridice atâta-n slăvi când o vedea că i-ai şterpelit până şi ăsta! spuse el, răsuflându-i lui Manjiro drept în faţă.

Scoase din buzunar un lănţişor care sclipi la lumina flăcărilor. La capătul lui se legăna un disc argintiu.

Manjiro îl văzuse de multe ori pe căpitanul Whitfield scoţând

discul acela din buzunar, deschizând capacul de argint și consultându-l.

— Așa deci, văd că-l recunoști, rânji Jolly. Îi ceasul căpitanului.

Manjiro simți că-l cuprinde mânia.

— Tu furat! exclamă el și smulse ceasul din mâna lui Jolly.

— Vedeți? E ca o maimuță dresată să șterpelească. Nu poa' să se stăpânească. Acu' dă-l înapoi.

— E al lui căpitan. Nu al tău! Eu dau înapoi, zic că tu furat.

— Da, așa o să faci? Dar el deja știe că l-ai furat tu. Și de unde știe? Pen că i-am spus io. Acuma pe cine o să creadă? Pe harponierul lui preferat, ales de el să-l însoțească pe corabie și cu șaptișpe ani de experiență în larg? Sau pe un sălbatic necopt, cu caș la gură, care nu știe nici să citească? Dar uite ce e, fac un târg cu tine. Fiț' niște păgâni de treabă și dați-ne argintul care știu io că-l aveț' în buzunare și n-o să suflu o vorbă despre ceas. Și bine-ar fi să nu vă mai văz mutrele gălbejite pe punte, clar?

— Termină cu trăncăneala, Jolly! zise Cercel de Aur. Hai să luăm argintul și să ne cărăm de-aici.

Fața palidă a lui Goemon strălucea în întuneric. Manjiro știa că Goemon încerca să nu-și trădeze emoțiile, dar pe chip i se citeau frica și ura.

— Nu.

Manjiro încercase să fie ferm, dar vocea îi tremurase puțin.

Bărbatul cu cuțitul se răsuci brusc și îndreptă arma către buzunarele lui Goemon.

— Putem să le tăiem și să luăm banii, mârâi el.

— Nu! strigă Goemon.

Cu mișcări prudente, își scoase monedele din buzunare și i le dădu tâlharului.

— Acum tu, zise omul, întorcându-se spre Manjiro.

Manjiro simți că se sufocă de mânie. De-abia și-o stăpânea.

— Întoarce-ți buzunarele pe dos sau ți le întorc eu.

Manjiro își scoase mâinile din buzunare și le întinse. Avea în palme o pietricică netedă, o bucată de pesmet și două scoici mici, trandafirii. Dar nici urmă de bani.

Dinți de Argint mârâi și, știrb cum era, crănțăni ca un câine.

— Ăsssta-i un truc de copii mici! zise el, plesnindu-l pe Manjiro peste mâini. Nu merge cu noi. Întoarce-ți buzunarele pe dos! Acum!

Manjiro își întoarse pe dos buzunarele. Erau goale.

Goemon făcu ochii mari, dar își ascunse imediat uimirea în spatele unei măști impasibile.

— Parc-ai zis că și ăsta are bani, se burzului Cercel de Aur la Jolly.

— Are! șuieră Jolly. Scuturǎ-l! Scuturǎ-l ca pe o zdreanță!

Se repezi la Manjiro, dar băiatul se feri.

Totul deveni o învălmășeală de pumni și dinți sclipitori, cuțite scânteietoare și piele lucind de sudoare. La lumina flăcărilor, Manjiro

vedea când niște favoriți roșcați, când un rânjet știrb, când fața smeadă și cârlionții ca niște bănuți ai lui Jolly.

Lui Manjiro i se înmuiară genunchii – sau poate îl lovi cineva – și căzu în nisip. Mâna lui se izbi de ceva neted și tare, ca un mâner de sabie, așa că îl apucă, sări în picioare și lovi din toate puterile, folosindu-l ca pe o armă. Dar ardea! Scosese un lemn din foc. Flăcările săriră de pe bățul aprins în barba îmbibată de rom a lui Jolly.

Acesta urlă de durere și porni în fugă spre mare, cuprins de flăcări. Cu un răcnet, prietenii săi o luară după el, țipând ca niște pescărușii care se țin după o barcă de pescar.

Băieții nu pierdură vremea. Își înhățară pachetele și o rupseră la fugă. Manjiro se opri doar o clipă, cât să culeagă ceva din nisip: un disc argintiu, strălucitor.

În cele din urmă, după ce parcurseră o bună bucată de plajă, se prăbușiră în nisip.

— Mi-ai salvat viața. Mulțumesc, gâfâi Goemon.

— A, nu cred că aveau de gând să ne omoare!

— Sunt barbari, insistă Goemon scârbit. Nu poți să ai încredere în ei.

Manjiro nu zise nimic.

— Acum sigur îți dai seama ce prostie ar fi fost să rămâi cu ei.

— Întinde mâna, spuse Manjiro și îi strecură cinci monede în palmă.

— Cum...? exclamă Goemon. Aaa, scamatoria pe care ai învățat-o de la secund, spuse el zâmbind. Dar stai, ăștia sunt ai tăi! Păstrează-i!

— N-o să am nevoie de bani.

— De ce nu?

— Ce să fac cu banii la bordul unei corăbii? explică Manjiro. O să fac parte din echipaj și la sfârșitul călătoriei o să-mi primesc cota{38}: a o sută patruzecea parte din profit!

— Chiar ai de gând să pleci cu ei? Cu nebunul ăla de Jolly? Vrea să te omoare!

— Era beat, încercă Manjiro să îl liniștească. Probabil o să uite tot.

— Nu cred! N-o să te accepte niciodată, Manjiro. Dacă oamenii ăștia ar veni la noi în țară, ai noștri i-ar ucide imediat. Și tot asta o să facă și ei cu tine. De cum o să pui piciorul în America – dacă oi ajunge până acolo! –, o să-ți taie capul și o să-l înfigă într-o țeapă, ca să-i învețe minte pe japonezi să stea la ei acasă. Toți sunt ca nebunul de Jolly, crede-mă. Toți ne urăsc! O să vezi.

— Întotdeauna o să fie cineva ca Jolly, oriunde ne-am duce, zise Manjiro. Măcar pe el îl cunosc.

Goemon își scutură nisipul de pe pantalonii de croială occidentală de parcă ar fi netezit un *kimono* de mătase.

— Treaba ta! răbufni el. Întoarce-ne spatele! Întoarce-mi și mie

spatele! Dar greșești, Manjiro, și într-o zi o să-ți dai și tu seama de asta. O să ajungi și tu la vorba lui Jusuke: capul plecat sabia nu-l taie.

— Uite, spuse Manjiro, arătându-i cerul.

O lumină trandafirie tivea zarea la răsărit, împletindu-se cu apele oceanului.

— Nu ți se pare că arată ca o lumină dintr-o altă lume, care se revarsă pe o ușă întredeschisă?

— Nu. Arată ca soarele când e pe punctul să răsară.

— Asta simt eu despre America, mărturisi Manjiro. E ca și cum aș vedea o fâșie îngustă de lumină strecurându-se pe o ușă întredeschisă. Îmi promite... nu știu ce! Dar vreau să intru pe ușa aia și să aflu ce-i dincolo.

— Prietene, ești nebun, oftă Goemon. Și întârzii. Mai bine te-ai grăbi, dacă vrei să urci pe corabie înainte să ridice ancora.

Manjiro se întoarse către Goemon și făcu o plecăciune.

— Prietene, nu te voi uita, zise el. O să ne revedem. Sunt sigur de asta.

12 ÎN LARG

De la postul său aflat la pupa lui John Howland, Manjiro îl privi pe Goemon făcându-se din ce în ce mai mic, până când nu mai rămase din el decât o pată de culoare, până când deveni una cu insula, până când insula însăși se topi în zare.

Odată, pe când era în Japonia, Manjiro urmărise un băiat înălțând un zmeu. Funia se rupsese și zmeul se ridicase în înaltul cerului albastru, pierzându-se apoi deasupra oceanului. Băiatul plânsese când își văzuse zmeul dispărând, dar Manjiro simțise că și imaginația sa își luase zborul odată cu jucăria. Ce ar fi văzut zmeul acela dacă ar fi avut ochi? „O, ce bine e să fii un zmeu scăpat din mâna unui băiețel”, își zisese Manjiro.

Și iată că acum era și el asemenea zmeului, brăzdând apele unui ocean de un albastru nesfârșit, precum cerul. Era greșit să se simtă entuziasmat și plin de viață? Era greșit să fie fericit în timp ce naviga tot mai departe de strămoși și de familia sa?

Velele se întindeau plesnind în vânt și Manjiro – vânătorul de balene John Mung – zbura peste ocean, purtat de marile aripi albe ale corabiei. Lăsase totul în urmă. Renunțase până și la numele său.

Trase cu nesaț în piept aerul sărat și încremeni. Îl străbătu un fior de frică. Până acum nu dăduse ochii cu Jolly.

O voce morocănoasă din spatele său îl făcu să sară în sus.

— Nu dormi, băiete! Sus pe catarg cu tine! Dă cu catran straiul arborelui mare{39}. Dacă trebuie să-ți mai zic o dată, îți tăbăcesc pielea,

auzi?

Manjiro se uită peste umăr şi îl descoperi pe Davis, secundul, privindu-l încruntat.

Fără să stea să se întrebe de ce era domnul Davis atât de nemulţumit de el, Manjiro se cocoţă pe greement şi se apucă de treabă. Cel puţin aici sus putea să stea cu ochii în patru după Jolly.

Dar în curând începu să rumege o altă problemă. Ticăitul parâmelor lovindu-se de vergi{40} îi reamintea de ceasul căpitanului. Voia tare mult să i-l dea îndărăt, dar nu ştia cum s-o facă fără să-i lase impresia că el fusese hoţul. Cum să explice, în engleza lui stricată, felul în care ajunsese în posesia ceasului, mai ales ţinând cont de povestea bine ticluită cu care venise Jolly? Oare îl va ierta căpitanul? Poate că dimpotrivă, se va înfuria atât de tare, încât îl va debarca pe prima insulă pe lângă care vor trece.

În timp ce cântărea toate posibilităţile, una mai rea decât alta, îl zări pe căpitanul Whitfield traversând puntea cu paşii săi mari şi siguri. Manjiro tocmai se întreba dacă n-ar fi trebuit să urce mai mult pe greement, când auzi vocea căpitanului înălţându-se până la el.

— Cine-i sus acolo? John Mung?

Căpitanul Whitfield se oprise. Îşi ridicase privirea şi se uita la băiat cu un singur ochi, exact ca un *Hitotsume-kozo*{41}.

— Da, domnule, îi strigă Manjiro.

— Mă bucur să te am la bord.

— Mă bucur să mă aflu la bord, domnule.

Manjiro înghiţi în sec. Ce trebuia să facă? Ar fi trebuit oare să spună ceva? Deschise gura, dar o închise la loc. Nu ştia ce să zică. Dar cu siguranţă avea să se ivească o ocazie prielnică.

Căpitanul îl cercetă cu privirea şi, în cele din urmă, zise:

— Ei bine?

— Ei bine? repetă Manjiro.

— Nicio întrebare? Nu ai o listă de întrebări de-un cot? Nu ţi-a stârnit nimic curiozitatea?

Manjiro simţi sudoarea prelingându-i-se pe spinare.

— Trebuie să dau cu catran... Îngăimă el, aruncându-i o privire lui Davis.

— Ah, făcu Whitfield. S-a răstit deja domnul Davis la tine? Hmmm. Acum că faci parte din echipaj, bănuiesc c-o să te trateze la fel ca pe toţi ceilalţi.

Pe urmă tăcu, iar Manjiro, neştiind ce să zică, îşi văzu în linişte de treabă.

— Bine, spuse căpitanul, salutându-l cu mâna la cozoroc, sunt sigur că vom avea multe ocazii să purtăm nişte discuţii foarte plăcute. Mă bucur să te văd la bord. Sper...

Vocea i se stinse. Privi în larg.

— Sper să avem o călătorie bună.

***

În următoarele câteva zile, în efortul său de a-l evita pe Jolly, Manjiro descoperi iute toate ascunzătorile bune care există la bordul unei nave. La fiecare schimbare a cartului{42}, se pitea în bucătărie, pe scara de tambuchi, înăuntrul vaselor de untură sau sub o barcă de vânătoare, până când se convingea că era în siguranță.

Dar Jolly nu se ivi. Nici noaptea și nici pe parcursul zilei următoare. Acest lucru se dovedi mai chinuitor decât dacă ar fi știut unde era, iar Manjiro își simțea stomacul ca strâns într-o gheară.

După atâtea zile în care nu-l văzuse deloc, Manjiro începu să se relaxeze. Erau momente în care se bucura de vânt și de largul mării. Brața velele, încolăcea parâme, freca puntea și le servea masa căpitanului și ofițerilor lui.

Într-o zi, tocmai îi ducea de mâncare secundului când îi auzi pe camarazii săi vorbind între ei.

— Dar unde-i Jolly? zise unul. De ce nu-i la bord?

În tăcere, Manjiro puse jos tava.

— În noaptea de dinainte să ridicăm ancora, începu Biscuit pe un ton conspirativ, Jolly a dat fuguța pe țărm și s-a-ntâlnit cu ortacii lui. Când s-a văzut cu ei deja luase cam multă apă la bord și nu le-a trebuit mult s-ajungă toți cu toate pânzele-n vânt{43}.

„Despre ce vorbesc?" se minună Manjiro.

— Jolly ăla știa cum să-i ia maimuței sânge{44}, nu glumă.

Isaiah încuviință.

— Și umbla și cu învârteli.

Manjiro oftă. N-avea să înțeleagă niciodată engleza!

— N-oi ști eu prea bine ce s-a întâmplat, continuă Biscuit, dar știu că Jolly a dat și de dracu', și de tac-su.

„Ce tot bălmăjesc acolo?" se întrebă Manjiro. Engleza era așa de dificilă!

— Bine, dar ce s-a întâmplat? întrebă Josiah.

— Cred că știi cum bate vântul în cazuri d-astea, zise Biscuit. Ori a înghițit ancora, ori a scăpat parâma din mână!{45}

— Nu se poate! exclamară marinarii. Nu! Nu vorbești serios!

Țâțâiturile lor neîncrezătoare nu-l ajutară deloc pe Manjiro să priceapă ce i se întâmplase lui Jolly. Ci doar că nu era nimic de bine.

— Ei, John Mung n-o să-i ducă dorul. Nu-i așa, Mung?

Deodată, toți ochii se întoarseră spre el.

— Îi plăcea să te cam scoată din pepeni.

Dar Manjiro nu era fericit. Era împietrit de remușcare și de vinovăție. Orice i se va fi întâmplat lui Jolly, știa că era din vina lui.

Mai târziu, în patul său, zăcu mult timp ascultând ticăitul regulat al

discului căpitanului, care îi răsuna din buzunar ca un refren. Îi spunea că trebuia neapărat să se ducă la căpitan a doua zi, să-i dea ceasul înapoi și să-i mărturisească tot.

***

Dar a doua zi fu trimis din pat direct în vârful catargului principal, ca să „stea cu ochii în patru după balene".

Se cocoță pe greement și își ocupă locul sus, pe arborele mare, stând pe două scânduri cărora li se spunea „crucetă", protejat numai de un inel de fier ce-i venea în dreptul mijlocului. După ce contemplă o vreme oceanul scânteietor, începu să se gândească la discul argintiu care îi atârna greu în buzunar. Se gândi cât de singur era aici, sus și că poate era momentul să studieze cadranul pe îndelete, ca să înțeleagă ce anume făcea. Era posibil să nu mai aibă niciodată o asemenea ocazie.

Agățându-se cu un braț de catarg, ca să nu își piardă echilibrul, Manjiro scoase ceasul din buzunar. Îl răsuci pe toate părțile. Îi deschise capacul. Era oare un talisman? Oferea anumite informații, așa cum aflase că facea busola? Nu-i rămânea decât un lucru de făcut: să se lase la mila căpitanului, să îndure orice pedeapsă i se cuvenea și să îl roage să-i explice ce era cu acest dispozitiv ciudat.

Tocmai închidea capacul când nava se legănă și ceasul îi zbură din mână. Îl privi în timp ce cădea, răsucindu-se și sclipind în bătaia soarelui. Când nu-l mai putu vedea, Manjiro și-l imagină zburând și rotindu-se prin aer, până când deveni un punct scânteietor pe suprafața mării, ca atâtea altele, și, în cele din urmă, dispăru.

13 COMOARA

Vreme de câteva zile, Manjiro își văzu de treabă, pierdut în gânduri. Când stătea de veghe noaptea, abia putea privi cerul, pentru că fiecare stea era ca un ochi ațintit asupra lui. Fiecare val care se lovea de corabie parcă îl înghiontea. Fiecare geamăt al navei era o dojană. Știa că trebuia să i se înfățișeze căpitanului și să-i mărturisească totul, dar nu reușea să o facă. Odată ce căpitanul ar fi aflat cât de nesincer fusese și cât de incompetent, cum din cauza stângăciei lui ceasul de argint fusese pierdut pentru totdeauna, cu siguranță n-avea să-și mai dorească să aibă de-a face cu el!

Într-o dimineață, Manjiro deschise un ochi și îl zări pe domnul Davis privindu-l. Băiatul sări în sus. Toată lumea îi știa de frică din cauză că era iute la mânie, iar marinarii șușoteau că domnul Davis era niţel rudă cu „Jack Nesuferitul"{46}.

— Eşti un talisman, zise Davis.

— Sunt ce? întrebă Manjiro.

— De când eşti la bord, prindem balenă după balenă.

— Nu cred că...

— Ştii ce-i o comoară? îl întrerupse Davis.

Manjiro încuviinţă din cap. Tovarăşii săi de echipaj mereu spuneau poveşti despre piraţi şi despre comorile lor ascunse.

— Dubloni{47} de aur, zise el.

— Da, sunt şi ăia un fel de comoară. Dar de altfel de comoară vorbesc eu.

— Ce fel de comoară? întrebă Manjiro.

— Vino cu mine şi-ai să afli.

Pe punte, văzu că fusese coborâtă o barcă de vânătoare şi că în ea stătea Biscuit, înfăşurând o parâmă de remorcare. Davis şi Manjiro se lăsară în barcă şi fiecare luă câte o vâslă.

Oceanul era tăcut şi nemişcat; nu se auzea decât plescăitul vâslelor. O ceaţă palidă se ridica de pe ape şi în aer stăruia un miros ciudat. Cei doi marinari nu scoteau o vorbă. Nici urmă de glumele lor nesfârşite sau de graba cu care se mişcau de obicei în timpul vânătorii de balene.

Manjiro se întrebă încotro mergeau. Poate că vâsleau către o insulă unde piraţii îngropaseră aur şi argint. Sau către o peşteră plină cu nestemate. Dar, oriunde se duceau, era clar că locul ăla puţea! Duhoarea devenise atât de apăsătoare, încât Manjiro începu să vâslească numai cu o mână, ca să şi-o poată ţine pe cealaltă la nas.

— De ce putoare? întrebă el.

— Putoare zici? spuse Davis. Păi cum, ăsta-i mirosul divin al comorii!

Duhnea de-ţi muta nasul din loc. Era un miros atât de puternic, încât Manjiro avea senzaţia că trebuie să vâslească şi prin el, nu doar prin apă.

— Ia uite-o! exclamă Davis, bătând entuziasmat din palme. O frumuseţe, nu-i aşa, Biscuit? Ce zici?

— Da, răspunse Biscuit, neobişnuit de calm.

Din ceţuri se ivi cea mai jalnică balenă pe care şi-ar fi imaginat-o Manjiro vreodată, atât de slabă, încât îi puteai număra coastele prin pielea zbârcită.

— Dar e atât de... Începu Manjiro, căutând cuvântul potrivit. Atât de moartă...

— Şi nici că se putea mai bine, fiin'că aşa nu mai trebuie s-o omorâm noi. Agaţ-o, Biscuit!

Biscuit prinse animalul cu parâma de remorcare.

— O frumuseţe-n toată regula, zise el.

„Oamenii ăştia şi-au pierdut minţile", îşi spuse Manjiro. Începu să se îngrijoreze că se afla singur într-o bărcuţă alături de doi smintiţi.

Vâsliră înapoi către corabie, trăgând animalul după ei. Un grup de

marinari se adună de-a lungul copastiei, aclamând și râzând.

— Ia uitați, îi întâmpină unul dintre ei, domnul Davis și echipajul lui au prins singuri ditamai leviatanul{48}!

— Probabil c-a fost o luptă pe cinste, nu, domnu' Davis?

— Râdeți voi, râdeți, împiedicaților, da' n-o să mai râdeți multă vreme! le strigă secundul.

Asistat de Biscuit ca un chirurg de asistentul său, domnul Davis înfipse o cazma în trupul sfârtecat al balenei. Săpa de parcă s-ar fi așteptat să dezgroape cufărul plin de aur al unor pirați. Chipul i se înroșise și i se schimonosise de efort. Mârâia, răsucind lopata în trupul animalului. „Și-a pierdut mințile", își zise Manjiro.

Marinarii înșirați de-a lungul parapetului amuțiră. Câțiva dintre ei strigară încurajări și chiar sfaturi. Căpitanul Whitfield se ivi printre oameni și privi scena cu ochiul său mijit; un zâmbet ușor îi juca pe buze.

Manjiro se ținea de nas, minunându-se de ciudățenia scenei la care asista. Deși n-ar fi părut posibil, mirosul devenise și mai puternic. Toți cei sprijiniți de copastie erau tăcuți și încordați.

Apoi, ca o adiere de aer proaspăt, prin duhoare se strecură un miros complet diferit și mult mai plăcut. Sau cel puțin era mai puțin neplăcut, își zise Manjiro. Chiar în clipa aceea, domnul Davis ridică un glob de un cenușiu gălbui. Echipajul izbucni în urale. „Sunt nebuni cu toții", își spuse Manjiro.

— Comoara, flăcăule! strigă Davis.

— Nu arată a comoară. Arată a... a... pastă de soia!

— Se prea poate, zise Davis, dar mai mult contează ce face, fiindcă e ambră{49}! Pe care o folosesc spițerii ca să prepare cele mai alese parfumuri!

— Face o guinee uncia, de asta ce zici? întrebă Biscuit, ridicându-și sprâncenele stufoase la Manjiro.

Manjiro nu știa ce însemna asta, așa că ridică și el din sprâncene în chip de răspuns.

— Văd că nu înțelegi ce zic, constată Biscuit. Cu un pumn de ambră poți să-ți cumperi un cufăr întreg de țoale frumoase și de jobene de mătase.

— Poți să-ți cumperi o casă frumoasă cu ferestre de sticlă{50}, îi strigă un alt camarad.

— Poți să-ți cumperi o corabie numai a ta, zise altul.

— Ce mai, poți să-ți cumperi un loc în Congres{51}! strigă Biscuit, făcând mulțimea să hohotească.

Manjiro clătină din cap. Deci Davis nu era nebun. În mod cert, pe pământul ăsta găseai ciudățenii cât să-ți ajungă o viață întreagă. Deja văzuse uriași munți de gheață plutitori, unii dintre ei purtând în spinare vase naufragiate. Văzuse un soi de tauri cu colți care înotau în ocean, foci stacojii cu coarne în vârful botului, o stea imensă cu coadă, care

acoperise cerul la apus și balene putrezite, în măruntaiele cărora se ascundeau comori. Presupunea că într-o zi va vedea și jobene de mătase, ferestre de sticlă și locuri în Congres, orice-or fi fost acelea.

Marinarii tocmai se pregăteau să se întoarcă la treburile lor când Biscuit exclamă:

— Ce ziceți, fraților, de-asta s-o fi îmbolnăvit bătrâna Mocha Dick{52}? Pe voi nu v-ar lua durerea de stomac dacă ați înghiți așa ceva?

Manjiro se întoarse, ca toți ceilalți, să vadă ce găsise Biscuit.

Biscuit vârî mâna în burta balenei și trase de ceva. Apoi își întinse brațul cât de mult putu și își desfăcu pumnul cu încetineală. Acolo, la capătul lanțului său subțire, se legăna ceasul de argint al căpitanului.

14 ORA CÂINELUI

Pe parcursul celui dintâi cart al Câinelui{53}, majoritatea echipajului se adună pe punte. Oamenii erau veseli. Bucurându-se de un vânt favorabil, corabia se îndepărtase de duhoarea balenei moarte, iar soarele, apunând, brăzda cerul cu dâre stacojii și violete.

Căpitanul stătea lângă arborele principal, pufăind din pipă.

Cu fruntea plecată, Manjiro porni către el. Se hotărâse să-i mărturisească totul.

— John! îl salută căpitanul cu entuziasm. Ce tăcut ai fost zilele-astea! Îți pare rău că te-ai hotărât să vii cu noi?

— Nu, domnule! zise Manjiro. Nu.

Își lăsă capul în jos. Acum era momentul, o știa. Trebuia să spună adevărul.

— Mă bucur că v-ați recuperat ceasul, murmură Manjiro.

— Și eu la fel, spuse căpitanul.

— Știu cum a ajuns acolo, în burta balenei, continuă Manjiro.

— Serios?

Fumul din pipa căpitanului se înălța ca tămâia aprinsă.

— L-am luat cu mine acolo sus. M-am uitat la el pe crucetă când stăteam de veghe după balene.

Căpitanul se întoarse și-l privi pe băiat.

— Cum se face că-l aveai cu tine acolo sus? Și de ce te uitai la el când trebuia să te uiți după balene?

Manjiro își plecă fruntea.

— Vă rog iertare. Ar trebui să fiu pedepsit. L-am scăpat... În ocean.

Căpitanul rămase tăcut, pufăind din pipă. Și atunci totul se revărsă de pe buzele lui Manjiro, toată povestea, pe care o spuse cât putu el de bine: atacul lui Jolly și al găștii lui de tâlhari, furtul și încăierarea.

— Mă îndoiesc că o să mă credeți, încheie el. Acum eu sunt de vină

că Jolly nu e aici. Îmi pare rău că v-aţi pierdut cel mai bun harponier şi mă aveţi pe mine, care sunt doar un ageamiu.

Căpitanul oftă, ciocănindu-şi palma cu pipa. Apoi făcu un lucru la care băiatul nu s-ar fi aşteptat niciodată: izbucni în râs.

— Tare deştepţi mai sunt băieţii ăştia, nu-i aşa? Ne-au păcălit pe amândoi. Tu chiar ai crezut că balena a înghiţit ceasul, iar eu mi-am imaginat că mi l-au şterpelit ei numai ca să-mi facă o glumă mai sucită.

Clătină din cap, după care îl privi pe Manjiro şi se încruntă.

— Jolly era o pacoste. Şi mai era şi necinstit. Nu-mi place să am de-a face cu oameni necinstiţi pe nava mea... sau oriunde altundeva, spuse el, aruncându-i lui Manjiro o privire plină de semnificaţie. Deja îmi pusesem în minte să-l concediez când te-ai întâlnit cu el. O fi crezut că era vina ta. Dar tu n-ai greşit cu nimic... mai puţin când te-ai uitat la ceasul meu în loc să te uiţi după balene! Sper să nu mai aud că te abaţi de la îndatoririle tale.

— Da, domnule, zise Manjiro. Mă uit după balene.

— Acum ia spune-mi... stăm aici de atâta vreme şi n-ai pus nici măcar o întrebare. Nu se poate să nu te frământe ceva.

— Ei bine, îndrăzni Manjiro, dacă balena nu înghite ceasul, cum a ajuns el acolo?

— Domnule Cooper, strigă căpitanul şi Biscuit se ivi lângă el. Ia spune-ne tu, unde ai găsit de fapt ceasul? Te rog să răspunzi sincer. O să păstrăm secretul, fii pe pace.

Biscuit se trase mai aproape de ei şi şopti:

— Era cuibărit ca un diamant între inelele unei cobre.

Se îndreptă de spate, arcuindu-şi o sprânceană şi privindu-i cu un zâmbet poznaş.

Căpitanul Whitfield se gândi.

— O ghicitoare? Ia să vedem... Diamantul e ceasul şi cobra ar trebui să fie o parâmă... O parâmă încolăcită într-un hârdău, poate?

Ridică privirea spre arboradă şi apoi şi-o coborî către barca de vânătoare pe care o scoseseră în larg de dimineaţă. Căpitanul se plesni peste pulpă.

— Deci asta-i! Ceasul a căzut din arboradă într-o barcă şi a aterizat într-un hârdău cu parâme. Asta a fost tocmai parâma pe care aţi scos-o ca să remorcaţi balena aia moartă, nu?

— Da, căpitane, zise Biscuit, săltându-şi şapca pe frunte. Ai o minte brici.

Reveni la postul lui, iar Manjiro se întoarse către căpitan.

— Încă o întrebare, vă rog. Ceasul e un talisman? Ce face?

Căpitanul îl învăţă pe Manjiro cum să spună cât e ceasul în manieră apuseană.

Manjiro îi povesti că în ţara lui oamenii nu purtau ceasuri. Trecerea timpului era marcată doar de bătăile clopotului din templu în anumite momente ale zilei. Cel puţin aşa se făcea la el în sat.

— Ziua se împarte în două, zise el. De la răsărit la apus și de la apus la răsărit. Cele două părți se împart în șase părți mai mici, ca niște ore, dar, în loc de douăzeci și patru, noi avem douăsprezece. Fiecare oră are numele unui animal: Tigru, Iepure, Dragon, Șarpe, Cal, Maimuță, Cocoș. Acum cred că e ora Câinelui.

— Interesant, observă căpitanul Whitfield, pentru că noi numim intervalul ăsta de două ore „cartul Câinelui". Poate că i se spune așa din pricina luminiței de colo, adăugă el, arătând un punct strălucitor pe cerul pe care se aprindeau primele stele. Aia e Sirius, Steaua Câinelui. Așa-i ziceți și voi?

— Nu, zise Manjiro. Noi îi spunem *Aoboshi,* „Stea Albastră".

— E albastră, într-adevăr, spuse căpitanul Whitfield gânditor, umplându-și din nou pipa.

Manjiro zâmbi, căci atunci când căpitanul își aprindea pipa însemna că voia să mai stea. Și asta însemna și mai multe discuții.

Pe măsură ce stelele răsăreau pâlpâind, căpitanul și Manjiro descopereau noi și noi lucruri despre care să vorbească, în timp ce vântul îi purta tot mai aproape de destinație.

Partea a treia

LUMEA NOUĂ

Când curajul a prins rădăcini în inima ta şi când hotărârea îţi e lipsită de orice îndoială, atunci când va veni vremea vei şti cu siguranţă să faci mişcarea potrivită.

Hagakure: Cartea samuraiului

15 NEW BEDFORD ŞI FAIRHAVEN

7 MAI 1843 (AL PAISPREZECELEA AN TEMPŌ, ANUL IEPURELUI)

După trei ani şi jumătate în larg, John Howland sălta pe valurile înspumate către casă. Toate punţile străluceau de curăţenie, fiecare clanţă de alamă fusese lustruită, fiecare balustradă fusese frecată şi pe catarge fluturau toate steagurile aflate la bord. Transporta 2 761 de butoaie de untură de balenă şi un echipaj de nouăsprezece oameni, inclusiv un băiat japonez – din câte se ştia, cel dintâi care avea să pună piciorul în America.

Manjiro avea şaisprezece ani. Părăsise Japonia de mai bine de doi ani, pe care îi petrecuse în cea mai mare parte pe mare. Se spălase bine, se tunsese, îşi lustruise cizmele şi, într-un final, se postase lângă catargul principal, aşteptând să zărească pentru prima dată ţărmul noului său cămin.

Dar când John Howland pătrunse pe gura râului Acushnet, vântul se potoli şi corabia fu înghiţită de o ceaţă albă. Marinarii coborâră bărcile şi întinseră parâme între ele şi navă. O vreme, nu se auzi decât scârţâitul şi plescăitul vâslelor, în timp ce echipajele din bărci remorcau prin ceaţă marea corabie.

Cu ceaţa estompând totul, mai puţin pânzele întinse pe catargul cel mai apropiat, Manjiro se simţea de parcă el şi camarazii săi ar fi plutit în voia sorţii prin cer, înconjuraţi de nori, fără urmă de uscat, fără un suflet de om pe pământ. Ceilalţi marinari de pe punte stăteau tăcuţi şi încordaţi, chinuindu-se să întrezărească forma întunecată a ţărmului sau conturul masiv al unei alte nave.

La fiecare câteva minute, clopotul vasului John Howland bătea singuratic.

Şi apoi, ca un răspuns, venea vocea solemnă care anunţa adâncimea apei:

— Cincisprezece stânjeni{54}... optsprezece stânjeni...

Deodată, Manjiro auzi un zumzet surd, atât de înăbuşit, încât crezu că şi-l imaginase. Dar zumzetul deveni mai insistent şi apoi, unul câte unul, din ceaţă începură să răzbată şi alte zgomote. Un zornăit metalic. Un zăngănit urmat de un ecou. Un tropăit. Ţipătul brusc al unui pescăruş. Strigăte de voci omeneşti şi apoi râsete. Toate aceste sunete pluteau pe deasupra apei. La fel şi putoarea.

— Ce-i cu duhoarea asta? întrebă el.

— Aşa miroase o recoltă întreagă de untură de balenă acoperită cu o pătură de alge, îl lămuri căpitanul Whitfield, apărând din ceaţă şi oprindu-se lângă Manjiro. Lasă, că o să vezi în curând.

În aceeaşi clipă, ceaţa dinaintea lor se risipi ca şi cum corabia ar fi tăiat-o în două, dezvăluind o lume stranie şi exotică, un vârtej de culoare şi mişcare.

În port se înghesuiau zeci de vase: corăbii, barcazuri şi schoonere. Gabieri{55} se târau de-a lungul sutelor de catarge şi vergi, dând parâmele cu catran şi strângând sau înălţând pânzele. De-a lungul cheiului, vopsitorii întindeau vopsea pe bărci, clădiri şi scânduri. Dogarii pregăteau doage pentru butoaiele de untură, iar hamalii umpleau butoaie cu pesmeţi. Căruţe trase de cai se hurducăiau pe lângă miile şi miile de butoaie de untură acoperite cu iarbă de mare, care se înşirau de-a lungul cheiului şi şerpuiau pe străzile ce duceau spre oraş. Aceasta era explicaţia duhorii.

Manjiro crezuse până atunci că portul din Honolulu era un loc aglomerat, plin de privelişti ciudate, dar, în comparaţie cu New Bedford, micul oraş insular se reducea la două străduţe prăfuite.

Manjiro încerca să cuprindă totul cu privirea lui lacomă. Se simţea de parcă ar fi străbătut oceane şi ar fi călătorit prin valuri de ceaţă ca să ajungă într-o ţară a minunilor, plină de desfătări.

Case îngrijite scânteiau pe panta dealului şi turle înalte răsăreau ici-colo, ca nişte catarge.

Oamenii roiau pe străzi şi pe povârnişul dealurilor. Băieţi treceau în fugă, mânând dinaintea lor cercuri cu ajutorul unor beţe. Femeile îşi răsuceau umbreluţele şi îşi ridicau poalele fustelor, ocolind băltoacele. Unele dintre ele strigau numele celor dragi – soţi, fii, taţi sau fraţi –, plecaţi de ani de zile.

„Pe mine nu mă aşteaptă nimeni", îşi zise Manjiro şi se întoarse spre căpitanul Whitfield. Privirea lui părea aţintită dincolo de cea mai îndepărtată casă de pe cel mai îndepărtat deal. Nici pe el nu îl aştepta nimeni.

— Ţi-e dor de soţia ta, spuse Manjiro.

Căpitanul Whitfield încuviinţă.

— Şi ţie ţi-e dor de mama ta. Dar de-acum ne avem unul pe celălalt.

După ce butoaiele fură descărcate şi proprietarii corabiei John Howland se declarară mulţumiţi de încărcătura impresionantă a vasului, Manjiro şi căpitanul Whitfield coborâră schela, călcând pe pământ american. Era un moment pe care Manjiro şi-l imaginase de multe ori. Se închipuise păşind încrezător în noua sa viaţă, dar, după nenumăratele luni petrecute pe mare, picioarele îi erau atât de nesigure, încât se clătina ca un beţiv.

Când căpitanul Whitfield se opri să discute cu cineva, Manjiro se agăţă de o balustradă şi privi oraşul. Femeile treceau foşnindu-şi fustele înfoiate, sub care ai fi putut să juri că se ascunde câte o ţestoasă gigantică. Fracurile cu cozi lungi îi făceau pe bărbaţi să semene cu nişte păsări elegante care îşi croiau drum printre butoaiele înşirate pe străzi. Manjiro era încântat. America era frumoasă, chiar dacă duhnea a untură

de balenă. Era o țară locuită de oameni fermecători și plină de minunăţii, exact așa cum i se spusese! Nu știa la ce să se uite mai întâi.

Deodată, i se păru că se holbează cineva la el. Se răsuci și văzu un șir de băieți cam de-o vârstă cu el, care stăteau rezemaţi de zidul unei clădiri și îl măsurau din priviri. Unul dintre băieţi zise ceva, acoperindu-și gura cu mâna, și ceilalţi chicotiră. Manjiro simți o ușoară strângere de inimă. Își dădea seama că râdeau de el. Nu putea să fie chiar totul minunat, conchise el cu tristeţe, și se simţi recunoscător când căpitanul îl luă cu el și porniră împreună pe stradă.

Peste tot pe unde se duceau, se opreau să discute cu oamenii. Căpitanul Whitfield îi făcu lui Manjiro cunoștință cu atâta lume, încât băiatului începu să îi vâjâie capul. Îi era greu să-și înfrâneze impulsul de a se înclina dinaintea fiecărui necunoscut și să-și amintească în schimb să întindă mâna dreaptă în chip de salut.

În timp ce căpitanul Whitfield făcea câteva cumpărături, Manjiro admiră uluit minunăţiile expuse în vitrinele mari ale magazinelor: harpoane, hamacuri, lumânări, felinare... tot ce era de trebuință pe o corabie care vâna balene.

În timp ce mânca din ochi prăjiturile ispititoare din vitrina brutarului, fu surprins de propria lui imagine oglindită în geam. Ce ciudat îi stătea în veșminte occidentale! În geamul vitrinei se răsfrânse o mișcare, iar Manjiro desluși îndărătul lui o mână de băieţi, aceiași pe care îi văzuse mai devreme. Privi tăcut cum băieţii se strâmbau și făceau gesturi grosolane pe la spatele lui. Unul dintre ei își întinse colţurile pleoapelor, mijindu-și grotesc ochii. Altul se tot înclina și se ridica. Ceilalţi băieți se tăvăleau pe jos de râs.

Așa le părea el celorlalţi oameni, ciudat și grotesc? Așa îl vedea toată lumea?

În timp ce se gândea la toate acestea, băieţii se opriră brusc și își întoarseră capul. Manjiro își îndreptă și el privirea în aceeași direcţie și zări un bărbat elegant, care îi amenința fluturându-și prin aer bastonul cu măciulie aurită.

— Să vă fie ruşine, haimanalelor! se răsti el. N-aveţi nimic mai bun de făcut? Valea, că altfel vă pun pielea pe băţ!

Băieţii se împrăștiară, iar bărbatul îi făcu lui Manjiro cu ochiul și își continuă drumul în susul dealului, fluierând și învârtindu-și nonșalant bastonul.

Câteva clipe mai târziu, apăru și căpitanul Whitfield.

— Îl cunoști pe omul ăla? îl întrebă Manjiro.

Căpitanul se uită în depărtare, încercând să distingă silueta care se îndepărta:

— Nu, spuse el.

— De ce a fost amabil cu mine? întrebă Manjiro.

— De ce să nu fie?

— Pentru că e un om în toată firea, pe când eu nu-s decât un băiat.

Eu sunt un pârlit oarecare, pe când el e bogat și important.

— Și de ce n-ar putea un om bogat să fie amabil cu un „pârlit oarecare”?

Manjiro nu știu ce să răspundă. Bunătatea străinului îl năucise la fel de mult ca răutatea băieților.

— Bun! zise căpitanul Whitfield, bătând din palme. Ce-ar fi să mergem acasă? Întâi facem focul, ca să alungăm răcoarea din casă, și pe urmă ne pregătim cina.

Săltându-și pachetele pe care le ducea sub braț, îl îndrumă pe Manjiro către podul cel lung care ducea către Fairhaven, orașul aflat pe celălalt mal al râului Acushnet. Manjiro observase podul încă de la bordul lui John Howland: se desfăcea în două, ca să poată trece navele și apoi se strângea la loc ca să poată trece oamenii. Își propuse să îl deseneze de îndată ce va avea ocazia.

Când dădură colțul pe strada pe care locuia căpitanul, peste oraș se lăsase amurgul și începuse să cadă o burniță rece. Și totuși, pe ultimele străduțe pe care merseseră, căpitanul fluierase.

— Mai avem puțin și ajungem, zise el.

Manjiro își simți inima bubuindu-i în piept, în parte din pricina mersului îndelungat, dar mai ales de nerăbdare. În curând avea să își vadă noua casă.

Deodată, fluieratul încetă și, ajungându-l din urmă pe căpitan, Manjiro înțelese motivul. Casa de dinaintea lor era ferecată și scânduri late astupau ferestrele. Buruienile și iedera se cățărau pe pereți și pânze de păianjen acopereau burlanele de scurgere.

— Nimeni n-a avut grijă de casa ta! exclamă Manjiro.

După ziua aceea obositoare, rămas acum fără perspectiva de a se întinde într-un pat, Manjiro se simți năpădit de un val de singurătate. Se întrebă dacă locuința lui din Japonia era la fel de pustie și de neîngrijită. I se părea că norii plumburii îl apasă greu pe umeri, la fel ca negura care învăluia acoperișurile orașului.

Căpitanul se lăsă încet pe treptele din față și Manjiro se așeză lângă el. Se apucară să jumulească iarba înaltă crescută printre trepte, smulgând-o și azvârlind-o prin curte. În cele din urmă, căpitanul zise:

— Nu asta era primirea pe care voiam să ți-o fac.

— Nu-i nimic, îl consolă Manjiro. Eu și cu tine familie acum.

Umbra care se abătuse peste chipul căpitanului Whitfield se risipi ca norii întunecați după o furtună de vară. Zâmbi.

— Ai dreptate, zise el. Acum ne avem unul pe altul. Poate că ni s-au înecat corăbiile, dar numai pentru o clipă, căci colo-șa e casa domnului și a doamnei Aken și îl știi pe fiul lor, Isaachar, căruia îi ziceai Scărpinici. Dar pe cine văd eu? Eben!

Pe veranda casei se ivise un bărbat. Omul îi zări și strigă:

— Să fie bunul meu prieten William Whitfield cel care stă acolo așa oropsit? Te rog, nu mai sta în frig. Am pentru tine o mâncare caldă și un

așternut moale!

Domnul Aken îi servi cu niște supă de fructe de mare. După masă, Manjiro urcă treptele scârțâitoare ca să se ducă la culcare. În ciuda nenumăratelor noutăți de peste zi, nu reușise să își alunge mâhnirea pe care o simțise mai devreme, la vederea casei părăsite a căpitanului. Îl amăra și gândul la băieții aceia care își bătuseră joc de el, chicotind și schimonosindu-și chipurile în măști grotești. Acum, ascultând ploaia care răpăia la ferestre și vântul care șuiera prin cercevele, se întrebă dacă nu cumva Goemon avusese dreptate. Dacă hotărârea pe care o luase fusese o greșeală îngrozitoare?

Dar în curând, ploaia și vântul începură să capete ritmul valurilor, iar Manjiro, trăgând peste el plapuma călduroasă și cuibărindu-se în patul cel moale, adormi și visă că se afla din nou la bordul navei, gonind către un ochi strălucitor de soare.

A doua zi dimineață, Manjiro se dădu jos din pat și coborî tiptil pe scări, ca să nu îi trezească pe ceilalți. Însă auzi un murmur dinspre bucătărie și recunoscu imediat vocile soților Aken și a căpitanului.

Se opri în dreptul ușii, ca să nu îi deranjeze, și îl auzi pe căpitan spunând:

— Mă resemnasem să-mi duc viața în larg și să mă retrag din când în când în căsuța mea din Fairhaven, pentru cele câteva luni în care mă aflu între două călătorii. Dar acum că am un pupil{56} tânăr și isteț, am început să mă gândesc din nou la o fermă. Un băiat ar trebui să aibă pe unde să hoinărească, lucruri cu care să-și ocupe mâinile, un lac în care să pescuiască și un cal de călărie.

Despre cine vorbeau oare? Despre el? Spunea căpitanul că ar fi vrut să-i dea un cal de călărie?

— Și o mamă? zise doamna Aken.

— Da, zise căpitanul Whitfield. Un băiat are nevoie de o mamă.

— Așa cum și un bărbat are nevoie de o nevastă, observă domnul Aken.

Manjiro nu simțea că ar avea nevoie de o altă mamă, dar poate că n-ar fi fost rău să aibă o mamă americană. Aruncă o privire pe ferestruica de pe palierul pe care se oprise. Un soare strălucitor poleia frunzulițele primăvăratice. Proasta lui dispoziție de cu o noapte în urmă se topise.

— Dacă nu greșesc, continuă doamna Aken, ai pe cineva în minte, nu-i așa?

Căpitanul Whitfield mormăi ceva și sorbi din cafea.

— Ei...? îl iscodi domnul Aken.

— M-am gândit la toate pe drumul de întoarcere și am un plan, zise căpitanul.

La scurt timp după aceea, căpitanul Whitfield îi zise lui Manjiro că pleacă la New York pentru afaceri. Manjiro urma să stea cu domnul și doamna Aken.

— New York e locul unde te duci ca să găsești o soție și o mamă? întrebă Manjiro.

Căpitanul Whitfield îi aruncă o privire nedumerită, cu un singur ochi, și izbucni în râs.

— Deci ne-ai auzit discutând, nu? Sper că știi că-i nepoliticos să tragi cu urechea.

Manjiro își pironi privirea în podea.

— Îmi pare rău că urechile trag...

— Că tu tragi cu urechea, îl corectă căpitanul. Nu-i nimic. Și e adevărat că acolo se află o doamnă la care țin foarte mult. Este cea mai fermecătoare și mai grijulie femeie de pe toată coasta de est – din lumea întreagă, de fapt – și ascultă-mă pe mine, sunt hotărât s-o iau de soție.

— Dacă tu o placi, o plac și eu, zise Manjiro, hotărât să se țină de cuvânt.

— Meriți să ai parte de o educație bună, John, și o s-o capeți.

Căpitanul Whitfield își potrivi mai bine șapca pe cap, își duse două degete la cozoroc în semn de salut și plecă.

16 SAMURAI ȘI FERMIER

Căpitanul Whitfield se întoarse din New York cu noua lui soție, Albertina. Când Albertina zâmbea, fața i se încrețea atât de tare, încât ochii săi albaștri și strălucitori aproape dispăreau, ascunși de obrajii ei dolofani. Zâmbea mult și Manjiro o îndrăgi pe dată.

Cumpărară o fermă: o casă frumoasă, cu multe încăperi, ferestre de sticlă și covoare țesute din lână de oaie. Manjiro avea o cameră numai a lui, un câmp pe unde să colinde, animale de care să se îngrijească, un lac în care să pescuiască și, la fel ca un samurai adevărat, un cal de călărie, plăcere care nu i-ar fi fost permisă în Japonia. Ca un personaj de basm, Manjiro se pomeni transformat dintr-un pescar sărac într-un prinț...

...Dar într-un prinț care avea corvezi de îndeplinit. Plivea grădina, se îngrijea de găini, aduna ouăle, mulgea vaca și facea câte și mai câte, umplându-și astfel zilele de vară. După ce își termina treburile, călărea pe iapa sa, Budincă cu Stafide, în jurul fermei, pe cărare, de-a curmezișul câmpurilor lăsate pârloagă, prin pădurea de stejar sau până la râu, unde se oprea din când în când să pescuiască.

Dar oriunde s-ar fi dus și pe oriunde ar fi luat-o, întotdeauna cădea de pe cal. Dacă Budincă cu Stafide schimba pasul, Manjiro îi aluneca de pe crupă. Dacă se oprea brusc, îi aluneca peste cap. Când mergea la trap, băiatul sălta atât de tare pe spinarea ei, încât, în cele din urmă, cădea.

Ateriza în colbul drumurilor de țară, lua trânte prin poieni, se prăbușea pe câmpuri, plonja în râuri și se bălăcea în noroiul din bălțoace.

Așa, căzând de pe Budincă cu Stafide, îl întâlni Manjiro pe Terry. Odată, după ce executase un salt mortal peste capul iepei, aterizând pe spate într-un lan de lucernă, își ridică privirea și zări un băiat care se uita la el cu o uimire aproape comică. Purta pe un umăr o undiță și pe celălalt un coșuleț de răchită.

— Trăgeai un pui de somn? zise băiatul.

— Am căzut de pe cal, răspunse Manjiro.

— Care cal? întrebă Terry.

Manjiro se săltă în capul oaselor. Budincă cu Stafide nu se vedea nicăieri. Manjiro se ridică în picioare, clătinându-se ușor. Probabil că-și pierduse cunoștința dacă iapa apucase să se facă nevăzută.

— Budincă cu Stafide! strigă el. Budincă cu Stafide!

— Ce nume-i ăsta pentru un cal? întrebă Terry.

— Budincă cu Stafide. E cea mai bună mâncare care se găsește la bord când ești la vânătoare de balene, explică Manjiro.

— A, vrei să spui „budincă cu stafide".

— Așa am și zis.

— Nu, ai zis „pudingă de stafidu".

— Poți să-i zici iepei cum vrei, că nu mă deranjează, dar mă ajuți s-o găsesc?

— Sigur, te-ajut, dar ascultă la mine, trebuie să-i găsești un nume mai scurt. Ăsta e de-a dreptul imposibil!

Terry îi arătă o cărăruie argintie, pe care de-abia ar fi încăput un ponei și care șerpuia prin lucernă, iar cei doi băieți porniră în căutarea calului. Până la sfârșitul după-amiezii, Manjiro află că Terry locuia în oraș, aduna animale de pripas și ducea în coșul de răchită trei păstrăvi mici. Terry află că Manjiro încerca să învețe să scrie și să citească în engleză, că locuia la familia Whitfield și că avea o găină care făcea ouă albastre{57}. Și, până să o găsească pe Budincă cu Stafide la marginea pădurii, păscând nepăsătoare buruieni și smocuri de iarbă, căzuseră deja de acord să-i dea un nume mai scurt: Stafidă.

Pe parcursul zilelor de vară ce urmară, Terry încercă fără succes să îl învețe pe Manjiro cum să nu mai cadă de pe spinarea lui Stafidă. În schimb, Manjiro îl învăță pe Terry să construiască o colivie pentru greieri, să joace un joc numit Go{58} și să tranșeze peștele.

— De unde ai învățat să faci asta? întrebă Terry după ce Manjiro curățase, eviscerase și tranșase peștele prins de ei de dimineață.

— Nu știi să tranșezi peștele?

— Nu așa de bine și de repede.

— Secretul e să ai un cuțit bine ascuțit. Ascuțit ca o sabie de samurai.

— Un samu-cum?

Manjiro îi explică cât de bine putu că, în țara lui, fiecare se năștea

cu un anumit rang social şi că „samuraii sunt oameni foarte importanţi, care sunt antrenaţi în toate metodele de luptă, inclusiv în arta manevrării sabiei”.

— Arta mânuirii sabiei, îl corectă Terry.

— Bine, în ţara mea nu s-au mai dus războaie de mai bine de două sute de ani, aşa că samuraii de azi nu prea au mare lucru de făcut. Dar samuraii de odinioară au devenit legendari.

Întorcându-se acasă de la pescuit, băieţii traversară o poiană, biciuind cu nişte beţe iarba înaltă în timp ce cosaşii se fereau sărind din calea lor.

— O sabie de samurai trebuie să fie atât de ascuţită, încât să taie un nufăr plutitor, dar atât de puternică, încât să spintece şapte trupuri dintr-o lovitură, zise Manjiro cu un aer pragmatic.

— Zang! exclamă Terry, lovind o muscă sâcâitoare.

— Nu, nu aşa, zise Manjiro. Aşa.

Îi arătă lui Terry câteva figuri de luptă, cum ar fi „zigzagul”, „libelula în revers”, „moara de apă” şi „opt părţi deodată”. Acestea chiar erau numele unor stiluri de luptă cu spada, dar el şi prietenii săi de acasă nu ştiau cu adevărat ce înseamnă, aşa că inventaseră propriile lor mişcări. Pe urmă, Manjiro îi povesti lui Terry despre diferitele tipuri de săbii şi cuţite, inclusiv *katana, nodachi*[{59}]*, tantō*[{60}] şi *naginata*[{61}]. Nu-i mărturisi însă că în ţara lui nu i s-ar fi permis niciodată să poarte sabie.

— Dacă te-ai întoarce în Japonia ai deveni samurai? îl întrebă Terry.

Manjiro şovăi înainte să răspundă. Ar fi putut să îi explice că nu exista nicio cale ca el să devină samurai şi că, dacă ar fi revenit în Japonia, ar fi fost din nou pescar. Că, de fapt, nu ştia nimic despre săbii şi mânuirea lor: că totul fusese inventat de băieţii din satul lui şi că nesăbuinţa lor rămăsese nepedepsită doar pentru că satul era atât de izolat, încât nu văzuse picior de samurai. Dar nu făcu asta. În schimb, zise:

— Da. Asta aş deveni.

— Ooo, făcu Terry. Ar fi ceva!

— Ar fi, încuviinţă Manjiro. Chiar ar fi ceva.

17 ADAPTARE

Manjiro se gândi multă vreme la diferenţele dintre viaţa din America şi traiul din Japonia. Ce păcat că nu ştia să scrie! Ar fi notat toate lucrurile ciudate şi minunate pe care le observa în America. Le-ar fi scris pe toate într-o scrisoare către mama lui, ar fi strecurat-o într-un plic şi ar fi vârât-o în cutiuţa unde îşi ţinea micile comori: cele douăsprezece scoici pe care le adunase din locurile pe unde fusese.

Până avea să învețe să scrie, își punea la adăpost scrisorile în memorie.

Timpul se măsoară altfel aici. Nu există anul Tigrului, anul Șoarecelui, anul Dragonului și așa mai departe. O zi are douăzeci și patru de ore, iar un an este împărțit în douăsprezece luni.

Oamenii se salută unii pe alții întinzându-și mâna dreaptă.

Le place să cânte și adesea fac asta în timp ce merg pe stradă.

Din copaci curge un soi de suc dulce. E atât de dulce, încât se face zahăr din el.

Fațadele prăvăliilor sunt din sticlă, așa că trecătorul poate să se uite înăuntru și să vadă toate splendorile.

Oamenii de rând au niște dispozitive care măsoară timpul și cărora ei le spun „ceasuri". Când umblă, poartă niște bastoane înăuntrul cărora sunt ascunse adesea săbii.

Fac o mâncare minunată din făină, sare, ouă și apă. I se spune „pâine".

Câmpurile sunt atât de întinse, încât fermierii trebuie să le traverseze călare ca să semene grâul.

Oamenii de rând pot deveni bogați ca niște împărați. Locuiesc în case la fel de mari și de frumos împodobite ca palatele.

În țara aceasta, toți au câte două nume, nu doar unul, cum au oamenii de rând pe la noi.

În Statele Unite, templelor li se spune „biserici". Preotul are soție și copii și mănâncă toți carne. Bisericile sunt mari și adesea au un ceas în turnul lor. Aici se adună mulți oameni, cu cărțile lor, iar preotul stă pe o platformă înaltă și le spune să-și deschidă cărțile la o anumită pagină. Preotul citește pagina cu pricina și apoi le explică înțelesul ei.

Duminică dimineața, la biserică, Manjiro încerca să îl urmărească pe preot și să prindă înțelesul învățăturilor pe care le transmitea din amvonul său înalt, dar tusea înăbușită și fețele încruntate ale bătrânilor îi distrăgeau atenția. Îl priveau dezaprobator. Ce nu era în regulă?

Își trecu mâna prin păr. Era curat și moale. Își perie jacheta și își strecură un deget pe sub gulerul strâmt și scrobit: era curat și țeapăn. Se obișnuise să se spele numai din când în când, cum făceau occidentalii, și era la fel de curat ca toți ceilalți din biserică. Își adulmecă mânecile. Nu avea cum să miroasă mai rău decât bătrânul domn Wasser, care stătea cu două strane mai în față și care duhnea a tutun și a varză murată.

Săptămâna următoare, cei doi Whitfield îl duseră la o altă biserică.

Dar și acolo se petrecu același lucru. Oameni care se purtau politicos cu el pe stradă se îmbufnau când îl vedeau la biserică. Bătrânii se încruntau, iar doamnele își țuguiau buzele și își potriveau bonetele.

Manjiro își ținu capul plecat aproape tot timpul, așa cum făcea în Japonia. Acolo o făcea pentru că era un pescar sărac. Oricine avea un rang mai înalt decât el. Dar aici era fiul unui căpitan de navă înstărit. Asta ar fi trebuit să-i asigure un rang mai înalt, unul dintre cele mai înalte. Așa că nu înțelegea de ce bărbații se încruntau, iar doamnele pufneau.

În timp ce cugeta la toate acestea, fetița din strana din față se întoarse să îl privească. Se uita pur și simplu cu curiozitate, așa cum făceau copiii pretutindeni. Atunci Manjiro înțelese: era din cauza felului în care arăta. Uitase că oamenii se mirau de înfățișarea lui. Dacă îl întâlneau pe stradă, era o noutate încântătoare. Se învârteau în jurul lui de parcă ar fi fost o maimuță adusă de vreunul dintre vânătorii de balene din cine știe ce ținut tropical. Uneori se întreba dacă nu cumva se așteptau să facă tumbe și apoi să întindă o ceșcuță de tinichea. S-ar părea însă că, într-o biserică, felul în care arăta era o jignire la adresa enoriașilor.

După slujbă rămase cu doamna Whitfield, care discuta cu niște prietene, dar îl căuta din priviri pe căpitan, care stătea mai la o parte, împreună cu doi dintre clericii bisericii. Din locul unde se afla, Manjiro vedea deslușit chipul căpitanului și îl putea citi la fel de ușor cum învățase să citească albastrul oceanului, norii întunecați, vânturile prielnice sau furtunile iminente. La început, căpitanul avea un aer deschis și prietenos, dar când unul dintre clerici îi aruncă o privire lui Manjiro, chipul îi deveni întunecat și aspru. Felul în care se uita la fețele bisericești – cu buzele crispate, cu o ușoară încleștare a fălcilor, ridicând din sprânceana ochiului pe care îl ținea deschis – era felul în care s-ar fi uitat la echipajul său dacă mateloții nu s-ar fi grăbit să întoarcă nava, dacă ar fi pierdut vântul din pânze sau dacă ar fi stat degeaba. Când Manjiro zări o venă pulsându-i pe gât, știu că mânia căpitanului se stârnise de-a binelea. Deși îl mai auzise dând ordine tăioase, nu-l auzise niciodată ridicând vocea la mânie, și nici acum nu o făcu. Clericii, care nu păreau să își dea seama de mânia căpitanului Whitfield, își duseră vârfurile degetelor la borul pălăriilor și se întoarseră în biserică.

După ce bărbații plecară, căpitanul Whitfield se apropie de doamna Whitfield și de Manjiro și îi luă cu el.

— Ce s-a întâmplat cu înțelepții bisericii? întrebă Manjiro.

— „Înțelepții” ăștia sunt de părere că ai sta mai confortabil pe locurile rezervate negrilor, zise căpitanul Whitfield.

— Mai confortabil? se miră Manjiro.

— E ridicol! zise căpitanul cu fermitate.

Își încleștă fălcile și Manjiro înțelese că discuția se încheiase.

Duminica următoare, când doamna Whitfield veni în camera lui să-l trezească pentru a merge la biserică, Manjiro îşi trase plapuma până la nas şi tuşi.

— Cred că sunt puţin bolnav, se scuză el.

— Prea bolnav ca să mergi la biserică? întrebă doamna Whitfield.

Manjiro încuviinţă din cap.

Ea îşi apăsă dosul palmei pe fruntea lui şi îl privi în ochi.

— N-ai febră.

Se aşeză pe un scaun de lângă pat.

— Poate că pur şi simplu nu vrei să mergi la biserică?

Manjiro nu răspunse.

Doamna Whitfield ridică o sprânceană.

— Nu mă deranjează biserica! izbucni Manjiro. Dar eu aduc nefericire pentru oamenii de acolo. Îi fac să fie... nefericiţi, spuse el, negăsind alt cuvânt.

— Nici vorbă! se grăbi să îl liniştească doamna Whitfield. Ei singuri sunt cauza nefericirii lor.

— Dar pe mine nu mă plac. Nu vor să fiu acolo.

— O, ba nu-i deranjează că eşti acolo. Numai că vor să stai în stranele pentru persoanele de culoare.

— Nu mă supără să stau acolo, să ştii. Mai ales dacă oamenii vor fi mai fericiţi aşa, spuse Manjiro. Aşa o să fac.

— Ba n-o să facă pe nimeni mai fericit, iar tu n-o să faci aşa ceva. Ce idee! De ce trebuie să fie strane separate pentru oamenii de culoare? E absurd! Şi încă într-un lăcaş de cult, unde toţi oamenii ar trebui să fie egali. Sper să apucăm să vedem ziua în care asemenea idei vor fi abolite, odată cu sclavia, această instituţie deplorabilă a ţării noastre. Există o mişcare, să ştii, şi capătă amploare. Şi-acum, John, scoală-te, nu mai mergem la biserica aia. William a găsit altă biserică, unde enoriaşii cred, ca şi noi, că oamenii – toţi oamenii – au fost creaţi egali.

— Şi femeile? întrebă Manjiro.

— O, da, zise doamna Whitfield. Asta e o altă problemă care trebuie rezolvată, nu-i aşa? Există şi o mişcare care cere mai multe drepturi pentru femei. Se întâmplă atât de multe în ultima vreme! Ţara asta trece prin nişte dureri de creştere, cam aşa cum se întâmplă cu adolescenţii. Acum ia spune, ai de gând să zaci în pat într-o dimineaţă ca asta? Sau o să te scoli şi-o să ajuţi lumea să se schimbe, începând cu instituţiile noastre religioase?

La biserică, Manjiro încercă să asculte cu atenţie predica şi cuvintele imnurilor, dar vorbele doamnei Whitfield îi rămăseseră în mine: „O să te scoli şi-o să ajuţi lumea să se schimbe?”

Nu era un lucru pe care să-l fi crezut posibil mai înainte. Sau cel puţin nu crezuse că el avea să fie în stare să aducă vreo schimbare în lume.

În Japonia nu părea să se schimbe nimic niciodată. Viaţa continua

în aceleași ritmuri de sute și sute de ani. Dar aici lucrurile se schimbau mereu: oamenii vorbeau despre un mod de a trimite mesaje de-a lungul țării în numai câteva secunde și despre cutii de fier care alergau pe șine cu așa o viteză, că se spunea că timpul însuși va dispărea. Trebuia să fie cineva care să facă toate lucrurile astea să se întâmple. Cineva trebuia să schimbe lumea. Și de ce să nu fie și el unul dintre artizanii schimbării?

18 ȘCOALA

Totul avea să înceapă cu școala. Manjiro nu fusese niciodată la școală. Nu știa să citească și să scrie nici măcar în limba lui. Acum urma să învețe să scrie și să citească în engleză, și ca să facă asta trebuia să meargă la școală cu copiii foarte mici. Băieții de șaisprezece ani se duceau la alte școli. Dacă erau suficient de deștepți, puteau să meargă la Școala Navală Bartlett. Acesta era un loc pentru elevii care excelau la învățătură și care aveau cele mai mari șanse să ajungă căpitani de corăbii, proprietari de nave, oameni importanți. La Bartlett învățau matematică, tehnici de observare a cerului{62} și, cel mai important, toate secretele navigației. Aceasta era școala la care își dorea să meargă și Manjiro.

Dar își începu educația la Școala Stone House, unde studie aritmetică, învăță alfabetul, se strădui să citească și să scrie în engleză și făcu nesfârșite exerciții de caligrafie.

Când nu era la școală, îl ajuta pe căpitanul Whitfield cu gospodăria. Coseau și adunau fânul în baloturi, strângeau recolta de legume, mulgeau vacile și ridicau garduri.

Uneori era comic să-l vezi pe vajnicul căpitan Whitfield cu furca în mână, curățând staulul vitelor sau afânând pământul cu lopata. Și totuși, căpitanului părea să-i placă viața pe care o ducea la fermă aproape la fel de mult ca viața de pe corabie. Aproape.

Seara, Manjiro și căpitanul Whitfield stăteau pe verandă, comentând întâmplările de peste zi. Era, după părerea lui Manjiro, cam ca atunci când stăteau rezemați împreună de copastia lui John Howland, noaptea, oferindu-și cuvintele întunericului, ca să le pună bine.

Într-o seară, căpitanul își drese glasul și zise:

— Domnișoara Allen îmi spune că nu mai poți să mergi la școala ei.

— Nu mai pot? întrebă Manjiro. Am greșit cu ceva?

— Nu, chicoti căpitanul Whitfield, n-ai greșit cu nimic, numai că ai învățat tot ce puteai să înveți la școala asta. A venit vremea să mergi la alta.

Lui Manjiro începu să-i bubuie inima în piept.

— La ce școală? întrebă el.

— Ei bine... am discutat cu domnul Bartlett despre școala lui...

Lui Manjiro îi vuiau urechile atât de tare, încât abia mai auzea ce îi spunea căpitanul.

— Nu era sigur că ai stofa potrivită pentru școala lui.

Manjiro simți o gheară în stomac.

— Dar, continuă căpitanul, i-am spus ce bine te-ai descurcat la școala domnișoarei Allen – cei de acolo spun că absorbi totul ca un burete – și ce elev deștept și motivat ești și a fost de acord să te lase să faci o încercare.

Manjiro sări în sus de bucurie și scuturǎ cu putere mâna căpitanului, după care dădu fuga înăuntru și o îmbrățișă pe doamna Whitfield.

— Acum stai jos, John, că n-am terminat, zise căpitanul Whitfield când băiatul se întoarse lângă el.

Manjiro se așeză, dar cam pe marginea scaunului.

— Domnul Bartlett a fost de acord să te lase să faci o încercare, dar cu anumite condiții. Trebuie să ții pasul cu ceilalți elevi. Engleza ta trebuie să se ridice la standardele lui în ceea ce privește cititul, scrisul și vorbitul și n-ai voie să te bagi în niciun bucluc.

— Bucluc?

— Necaz. Nu vrea niciun fel de necazuri din partea ta.

— Da, domnule! strigă Manjiro. Niciun bucluc, să trăiți!

19 VICTORIE FĂRĂ LUPTĂ

Un curent îl purtase până aici, un curent la fel de puternic precum Kuroshio, care îl împinsese către căpitanul Whitfield și către America și care acum îl aducea la Școala Bartlett. Nimic nu avea să-l oprească să învețe tot ce putea și, mai ales, cum să navigheze pe oceanele lumii. Avea de gând să studieze pe brânci. Avea să folosească o engleză bună și corectă din punct de vedere gramatical și să muncească din greu la ortografie. Va fi atent la lecții și va avea grijă să nu pună prea multe întrebări și, mai ales, să nu intre în niciun bucluc.

În prima sa zi de școală, sosi devreme. În timp ce aștepta să se deschidă poarta, zări pe jos, dinaintea lui, o monedă strălucitoare. Cum era corect să procedeze? Doar nu putea s-o ridice și s-o păstreze. Sau putea? Cineva o pierduse, asta era clar. Se uită în jur, dar nu era nimeni prin preajmă. Poate cel care o pierduse avea să se întoarcă să o caute. Ar trebui probabil s-o lase acolo.

Dar dacă venea altcineva și o lua? N-ar fi mai bine să încerce să-l găsească pe proprietar? Manjiro decise că așa ar fi corect să procedeze și se aplecă să o ridice. Dar, chiar în clipa în care dădu s-o apuce, moneda îi fugi de sub degete!

„Ce ciudat”, îşi zise el şi mai încercă o dată. Dar, când s-o înşface, moneda se îndepărtă din nou de el, alunecând ca şi cum ar fi fost însufleţită.

Manjiro privi bănuţul. Zăcea pe jos, nemişcat, aşa cum ar fi fost de aşteptat.

Decise ca de data asta să calce pe el, ca să-l împiedice s-o ia la fugă. Îşi apropie uşor piciorul şi, încet-încet, ridică vârful pantofului. Tocmai îl cobora când moneda îi sări de sub picior.

Ce o făcea să fugă aşa de el?

Manjiro se trase cu câţiva paşi înapoi şi îşi scărpină bărbia. Se uită cu mare atenţie la monedă şi observă, pentru prima dată, firul foarte subţire care era legat de ea. Ridicându-şi privirea, zări un băiat înalt rezemat de un gard, mestecând calm un fir de iarbă. Dar, oricât ar fi molfăit el acolo, tot nu-şi putea ascunde zâmbetul de pe buze. Manjiro râse şi zise:

— E o glumă bună. Tu faci moneda să sară?

Băiatul clătină din cap şi arătă cu degetul către pădure.

— Job! strigă el. Te-ai dat de gol!

Un băiat zvelt, cu un zâmbet vag, se ivi din spatele unui copac.

— Te-am păcălit, ai? spuse el, înfăşurând firul pe un băţ în timp ce se apropia.

— Probabil eşti vreun nătărău, zise băiatul de la gard, zâmbindu-i batjocoritor lui Manjiro.

Acesta îl recunoscu. Era unul dintre cei care se strâmbaseră pe la spatele lui în prima sa zi în America. Iar acum lua parte la un soi de glumă pe seama lui.

— Ce e un „nătărău”? întrebă Manjiro.

Băiatul chicoti.

— Unul ca tine: un prost.

— Hai, Tom, ia-o mai uşor! interveni Job.

Manjiro se întoarse către băiatul care purta numele de Job.

— E o glumă destul de bună. Dar ai putea să păcăleşti mulţi oameni mai deştepţi decât mine dacă ai folosi o altă aţă. Dacă vrei o sugestie, fireşte.

— Sigur, spuse Job, ciufulindu-şi părul. Ce fel de aţă?

Manjiro luă moneda şi dădu să vorbească, dar tipul cel înalt scuipă în iarbă şi se desprinse de gard.

— Job! zise el tare, ca să-l audă şi alţi băieţi care începuseră să se adune în faţa şcolii. Doar n-ai de gând să-l asculţi pe nătăfleţul ăsta cu ochi piezişi!

Job se uita când la Manjiro, când la Tom.

— Păi, Tom, eu...

Tom se apropie de Manjiro şi îl măsură din priviri, pe sub sprâncenele încruntate. Era mai voinic şi mai înalt decât Manjiro şi poate şi mai mare ca vârstă. Dar multele luni petrecute de Manjiro în

larg îl făcuseră rezistent și puternic. Dacă s-ar fi ajuns la o încăierare, ar fi putut să-l bată pe Tom.

„Un om cu adevărat puternic nu recurge la violență decât dacă pur și simplu nu are încotro", își aminti Manjiro. Așa îl învățase tatăl lui. Tot atunci, își aminti și cum îi ceruse căpitanul Whitfield să nu se bage în bucluc.

Așa că îl ocoli pe Tom.

Sau cel puțin încercă să îl ocolească. Numai că Tom îșI înfipse palma în pieptul lui și zise:

— Chiar crezi c-o să mergi la școala asta? Tocmai la școala asta? Tu?!

Nu răspunse. Victoria fără luptă, își aminti Manjiro, era și ea onorabilă.

— Vedeți? spuse Tom, întorcându-se către un pâlc de băieți care se strânseseră în spatele lui. Nici măcar nu înțelege ce spun. Nu prea-l duce capul.

Băieții și fetele care tocmai sosiseră la școală rămaseră pe loc.

— Nu cred c-o să-ți găsești locul aici. Nu cred că lăsăm oameni ca tine în școala asta, îl anunță Tom și își încrucișă brațele, blocându-i calea.

Câțiva copii îi ocoliră, urcând treptele și intrând în școală, dar ori de câte ori Manjiro încerca să o ia la stânga sau la dreapta, Tom se mișca și el, tăindu-i calea.

— Du-te acasă, gălbejitule. Du-te înapoi de unde ai venit.

„Dac-aș putea, așa aș face", își zise Manjiro. Urmă o tăcere lungă, timp în care se întrebă cum să procedeze. Deodată, își aminti de moneda pe care încă o avea în mână.

Tom păru să-și amintească și el de ea în aceeași clipă, fiindcă imediat îl luă la rost:

— Dă-mi înapoi ăi douășcinci de cenți, mucosule!

— Știu și eu o scamatorie cu monede, spuse Manjiro.

Scoase bănuțul de pe ață și îl aruncă în sus. Simți cum privirile tuturor se ațintesc asupra lui; până și elevii de pe trepte se întoarseră să se uite. Moneda începu să cadă, răsucindu-se și sclipind în soare. Manjiro o prinse din aer, surprinzând, în aceeași clipă, privirea unei fete din apropiere. Roși până în vârful urechilor.

— Nu-i nicio scamatorie, protestă Tom.

— N-a făcut-o încă, Tom, zise fata.

Străduindu-se să nu se gândească la fată, Manjiro făcea banul să se plimbe pe degetele mâinii drepte, așa cum îl învățase Scărpinici. Știa că s-ar fi făcut de râs dacă nu ar fi dus trucul până la capăt, așa că își concentră toată atenția asupra scamatoriei.

Mai întâi, prinse moneda între degetul mare și arătătorul mâinii drepte și o ținu astfel încât s-o vadă toți. Apoi, cu o fluturare extravagantă a mâinii, puse – sau păru să pună – moneda în palma

stângă.

— Abracadabra! zise el, făcând un gest învăluitor. Nu mai e!

Deschise palma stângă, care era goală.

— Oh! exclamă fata, bătând din palme. A fost un truc reușit!

— A furat-o, asta-i tot, spuse Tom. Și-ar face bine s-o dea înapoi, că-i a mea!

Directorul școlii apăru în prag și rămase cu brațele încrucișate, contemplând scena cu un aer sever.

Manjiro îi aruncă o privire, încercând să-și dea seama dacă dăduse deja de necaz. Ca să încheie scamatoria trebuia să facă banul să apară, așa încât continuă.

— Acum îl aduc înapoi!

Întinse mâna către fată, vrând să dea impresia că moneda iese din urechea ei. Așa trebuia să fie scamatoria. Dar se opri, cu brațul în aer. Dacă ar fi atins-o din greșeală? În Japonia nu era permis ca un bărbat și o femeie să se poarte cu atâta familiaritate în public! Dar nu mai era în Japonia, își reaminti el; acum era în America, unde bărbații și femeile mergeau pe stradă braț la braț. Mâna lui Manjiro atinse părul fetei, inima-i zvâcni în piept și fu cât pe ce să scape moneda. Dar termină scamatoria cu multă dexteritate. Poate că până la urmă nu-i observase nimeni ezitarea. Copiii izbucniră în aplauze, iar fata își duse mâna la ureche.

— Mai e și altceva aici? râse ea.

— Văd că avem printre noi un magician, interveni domnul Bartlett. Și-acum vreți să aveți cu toții amabilitatea de a intra, ca să începem ora?

Elevii intrară, discutând aprins despre numărul de magie.

— Cum ai făcut asta? îl întrebă un băiat.

— Mai fă-o o dată! ceru un altul.

— Bah! scuipă Tom. Ăsta-i un fleac. Eu știu o mulțime de trucuri din astea.

— Ba nu știi, Tom, îl puse Job la punct. Nu te-am văzut niciodată făcând niciun fel de scamatorii.

Manjiro îi urmă pe ceilalți în școală. Nu avea ochi decât pentru părul castaniu al fetei, care se unduia în valuri strălucitoare.

Nu era atât de naiv încât să își închipuie că scamatoria cu moneda avea să pună capăt răutăților lui Tom. Cel mai bun mod de a câștiga bătălia era să aibă succes la școală sau măcar să treacă de prima zi fără alte incidente.

Manjiro trecu de acea primă zi și apoi de încă una și de încă una. Cei mai mulți dintre elevi îl acceptaseră fără probleme. După ce îi explicase scamatoria, Manjiro îi dăduse lui Job o bucată de fir de pescuit, care era și mai greu de observat decât ața de cusut. În curând, Job începu să-și petreacă timpul cu Terry și cu Manjiro și adesea dădea o mână de ajutor la ferma Whitfield.

Dar cu cât îşi făcea Manjiro mai mulţi prieteni şi cu cât se descurca mai bine la şcoală, cu atât Tom şi amicii lui păreau să îl placă mai puţin.

— Nu înţeleg de ce ar trebui să i se permită unuia ca ăsta să pună piciorul în şcoala noastră, mormăi Tom într-o zi, când profesorul ieşise o clipă din clasă. Ai lui sunt în stare să ne omoare cât ai bate din palme.

— Tata spune că umblă peste tot cu nişte săbii uriaşe şi că pot să-ţi despice capul ca pe un pepene, îi dădu apă la moară unul dintre prietenii săi.

— Şi de unde ştim că nu-i spion? zise Tom. Eu aşa cred. A fost trimis aici ca să ne spioneze şi după aia să dea raportul guvernului japonez.

— O, daaa, Tom, îl luă Job peste picior. Sunt convins că guvernul lui e foarte interesat de ora noastră de geometrie.

— Tacă-ţi fleanca, Job! Lumea o să-şi închipuie că eşti anti-american dacă o să mai fii prieten cu el. N-o să fie niciodată un american adevărat. N-ar fi trebuit să fie admis la şcoala asta. N-ar trebui să mergem la şcoală cu oameni care vor să ne omoare.

— Gura, Tom! strigă cineva din spate.

— Ba tu să-ţi ţii gura, până nu vin eu acolo-n spate şi-ţi ard vreo două! i-o întoarse Tom.

— Da?.

— Să ştii c-aşa o să fac.

O încăierare fu evitată în ultima clipă, odată cu întoarcerea profesorului. Băieţii se aşezară imediat în bănci. Înainte să îşi continue lecţia, dascălul le aruncă tuturor o privire nimicitoare.

20 PROVOCAREA

Iarna trecu fără prea multe evenimente. Vântul şi gerul îi sileau pe oameni să se înfofolească în haine groase şi fulare de lână şi să se zorească de la o sobă caldă la alta. Prinşi cu lecţiile, testele şi listele de lecturi, Tom şi ceilalţi erau prea ocupaţi ca să îl mai sâcâie şi să-l mai şicaneze pe Manjiro. Dar primăvara aduse cu sine frunze verzi, partide de pescuit şi noi răutăţi.

— Am crezut că Tom a renunţat să se mai ia de tine, zise Terry pe când cei trei prieteni şedeau pe malul râului, pescuind. Dar văd că nu-i aşa.

Pârâul îşi vedea de drum vesel, neatins de grijile lor.

— Ei, el întotdeauna se ia de cineva, spuse Job. Eu eram prieten cu el numai ca să nu se ia de mine.

— Nu ştiu ce-aş putea face, oftă Manjiro.

Aruncă undiţa cu un pleoscăit, iar în tăcerea care se lăsă, băieţii

încercară să se gândească la o soluție.

— Poate ar trebui să preiei ofensiva.

Terry scoase precaut o râmă din cutiuța cu momeală, strâmbându-se de parcă ar fi fost surprins s-o găsească acolo. Manjiro râse de expresia de pe chipul prietenului său: cumva, Terry reușea să pară dezgustat și uimit în același timp.

— Da! sări și Job. Provoacă-l la o luptă sau ceva.

— La o luptă cu pumnii! zise Terry.

Renunță să mai pună momeala în cârlig. Aruncă râma în iarbă, se întinse pe spate și își trase pălăria peste ochi.

— Ai înnebunit?! exclamă Job. Tu te-ai uitat la Tom? Mereu are un ochi învinețit sau vreo tăietură pe față. Se spune că-i atât de dur, încât se ia la harță până și cu vânătorii de balene.

Terry scoase un fluierat surd.

— Serios? Păi atunci înseamnă că nu l-ai putea învinge niciodată într-o luptă cu pumnii.

— Nu vreau să mă bat cu el! spuse Manjiro. De ce-aș face una ca asta? N-am voie să intru în bucluri. M-ar putea *esmatricula.*

— Exmatricula, îl corectă Terry și deodată sări în sus: Mamăăă, John Mung, gata, știu ce trebuie să faci! Trebui să te lupți cu el cu sabia. Așa sigur ai câștiga. Nimeni de pe-aici nu știe manevre atât de complicate cum știi tu. Ce zici? Să aranjez un duel între voi doi? propuse el, învârtind demonstrativ undița deasupra capului.

— Hei, fii atent! Chestia aia are cârlig! zise Job, oprindu-l pe Terry.

— Un duel? zise Manjiro. Un duel cu siguranță m-ar face să fiu esma... exmatriculat. Încă ceva: când doi oameni se luptă cu astfel de săbii, unul dintre ei sigur sfârșește prin a-și pierde capul.

— Adevărat? se minună Job. Cineva se alege cu capul tăiat de-a binelea?

Pe când băieții se întorceau la fermă, Manjiro le povesti că săbiile samurailor erau atât de cumplite, încât li se testa rezistența spintecându-se cadavre cu ele. Auzise de oameni care fuseseră spintecați de la umăr la șold atât de iute, încât apucaseră să mai meargă câțiva pași înainte să se desprindă cele două jumătăți. O sabie ca aceasta putea reteza un cap dintr-o lovitură.

— Dar se spune că mai sunt niște funcții pe care un om le poate îndeplini chiar și după ce i s-a tăiat capul.

— Ce fel de funcții? întrebă Job.

— Câteodată, găinile fug de colo-colo după ce le-ai tăiat capul, zise Terry.

— Se poate, dar pe găini atât le duce mintea, spuse Job. Dacă îi tai capul unui om, el își dă seama. Știe că trebuie să pice mort. Creierul lui îi spune: „Fii atent, că nu mai ai cap! Ești mort! Prăbușește-te!”

— Dar dacă voia să facă ceva anume înainte să moară? Poate că

mai reușește să se țină pe picioare cât să facă lucrul pe care și-l pusese în gând, își dădu Manjiro cu părerea.

— Dar creierul nu mai e legat de trup. Cum ar putea să-i mai spună ce să facă? întrebă Terry.

— Poate că i-a spus deja trupului ce să facă, așa că trupul știe ce are de făcut, răspunse Manjiro.

— Cum ar fi? Ce-ar putea face?

— Să-l ucidă pe cel care i-a tăiat capul, zise Job, spintecând aerul cu undița.

— Sau să-i facă cu mâna! chicoti Terry.

Când intrară în curtea fermei, doamna Whitfield își scoase capul de după un cearșaf atârnat pe sârma de rufe.

— Despre ce vorbiți voi acolo?

— Iertare, doamnă Whitfield, zise Terry. Încercam să găsim ceva la care să se întreacă John și Tom.

— O întrecere?

— Cu săbiile n-au voie să se lupte, bombăni Job.

— Ce ușurare, zise doamna Whitfield. Ce-i cu întrecerea asta?

— Nimic! spuse Manjiro grăbit.

Nu o observase întinzând rufele, altfel ar fi pus capăt discuției mai devreme.

— Noi... discutam și noi.

— Tom se ia tot timpul de John, o înștiință Terry. Ne-am gândit că, dacă John l-ar putea învinge cumva, s-ar potoli.

Doamna Whitfield se ridică de lângă coșul de rufe și își îndepărtă o șuviță de păr de pe obraz.

— Îți face cineva probleme la școală, John? îl întrebă ea, privindu-l înnegurată.

— Nu.

— Ei bine, cred c-ar trebui să discuți cu domnul Whitfield.

— Nu-i nimic, insistă Manjiro. Doar glume.

Doamna Whitfield își înclină capul și se uită la el pe sub sprâncene.

— John, dacă ai vreun necaz, ar trebui să discuți cu domnul Whitfield.

— Niciun necaz! se încăpățână Manjiro.

Se făcea târziu, așa că Terry și Job își luară bun-rămas. Manjiro intră în grajdul răcoros, întrebându-se cum să procedeze. Nu se gândea prea des la Japonia, dar din când în când se întâmpla câte ceva care îi amintea de casă. Iar acum, când deschise ușa grajdului, mirosul dulce al fânului deșteptă în el o amintire de demult: se văzu îngenunchind pe podeaua acoperită cu *tatami*{63} a templului. Îl copleși imediat dorul de templu și de casă.

Se duse întins la Stafidă, care stătea în boxa ei, dând gânditoare din coadă. Era unul dintre cei mai buni prieteni pe care-i avea pe lume și singurul căruia îi putea vorbi în japoneză. Iapa îl asculta răbdătoare,

clipind din ochii ei imenşi şi întunecaţi de parcă i-ar fi înţeles fiecare cuvânt.

Băiatul îşi lipi obrazul de grumazul ei cald şi îi împărtăşi toate gândurile sale. Îi spuse că nu voia să dea de necaz, dar că nici nu mai voia să îndure hărţuielile lui Tom.

— Stafidă, zise el, ce să mă fac?

21 SĂ CAZI DE ŞAPTE ORI

— O întrecere călare? exclamă Terry. Ai fost de acord cu o întrecere călare?

— O întrecere călare? Când? zise Job gâfâind uşor, în timp ce alerga să li se alăture lui Manjiro şi lui Terry pe drumul spre şcoală.

— Peste două săptămâni, îi anunţă Manjiro. Eu şi Tom.

— Nu puteai să găseşti şi tu altceva? bodogăni Job, dând cu piciorul într-o piatră.

— M-am gândit c-o să fie amuzant.

— Tom călăreşte de când a început să umble de-a buşilea, zise Job. N-o să ajungi la fel de bun ca el în numai două săptămâni!

— Şi oricum, tatăl lui are cel mai iute cal din tot ţinutul!

— Stafidă e o iapă de fermă, n-are viteză! întări Job. E mai degrabă un ponei.

— Cum o să rămâi tu în şa toată cursa? Darămite s-o câştigi? se văită Terry. Ai multe de învăţat, John Mung. Şi primul lucru pe care trebuie să-l înveţi e cum să rămâi pe cal. Lecţiile tale de călărie încep azi, după şcoală.

La şcoală, Manjiro încercă să nu se gândească prea mult la cursă şi să urmărească lecţiile cu atenţie. Dar, pe măsură ce zilele treceau, îi era din ce în ce mai greu să se concentreze – asta şi din pricina unei fete cu plete castanii şi ochi de culoarea furtunii pe mare. O cunoscuse pe Catherine în cea dintâi zi de şcoală şi, cu toate că băieţii şi fetele studiau în clase diferite, Manjiro o vedea pe coridoare şi uneori privirile li se întâlneau. Când se întâmpla asta, băiatul îşi simţea inima ca o pânză umflată de vânt. Parcă plutea. Şi nu reuşea să îşi recapete suflarea decât dacă se uita în altă parte sau dacă îşi privea vârful pantofilor.

Sperase că întrecerea călare avea să fie o cursă la care să participe el şi Tom, cu câţiva prieteni ca martori. Dar zvonul se răspândise şi se părea că toată şcoala avea de gând să asiste la eveniment, poate chiar şi Catherine. Posibilitatea de a se vedea umilit începu să-l roadă pe Manjiro de parcă ar fi avut un scaiete sub cămaşă.

Începu să-şi dorească să se întâmple ceva care să împiedice desfăşurarea cursei. Poate chiar un dezastru.

— Pe aici sunt cutremure? îl întrebă pe căpitanul Whitfield în timp ce cărau saci cu nutreț în hambar.

— Nu. Nu prin părțile noastre.

— Niciodată?

— Niciodată, răspunse căpitanul. De ce întrebi?

— Eram curios.

Poate își rupea cineva vreun picior. Nu l-ar fi deranjat nici măcar dacă el ar fi fost cel care și-ar fi rupt piciorul, atâta vreme cât asta însemna că nu trebuia să se ia la întrecere cu Tom Higgins.

Între timp, antrenamentele continuau în fiecare zi după școală. Dar indiferent de câte pregătiri, sfaturi și încurajări avea parte Manjiro, tot nu era în stare să rămână prea mult timp pe cal.

— Diii! strigă Terry, lovind crupa lui Stafidă cu o nuielușă de salcie.

Stafidă țâșni din loc, o luă puțin în lateral și apoi o rupse la fugă. Manjiro își ținea capul cât mai aproape de grumazul iepei, cu mâna înfiptă în coama ei și strângându-i coastele între genunchi.

Terry alergă o vreme pe alături, dar în scurt timp nu mai rămase din el decât o pată de culoare. Pe urmă și Job se pierdu în ceață, împreună cu împrejurimile. Într-un sfârșit, Manjiro recunoscu hambarul în pata roșie ce se apropia din ce în ce mai tare. Și mai tare. Acum hambarul se distingea limpede, până la nodurile din pereții de scânduri. Trase de frâie, dar Stafidă gonea atât de repede! Nu încetini. Nu-și schimbă ritmul. Pur și simplu se opri. Brusc.

Manjiro zbură peste capul ei, aterizând, din fericire, într-o claie de fân. Făcu o tumbă și se ridică. Râdea.

Ceilalți băieți însă nu credeau că era nostim.

— Tot cazi de pe cal! strigară ei.

— Cazi de șapte ori, dar ridică-te de opt, spuse Manjiro. Așa zicea mama.

22 CURSA

Nu se produse niciun cutremur. Nimeni nu își rupse piciorul. Nu se ivi nicio urgență. Ziua cursei sosi ca toate zilele de la fermă, anunțată de cocoșul din bătătură, care cânta neostenit.

Manjiro se târî jos din pat ca un boșorog. Venise ziua umilinței sale.

Când intră în salon, căpitanul Whitfield își ridică ochiul mijit din ceașca de cafea.

— Ai avut o noapte grea? întrebă el.

Manjiro clătină din cap, încercând să nu lase să se vadă cât era de posomorât. Se străduise din răsputeri să păstreze secretul întrecerii față de căpitanul Whitfield. Își turnă o ceașcă de cafea, mormăind în barbă:

— Acum doar n-o să las mâța să sară în sac.{64}

— Poftim?

Manjiro clătină din cap și sorbi din cafeaua amară ca un reproș. Relația lui cu căpitanul Whitfield se schimbase. Acum că Manjiro crescuse – avea șaptesprezece ani îl privea pe căpitan mai degrabă ca pe un prieten decât ca pe un tată. Erau însă și momente ca acesta, în care era copleșit de senzația că e un copil rău, care ar merita o mustruluială de la tatăl său. Ar fi trebuit să-i mărturisească totul. Poate l-ar fi ajutat să scape din încurcătură. Dar acum era prea târziu. Își mâncă pâinea cu dulceață fără să-i simtă gustul, în timp ce ochiul mijit al căpitanului îl iscodea.

— Uite ce-i, John, începu căpitanul Whitfield, îmi dau seama că te supără ceva.

„Hopa", își spuse Manjiro, „probabil a aflat despre cursă".

— Și mă întreb dacă nu cumva ai auzit ceva, așa că mă gândesc că ar trebui să te anunț chiar eu.

Manjiro era nedumerit. Ce voia să-i spună de fapt căpitanul Whitfield?

Căpitanul își drese glasul.

— Ferma merge bine, iar tu te-ai descurcat de minune la școală.

Manjiro așteptă. În mod clar, asta nu era tot.

— Lucrătorii se descurcă bine, nu ești de acord cu mine?

Manjiro căzu de acord că așa era.

— Și doamna Whitfield are ajutoare acum.

Căpitanul se ridică și se uită pe fereastră, după care se întoarse la masă.

— Uite ce-i, John, ar fi bine pentru tine să înveți o meserie. Ți-am aranjat să intri ucenic la domnul Hussey.

— Doga... fabricantul de butoaie? zise încet Manjiro.

Deci căpitanul Whitfield aflase despre cursă, știa că Manjiro dăduse de necaz și acum va trebui să renunțe la școală.

— Nu chiar acum, îl liniști căpitanul Whitfield. Abia la primăvară.

— O, zise Manjiro, adică o să continui să merg la școală până atunci?

Căpitanul Whitfield chicoti.

— Nu fi așa alarmat! O să termini cursurile la Bartlett. Poți să mergi la școală și în timp ce înveți meserie.

Manjiro oftă ușurat și se hotărî să-și descarce sufletul și să-i povestească totul căpitanului Whitfield.

Dar căpitanul nu terminase.

— Știu... Știu că n-o să rămâi pentru totdeauna cu noi. Vreau să fiu sigur c-o să poți oricând să-ți câștigi traiul, iar dogăria e o meserie cinstită. Mă aștept ca de dogari să fie nevoie întotdeauna.

Manjiro încuviință. Căpitanul Whitfield se ridică și dădu ocol mesei. Tot nu terminase. Ce voia să-i spună?

— Mai e ceva...

Șovăi, apoi spuse dintr-o suflare:

— Am primit să fiu căpitanul navei William și Eliza, care pleacă în larg peste câteva luni.

— Oh!

Manjiro era atât de surprins, încât nu știa ce să mai spună. La una ca asta nu se așteptase: căpitanul Whitfield, din nou în larg. Firește că se întorcea. De ce nu? Iubea oceanul.

— Ferma merge destul de bine, dar nu ajunge pentru plata tuturor facturilor, zise râzând căpitanul Whitfield. Mai ales că... vezi tu...

Amuți.

Manjiro nu îndrăznea să deschidă gura. Simțea un asemenea amestec de ușurare, melancolie, groază și încântare, că n-ar fi putut lega două vorbe. Toate aceste sentimente se contopiră într-un dor puternic, straniu, pe care nu-l putea pune în cuvinte. Și el tânjea după viața la bord. Oricât de grea era, oricât de proastă sau de puțină era mâncarea, oricât de cumplite erau furtunile, toate acestea păleau când își amintea stropii săraţi, vântul prin păr, întunericul nopții, stelele scânteind deasupra capului, valurile înspumate, murmurul minunat al navei și, mai ales, senzația că toată lumea e a ta, dar, în același timp, că nu ești decât o mică fărâmă din ea. Îi lipseau toate acestea și, într-un fel, tânjea după ele. Mai mult decât orice, știa că avea să-i ducă dorul prietenului său, căpitanul, în cele din urmă, asta fu tot ce reuși să spună.

— O să-mi fie dor de tine, zise el.

Ochii căpitanului Whitfield scânteiară în lumina lămpii.

— Oh, spuse el. În curând o să ai pe altcineva care să-ți țină de urât.

Când Manjiro se prezentă la cursă, o mulțime generoasă de băieți și fete se adunase deja de-a lungul drumului de țară. Cineva împărțea cornete de înghețată – la cinci cenți bucata – și zeci de flamuri improvizate fluturau în aer.

Tom apăru călare pe un cal zvelt și musculos, cu câteva palme mai înalt decât Stafidă. Armăsarul se cabra și juca pe loc, în uralele mulțimii.

— Uite-l pe Tom, zise Job. Mamă, ce vânătaie are la ochi! Iar s-a luat la bătaie!

Manjiro era atât de tulburat de vorbele căpitanului, că de-abia îl observase.

— Frumos cal, Tom! strigă cineva din mulțime.

La auzul acestor cuvinte, Tom trase de frâie, făcându-și calul musculos să se ridice în două picioare.

— Cum îl cheamă? întrebă cineva.

— Ăsta-i Fulger! strigară mai multe glasuri. E faimos!

— Frumoasă vânătaie, Tom! îl ironiză un glas.

— Să vezi cum arată tipul celălalt! i-o întoarse Tom.

Descălecă și își conduse calul către linia de start. Manjiro îl privi

cum mângâie cu blândețe picioarele lui Fulger și cum îi verifică apoi copitele, vorbindu-i cu tandrețe.

Tom îi aruncă o privire lui Manjiro cu coada ochiului său vânăt. Își drese glasul și scuipă în praful de la picioarele adversarului său.

— Roagă-te să se întâmple vreo minune.

Manjiro avea gura prea uscată ca să-i răspundă.

Job și Terry stăteau alături, dându-i instrucțiuni: „adu-ți aminte să strângi genunchii", „lasă-te în jos", „ține-te bine", „nu te uita să vezi unde-i Tom, nu-ți bate capul cu asta".

— Și, mai ales, încearcă să nu cazi, măcar o dată! zise Job.

Ora înfruntării sosise. Băieții își aduseră caii la linia de start. Fulger dansa înaintea și înapoia liniei, în timp ce Stafidă stătea răbdătoare și neclintită dincolo de ea.

— Struniți-vă caii! strigă Roger, care se numise singur arbitru.

Mulțimea râse.

Tom strânse hățurile lui Fulger. Stafidă își răsuci nepăsătoare capul, încercând să gonească o muscă.

Roger le reaminti călăreților că traseul cursei urma drumul de țară până la gard, apoi continua pe drumul de căruțe ce străbătea pârloaga și revenea la drumul de țară pentru a se termina la linia de start.

— Pe locuri! zise Roger.

Cei doi concurenți își vârâră picioarele în scările șeilor.

— Fiți gata!

Băieții se ghemuiră fiecare în șaua lui, aplecându-se peste greabăn, cu gurile cât mai aproape de urechile cailor.

Când Roger strigă „start", caii o rupseră la goană. Până și Stafidă păru să înțeleagă ideea și se urni din loc, dansând puțin înainte să se năpustească în galop.

Manjiro încercă să nu se gândească decât la sfaturile antrenorilor săi. Își ținea capul plecat și nu se uita după Tom.

Uralele mulțimii rămaseră în urmă și, în curând, nu mai auzi decât tunetul copitelor lui Stafidă, răsuflarea ei adâncă și propriul lui gâfâit scurt în timp ce sălta pe spinarea iepei (cu toate că știa bine că nu ar fi trebuit să salte în șa).

Acum era singur și putea, în sfârșit, să gândească. Recapitulă tot ce-i spusese căpitanul Whitfield. Se întorcea în larg. Manjiro avea să intre ucenic. Și ce mai zisese căpitanul? Că în curând Manjiro avea să aibă pe altcineva care să-i țină de urât? Cine să fie?

Se simțea trist și puțin pierdut gândindu-se că bărbatul care-i fusese un prieten statornic pe parcursul a tot ce se petrecuse în ultimii trei ani avea să plece. Manjiro bănuia că de aceea aranjase căpitanul Whitfield ca el să învețe o meserie, ca să fie cu adevărat independent.

— In-de-pen-dent! strigă el din rărunchi.

Dar ce senzație îl năpădise? Ce era această senzație de spațiu larg deschis, cu vântul vâjâindu-ți prin păr, care te făcea să vrei să chiui și să

strigi și-ți făcea inima să dea în clocot? Era ceva ce simțise adesea în America, în țara aplauzelor și a chiotelor, unde oamenii râdeau ori de câte ori aveau chef, cântau în timp ce mergeau pe drumurile de țară și fluierau la ei în casă, dacă așa le venea. Erau mereu în mișcare, călătoreau spre ținuturi îndepărtate în mașinării rapide și nimeni nu-i sâcâia întrebându-i cine erau, unde se duceau sau ce treabă aveau acolo. Pe când drumul dispărea zorit sub copitele calului, iar pădurea reînverzită gonea pe lângă el, sub cerul albastru ca un ocean mișcător, Manjiro înțelese deodată că asta însemna să te simți liber.

„Tu ce vise și speranțe ai?" îl întrebase căpitanul Whitfield cândva. În America, erai îndreptățit să nutrești ambiții în privința propriului viitor. Aici era loc și pentru speranțe și vise, și el unul avea de gând să li se dedice. Deocamdată, speranța lui Manjiro era că va câștiga. Părea posibil. Stafidă gonea atât de iute, că nu-și putea imagina ceva care să o poată întrece. Iar el nu căzuse din șa. Cel puțin nu până acum.

Era încă în șa când trecu linia de finiș. Se ridică pe spinarea lui Stafidă, fluturându-și mâna victorios către mulțime. Nimic nu putea să fi gonit mai repede decât Stafidă, niciun cal din lume. Așadar, câștigase.

Dar pe urmă îl zări pe Tom, care descălecase. Lângă el era Fulger, care se cabra. Nu porniseră încă? Ba da, și lui Manjiro i se înecară toate corăbiile când înțelese că porniseră, terminaseră traseul și câștigaseră cursa. Și că acesta era motivul pentru care Tom, mândru, făcea cu mâna mulțimii.

Manjiro și Stafidă fură întâmpinați cu câteva aplauze politicoase, câteva fluierături și două-trei huiduieli. Terry și Job erau și ei acolo. O ținură pe Stafidă cât se lăsă Manjiro să alunece de pe spinarea ei, nu tocmai grațios. Manjiro cercetă mulțimea cu privirea. „O fi și Catherine aici?" se întrebă el, scrutând fiecare chip. Dar, tot uitându-se, își dădu seama deodată că publicul amuțise. Și, când copiii întoarseră capul, la unison, Manjiro se răsuci și el. Un bărbat voinic, roșu la față, se apropia de ei cu pași mânioși și cu pumnii strânși.

— Afurisit să fii! urlă bărbatul când ochii săi îl găsiră pe Tom. Ce naiba faci?

Mulțimea nu mai îndrăznea nici măcar să răsufle.

— Eu... noi... ne distram și noi puțin, răspunse Tom cu glas pierit. Nu-i nimic. Serios.

— Ți-am dat eu voie să-l iei pe Fulger? se răsti bărbatul. Ți-am dat eu voie?!

— Tată...

Tom încerca să păstreze un ton calm, ca atunci când vorbești cu un câine care își arată colții.

— Am încercat să-ți cer voie aseară...

Domnul Higgins îl plesni peste obraz.

Mulțimea scoase un icnet.

Apucând frâiele lui Fulger cu o mână și gulerul lui Tom cu cealaltă,

domnul Higgins îi târî pe amândoi după el. Revărsa asupra lui Tom o ploaie de înjurături și din când în când îi trăgea câte un șut în dos. De fiecare dată când primea o lovitură, Tom tresărea sau se ferea, fără urmă din aroganța sa obișnuită.

Mulțimea se împrăștie și copiii porniră pe la casele lor în grupuri mici, discutând cu voci scăzute. Manjiro și prietenii lui rămaseră pe loc, neștiind ce să-și spună. Manjiro o zări cu colțul ochiului pe Catherine plecând cu niște colege. I-ar fi plăcut să-i vorbească, deși nu știa ce să-i spună. Fata îi aruncă o privire și îi făcu cu mâna. El îi răspunse la salut, privind-o cum se îndepărtează.

Manjiro o conduse pe Stafidă înapoi la fermă, plescăind din limbă, fredonându-i ușor și vorbindu-i uneori în japoneză, ceea ce părea să-i placă. În drum spre casă, se gândea. Erau atâtea la care să se gândească! Trecu în revistă tot ce-i spusese căpitanul Whitfield de dimineață, dar nu putu să nu se gândească și la cursă și la întorsătura stranie pe care o luaseră lucrurile.

Se gândi ce ciudat era că Tom se purta atât de blând cu armăsarul lui și totuși putea fi atât de răutăcios cu oamenii. Își zise de asemenea că, deși toată lumea credea că vânătăile negre și albăstrui pe care le avea tot timpul le căpăta din încăierări, probabil că i le făcea tatăl său.

— S-ar părea că nu-l cunoșteam deloc pe Tom, îi zise el lui Stafidă și deodată încremeni. Tom! Ce faci aici?

Tom zăcea într-un șanț, cu fața prăfuită și brăzdată de sânge și lacrimi. Își ridică ochii către Manjiro și se încruntă imediat.

— Am căzut, zise el. Și ce-i cu asta?

— Cazi de șapte ori și ridică-te de opt, răspunse Manjiro, întinzând mâna să-l ajute.

23 IUBIRE

Înainte să plece, căpitanul Whitfield își puse mâinile pe umerii lui Manjiro și zise:

— Acum tu ești bărbatul casei.

Iar Manjiro îl luă în serios, ocupându-se de fermă cu multă râvnă.

La început, totul păru pustiu, tăcut, găunos. Lui Manjiro îi era dor de fluieratul căpitanului când venea din hambar spre casă și de râsul lui gălăgios – și cam grosolan – răsunând pe vreunul dintre ogoare. Cel mai tare îi lipseau discuțiile purtate seara, pe verandă.

Dar, într-o zi, descoperi din întâmplare o carte care se numea *Noul manual practic de navigație american* și fu cucerit încă de la titlu.

Toate secretele navigației erau acolo și, dacă le-ar fi putut înțelege,

ar fi deținut cunoștințe pe care nu le avea încă nimeni din țara lui. „Tot ce trebuie să știi despre navigație”, anunța prima pagină. „Toate tabelele necesare pentru determinarea latitudinii și a longitudinii pe baza poziției Lunii și pentru realizarea tuturor calculelor pe mare!” Ținând cartea în mâini, Manjiro avea senzația că dăduse peste o comoară. Se simțea cel mai puternic om de pe pământ.

Dorința de a afla toate secretele ascunse în carte îl îmboldi să câștige destui bani ca să-și cumpere propriul lui exemplar. Însărcinările năstrușnice pe care le îndeplini – făcu tot felul de comisioane, vopsi garduri, curăță cotețele orătăniilor, sculptă casete din lemn – îl ținură atât de ocupat, încât nu mai avu când să se simtă singur.

Apoi se născu William Henry. Prima oară când Manjiro se aplecă să-l sărute pe William Henry pe căpșorul său acoperit de puf, inspiră o aromă atât de dulce și de familiară, că simți o durere în piept.

Se pomeni deodată în coliba familiei sale din Japonia, ținând-o în brațe pe surioara lui cea mai mică, cu ani și ani în urmă, imediat după moartea tatălui său. Auzi din nou frunzele zgâriind acoperișul de șindrilă, foșnetul hainei mamei sale și plânsul ei înăbușit, în timp ce copilașul gângurea în brațele lui. Trase adânc în piept aroma dulce, de iarbă, a rogojinilor împletite de pe podea, pe care soarele se așternea în pătrate luminoase, tremurătoare.

Ar fi putut să se tot uite la William Henry și să nu se sature niciodată. Și, indiferent unde anume în încăpere era Manjiro, privirea bebelușului îl găsea și se odihnea pe chipul său. Avea ochi frumoși, de un albastru lăcrimos: culoarea mării.

— Cândva îmi era frică de ochii albaștri, îi șoptea Manjiro lui William. Dar cum să se teamă cineva de tine?

Bebelușul îl privea, cu chipul frumos ca un giuvaier.

— Într-o zi, când o să crești mare, o să vii să mă vizitezi în Japonia. O să fii căpitanul unei corăbii mari, cu trei catarge și o să intri mândru în golful Urado. O să străbați drumul până la mine acasă și nimeni n-o s-o ia la fugă de teamă c-ai fi un demon. Toți te vor întâmpina ca pe fratele meu.

Deși știa că e imposibil, gândul tot îl făcea să se înfioare de încântare.

Manjiro nu putea să nu recunoască: se îndrăgostise de un bebeluș.

Dar asta nu era tot. Mai era și o fată.

24 COȘUL DE MAI

În seara de 30 aprilie, Manjiro se străduia să compună o poezie. A doua zi era 1 Mai. De 1 Mai, obiceiul cerea să umpli un coș cu flori, să pui înăuntru un bilet scris de mână și să-l lași la ușa unei fete care-ți

place. Auzindu-ți ciocănitul la ușă, ea trebuia să te fugărească, să te prindă și – de necrezut – să te sărute!

— Și chiar o să mă fugărească? îl întrebă el pe Terry.

— Sigur că da, asta-i și ideea!

Manjiro își ronțăi capătul creionului, șterse rând după rând și o luă de la capăt pentru ceea ce părea a o suta oară.

— Ce să-i spun?

— Ce-ți place la ea? întrebă Terry.

— Păi... Îmi place totul!

— E drăguță?

— O, da, zise Manjiro. Foarte frumoasă.

— Atunci compar-o cu cel mai frumos lucru care-ți trece prin minte, sugeră Terry.

Manjiro se gândi o clipă și o compară cu o balenă. Îi citi lui Terry ce scrisese.

Terry se strâmbă.

— Nu-s sigur că mie mi-ar face plăcere să fiu comparat cu o balenă.

„Nu", își zise Manjiro, „probabil că nici ei". Tăie.

— O mare cuprinsă de furtună e o priveliște frumoasă.

— Lasă frumusețea, gemu Terry. Ce altceva mai poți să spui despre ea?

— Are cel mai plăcut miros din lume. Miroase ca orezul pus la fiert.

— Câh! Cine-ar vrea să miroasă așa?

Manjiro oftă. Nimeni n-ar fi putut să înțeleagă că el, simțind miros de orez fiert după ce răbdase de foame cinci luni, credea că este cel mai ales miros din lume.

— Cred că nu miroase a orez, de fapt.

— Scrie-i ce voce frumoasă are, îl îndemnă Terry. Are o voce frumoasă?

— Da, desigur, încuviință Manjiro.

Vocea ei era... Încercă să se gândească la cel mai plăcut sunet pe care îl știa.

— Când bate un vânt puternic, lemnăria corabiei geme și trosnește.

Terry râse.

— Eu nu cred că ești îndrăgostit de fata asta. Cred că ești îndrăgostit de nave, de balene și de mare. Uite ce-i, nu scrie nimic despre ea, fă numai niște versuri: „Trandafirul roșu-i, albastră-i violeta/ Sper să mă prinzi ca să te pot săruta". Ce zici? Mă duc acasă să scriu asta chiar acum!

După plecarea lui Terry, Manjiro stătu treaz până târziu, frământându-și mintea. Nu numai din cauza lui Catherine și a versurilor pe care trebuia să le scrie. Spusele lui Terry îi aduseseră aminte de nave, de balene și de mare.

Tocmai se ivea prima geană de lumină când, în sfârșit, Manjiro își scrise poezia.

În noaptea răcoroasă
Un coș tu ai primit.
Aprinde o lumină
Ca să mă vezi fugind,
Dar nu mă urmări.

Ieși pe furiș din casă, pe iarba umezită de rouă. Păsările abia se trezeau, iar pietrișul cărării îi trosnea sub pași. Avea să fie silit să o taie printre câmpuri către casa lui Catherine dacă voia să ajungă acolo înainte să plece ea la școală.

Ajunse în pragul casei cu hainele șifonate și pline de noroi. Inima îi bătea aproape la fel de tare ca în ziua în care barca vânătorilor de balene fusese luată la săniuș ca-n Nantucket.

Șovăi. Putea să pretindă că a uitat să ciocănească și să plece pur și simplu. Dacă bătea la ușă, trebuia să o ia la fugă, căci ce s-ar fi făcut dacă ar fi răspuns tocmai Catherine? Ar fi trebuit să-l fugărească și, dacă l-ar fi prins, ar fi trebuit să-l sărute.

Simți că îi năvălește sângele în obraji. Nu l-ar fi deranjat una ca asta, dar dacă ea nu voia să-l sărute? Ar fi pus-o într-o situație neplăcută. Poate că era mai bine să nu bată la ușă.

Și totuși... așa era obiceiul, să ciocănești și apoi să fugi, „dar nu prea repede", îl povățuise Terry, „altfel Catherine s-ar putea să nu te prindă".

Să fii fugărit și apoi sărutat de o fată – în public! Simplul gând că ar putea să se întâmple așa ceva îi făcea palmele să transpire.

„Curaj", își zise el și puse coșul de 1 Mai pe trepte. Ștergându-și mai întâi palmele umede pe pantaloni, ridică mâna, gata să bată la ușă. Chiar atunci, auzi zvon de glasuri din casă și o rupse la fugă, sărind un gard și dispărând dincolo de deal, unde nu putea fi văzut.

Toată ziua, tinerii se jucară de-a 1 Mai prin păduri și poieni, unde florile sălbatice răsăriseră din belșug. Fetele culegeau violete și margarete, împletind din ele cununi și coliere. Băieții preferau mai ales să rupă crengi subțiri, cu care se loveau unii pe alții.

Manjiro se plimba de unul singur prin pădure, când auzi voci de fete în luminișul dinaintea sa și se opri. Una dintre voci era a lui Catherine. Desigur, nu semăna deloc cu trosnetul lemnăriei unui vas: era un susur plăcut, mai degrabă ca...

— Am primit un coș de mai de la John.

Glasul lui Catherine îl împiedică să-și termine ideea.

— John Baker? zise o altă voce.

— Nu...

— John Freeman? încercă altcineva.

— Nu...

— Dar care atunci?

— John Mung! spuse ea și râse.

Era un râs frumos ca un tril de vrăbiuță, își zise Manjiro.

— Și ce-ai făcut? L-ai fugărit? întrebă o fată.

Manjiro se trase mai aproape. Și el era curios. Fusese atât de emoționat, că nici nu se uitase înapoi.

— Nu! Nici măcar nu l-am văzut!

— Atunci de unde știi că e de la el?

— Nu-ți dai seama de fiecare dată când John Mung tocmai a fost pe undeva? Aerul e puțin încărcat, ca și cum ar urma să lovească trăsnetul, ca și cum ar urma să se petreacă ceva.

— De ce nu l-ai fugărit?

— Așa ar fi trebuit, zise ea. Îmi pare rău că n-am făcut-o.

— Serios?

— Ei bine, zise Catherine, e un băiat atât de drăguț...

Inima lui Manjiro se topi ca untul cald.

— Poate că vrea să te ia de soție, spuse o altă fată.

Râseră din nou cu toatele.

„Și ce e așa de nostim la asta?" se minună Manjiro.

— Dac-ar vrea, ce-ai face? o întrebă una dintre fete pe Catherine.

— Ei bine, poate că m-aș mărita cu el!

— Catherine! Doar nu vorbești serios!

— De ce nu? De ce să n-o fac? E un băiat mai bun ca alții și e și mai deștept.

Manjiro ar fi vrut să se năpustească printre copaci și să o sărute, atât de mult o iubea.

— Cum poți să spui așa ceva? sări una dintre fete. Părinții tăi nu te-ar lăsa nici în ruptul capului. Închipuie-ți ce-ar spune lumea!

Manjiro roși. Inima îi urcă în gât. Cum de putuse să fie atât de prost? Cum de-și imaginase că era la fel ca oamenii aceștia? Că putea fi american?

Înainte să-l vadă cineva, se îndepărtă grăbit, refugiindu-se în locul lui preferat: pe o stâncă ce se înălța deasupra oceanului.

Trebuia să fi știut că n-avea să-și găsească niciodată locul aici. Goemon avusese dreptate când îi spusese că nu va fi acceptat niciodată. Ar fi trebuit să-și dea seama când soții Whitfield fuseseră siliți să schimbe biserica nu o dată, ci de două ori. Ar fi trebuit să știe încă de când îi spusese Tom că locul lui nu era la școala lor. Americanii aveau orbirile lor și Manjiro însuși fusese orb, pentru că nu le văzuse.

Rămase acolo mult timp, privind valurile verzui și agitate, la fel de tumultuoase ca sentimentele lui. Deodată, americanii nu i se mai păreau chiar atât de minunați. Puteau fi lacomi: mereu se gândeau cum să adune avere. Unii dintre ei aveau sclavi! Nu locuitorii din New Bedford și Fairhaven, dar mulți americani aveau sclavi. Și chiar și cei care nu aveau păreau să creadă că oamenii cu pielea neagră nu erau la fel de buni ca ei.

Manjiro azvârli în apă pietricele de pe stâncă și râse stânjenit. Dacă

stăteai să te gândeşti, americanii şi japonezii semănau între ei mai mult decât le-ar fi plăcut şi unora, şi altora să recunoască. Şi unii, şi alţii se credeau mai buni decât alte popoare şi fiecare considera că e mai bun decât celălalt!

Se imagină explicând acasă că fetele barbarilor se credeau prea grozave pentru un băiat japonez şi ideea îl făcu să râdă în hohote. Dar nu le-ar fi putut explica asta, pentru că acasă nimeni nu ştia cum este cu adevărat un occidental. Şi-i imaginau pe toţi ca pe nişte arătări cu coarne şi colţi şi cu nasuri enorme răsărindu-le pe chip ca nişte rădăcini bulboase.

Şi-ar fi dorit să aibă curajul să alerge prin Fairhaven, să-i ia pe oameni de umeri, să-i zgâlţâie bine şi să le spună: „Ha, ha! Voi americanii vă credeţi mai buni decât japonezii! Dar japonezii cred că ei sunt mai buni decât voi!"

Cu privirea aţintită asupra mării, se gândi la toate clipele în care stătuse pe ţărm sau rezemat de copastia lui John Howland, întrebându-se ce se afla mai departe, la celălalt capăt al oceanului. Acum ştia măcar o parte din răspuns. Îi părea rău? Nu, sigur că nu, n-avea să regrete niciodată. Pătrunsese dincolo de uşa pe care întrezărise lumina aceea atât de minunată. Avusese parte şi de frumuseţe, şi de suferinţă. Acum înţelegea că aşa avea să fie întotdeauna, oriunde s-ar fi dus.

Un val se izbi de stâncă şi îi azvârli stropi reci în obraz, ca pentru a-l trezi la realitate. Fusese cufundat într-un vis îndelungat, dar vraja sub care se afla se spulberase.

25 LA DOGAR

Vraja poate că se spulberase, dar greul de-abia începea. Manjiro se mută ca ucenic în atelierul domnului Hussey din New Bedford. Cum mergea şi la şcoală, ar fi trebuit să fie prea ocupat ca să le mai ducă dorul celor de acasă, dar nu era aşa. Tânjea după pâinea caldă, proaspăt scoasă din cuptor a doamnei Whitfield şi după dulceaţa ei delicioasă. Îi era dor să audă gânguritul fericit al lui William Henry şi să stea din nou la taclale cu bunul căpitan Whitfield. În acelaşi timp, începu să îi fie dor de Japonia: îi lipseau felurile de mâncare din ţara lui, îi era dor de mama sa, ba se pomeni chiar ducând dorul lucrurilor care nu-i plăcuseră niciodată! Se simţea sfâşiat, neştiind unde anume îşi dorea să se afle. Ştia însă sigur că nu la domnul Hussey!

La început îi plăcuse mirosul dulce şi puternic al lemnului proaspăt tăiat şi felul în care talaşul strălucea în bătaia razelor de soare ce se strecurau prin crăpăturile din pereţii atelierului. Dar veni toamna şi apoi iarna şi aceleaşi crăpături lăsau acum să intre vântul, ploaia rece şi zăpada. Dogarul nu putea – sau nu voia – să le dea suficientă hrană lui

Manjiro și celuilalt ucenic, așa că erau mereu flămânzi. În curând, amândoi începură să fie mai des bolnavi decât sănătoși. Manjiro ajunsese să creadă că nu avea să-i mai fie cald niciodată, că îi va fi întotdeauna foame și că mereu va fi bolnav.

În anii următori, avea să-și amintească foarte puține despre atelierul dogarului, cu excepția viselor din somnul lui tulburat de febră. Odată visă că stătea în fața colibei sale din Japonia, descâlcind o plasă de pescuit. Pământul îi era cald sub tălpi, iar soarele își trimitea razele printre ramurile pinilor. Mama lui ieșise în prag, dar nu la lumină, așa că el nu-i putea vedea chipul. O adiere mișca ramurile, făcând umbrele să joace în țărână. Se străduia să vadă fața mamei: își înclina capul într-o parte și-n alta, încercând să obțină o poziție mai bună, dar, orice făcea, ea rămânea mereu în umbră.

Pe urmă se făcea că se află pe o corabie; vântul urla și vasul se înclina pe o parte. Parâmele se izbeau cu zgomot de catarge și velele gemeau sub apăsarea vântului.

Deschise ochii. Era într-adevăr la bordul unei corăbii? Își întoarse privirea și zări o fereastră acoperită de chiciură, care se zgâlțâia și zăngănea în bătaia vântului. Lumea de afară era o mare de troiene albe, înspumate.

— Prea multă pânză... murmură el.

— Poate c-ai vrea să te cațări pe horn și s-o terțarolezi? se auzi o voce.

Își ridică privirea și o zări pe doamna Whitfield la capătul patului, cu ochii ei albaștri ca niște lacuri liniștite. Femeia îi zâmbi și fața i se încreți până ce ochii aproape dispărură, ascunși de obrajii dolofani.

— Nu-ți face griji. Te-am adus acasă. Ești acasă, John.

Dar el încă se simțea mult prea departe de casă.

Partea a patra

ÎNTOARCEREA

E bine ca un tânăr să aibă parte de greutăți și de nenorociri. Un om al cărui spirit se frânge în fața nenorocirii nu este bun de nimic.

Hagakure: Cartea samuraiului

26 LA BORDUL LUI FRANKLIN

SFÂRŞITUL VERII ANULUI 1846 (AL TREILEA AN KOKA, ANUL CALULUI)

— Domnule Davis! exclamă Manjiro într-o zi, când, spre surprinderea lui, Ira Davis îşi făcu apariţia la ferma Whitfield şi ceru să îl vadă.

— O să spun de-a dreptul de ce-am venit, zise domnul Davis după ce Manjiro îl invită înăuntru şi luară loc amândoi în salon.

Davis fusese numit căpitan pe nava Franklin şi se întreba dacă Manjiro nu ar fi interesat să facă parte din echipaj sub conducerea lui.

— Erai serios şi de încredere la bordul lui John Howland, zise el, şi dispus să încerci orice. Îţi aduci aminte când am plecat după ambră?

— Credeam că ţi-ai pierdut mințile, râse Manjiro.

Davis nu râse. Se înroşi la faţă şi îşi privi mâinile.

— Sunt onorat de propunere, firește, zise Manjiro repede, dar căpitanul Whitfield o să lipsească o vreme şi trebuie să stea cineva aici, să se ocupe de fermă...

— Prietenul tău, Isachaar Aken – căruia tu îi ziceai Scărpinici, din câte îmi amintesc – o să fie şi el la bordul lui Franklin, ca secund.

— Aşa se şi cuvine, aprobă Manjiro. *Ichi*[{65}], în limba mea, înseamnă „unu", explică el. Pe corabia ta, Scărpinici va fi secundul numărul unu[{66}].

— Exact. Ce zici, vii?

— Îmi oferi un post de dogar?

Davis îşi răsuci şapca în mâini.

— De steward, zise el.

— Steward! exclamă Manjiro. Dar asta-i... Am absolvit Şcoala Bartlett. Şi chiar dacă nu mi-am încheiat ucenicia, sunt un dogar destul de capabil.

— Toate bune şi frumoase, dar tu eşti aproape un novice.

— Novice?! Cum? Am servit aproape doi ani la bordul lui John Howland. Doar ştii asta!

Davis clătină din cap într-un fel care nu însemna nici da, nici nu.

— Ei bine, nu ştiu ce părere ar avea căpitanul Whitfield dacă aş pleca şi-aş lăsa-o pe doamna Whitfield să se ocupe singură de fermă, spuse Manjiro. Avem ajutoare acum, dar chiar şi aşa, e mult de muncă.

— Mai sunt şi alţii pe care i-ai cunoscut pe John Howland şi care o să navigheze cu noi...

Micuţul William intră în încăpere, iar Manjiro îl luă în braţe şi şi-l aşeză în poală.

— Mai e şi micul William.

Sărută creştetul copilului.

— Cineva trebuie să aibă grijă de el, deci mă tem că...
— O să navigăm în ape japoneze, zise Davis.
Manjiro îşi ridică privirea.
— Da?
Davis încuviinţă.
— Ai avea o şansă să te întorci acasă.
Manjiro aşteptă un minut întreg înainte să răspundă, extrem de conştient de strânsoarea uşoară în care bebeluşul îi cuprinsese degetele arătătoare.
— Dă-mi voie să discut cu doamna Whitfield şi o să-ţi dau mâine răspunsul.
După plecarea lui Davis, Manjiro îl duse pe William Henry la fereastră şi se uită dincolo de pajişte, spre mare. Se gândi la întrebarea căpitanului Whitfield: „Tu ce vise şi speranţe ai?". Şi-o aminti şi pe doamna Whitfield întrebându-l: „O să ajuţi lumea să se schimbe?"
— Micuţule William, zise el, poate că până la urmă chiar o să vii să mă vizitezi în Japonia.

Deşi o întrista să-l vadă plecând, doamna Whitfield fu de acord că aşa se cuvenea să facă. Era o oportunitate pentru el, zise ea, şi înţelegea că-i era dor să-şi vadă din nou familia.
În cele din urmă, într-o zi răcoroasă şi vântoasă de octombrie, când cerul era albastru ca ochii micuţului William, Manjiro îşi luă rămas-bun de la ea, de la băieţel, de la Job şi de la Terry.
— Doar ca steward? îl întrebase Terry, dar Manjiro se mulţumise să râdă.
— Ce-mi pasă dacă plec ca un steward oarecare? Oricum n-o să-mi cer cota. Mă duc acasă!
Urcat la bordul lui Franklin, le făcu cu mâna lui Job şi lui Terry, doamnei Whitfield şi lui William Henry. Era trist, da, dar era şi atât de încântat! Totul – legănatul corabiei sub picioarele lui, briza proaspătă a oceanului, până şi ordinele răstite – totul părea să-i vestească întoarcerea acasă, umplându-i inima de bucurie.
— Acasă! Acasă! Acasă! ţipau pescăruşii deasupra sa.
Până şi lemnăria scrâşnea „mergem acaaasă".
Şi, când nava ridică ancora, foşnetul apei sub cocă{67} tot „acaaasă" spunea.
— Urcă şi dezleagă zburătorul mare{68}, Mung, veni ordinul.
Manjiro se prinse de cel mai de jos cap de berbec şi se avântă pe grijele.
Fusese purtat departe de Japonia la paisprezece ani. Lipsise pe parcursul anilor Boului, al Tigrului, al Iepurelui, al Dragonului şi al Şarpelui – cinci ani occidentali. Acum, în cel de-al treilea an Koka, anul Calului, la nouăsprezece ani, se îndrepta, în sfârşit, spre casă.
Manjiro urcă sprinten pe grijele şi trecu de verga principală,

înclinându-se ca să se cațăre pe șarturi[69], dincolo de arborele gabier[70], până sus pe verga zburătorului. Picioarele îi dansară pe grandee[71] și își aruncă un braț peste vergă, ca să nu cadă. Între el și punte erau vreo treizeci de metri.

Aici sus se simțea ca o pasăre care privește totul de la înălțime. Contemplă casele ordonate ce acopereau panta dealului, prăvăliile colorate și străzile pietruite. Printre ele erau cuibărite Școala Stone House, Școala Bartlett și atelierul dogarului, iar undeva dincolo de deal se afla casa lui Catherine și, dincolo de ea, ferma Whitfield.

N-avea să mai ducă nicicând o viață atât de privilegiată, își spuse el. Nu în Japonia. Nu avea să mai locuiască nicicând într-o casă atât de mare sau să aibă atâta teren pe care să hoinărească sau pe care să se plimbe călare. Viața lui fusese un basm: povestea unui fiu de pescar sărac, răpit și dus într-o lume fermecată. O viață pe care nu și-ar fi imaginat-o nici în cele mai nebunești vise ale sale. Și totuși, era gata să renunțe la toate, numai să mai pună o dată piciorul pe pământul patriei sale, să simtă mirosul țărânei și să se afle din nou alături de familia și de mama sa.

— Dă-i parâmă! răsună o voce dinspre catarg, atrăgându-i atenția asupra unui marinar care era pe punctul să pășească pe grandee. Lasă visatu', că pânzele n-o să se desfacă singure, mârâi camaradul care i se alăturase.

Manjiro îi aruncă o privire tovarășului său de echipaj și simți că i se înmoaie genunchii.

Bărbatul nu era atât de lat în spate și nici umerii nu îi erau atât de zdraveni pe cât și-i amintea Manjiro. Buclele lui aurii erau presărate cu fire argintii. Dar Manjiro fu sigur că era Jolly.

Jolly nu se uită în sus, ci se mulțumi să se răstească:

— Dă-i bice, omule!

Manjiro privi în jos. Puntea se afla sub el, dar catargul se deplasă, ajungând deasupra apei. Pe urmă, din nou puntea. Apoi apa. Măruntaiele i se legănau dintr-o parte într-alta. Oamenii de pe punte semănau cu niște gândaci. Valurile din port aduceau cu o dantelă împletită.

— Ce-i cu tine, dom'le? mârâi Jolly, întorcându-se către Manjiro.

Chipul fostului său tovarăș era răvășit: plin de zbârcituri și acoperit de cicatrice. Ochiul drept îi stătea pieziș, privind jalnic către mare. Ochiul lui cel bun îi aruncă o căutătură lui Manjiro și apoi reveni la vergă. Înainte de acea noapte fatală în care Manjiro îi dăduse foc, Jolly nu fusese un bărbat urât, dacă nu puneai la socoteală faptul că stătea mereu încruntat. Acum însă, apariția lui i-ar fi făcut pe copii să aibă coșmaruri.

— Îmi pari cunoscut, zise Jolly, dar nu mai văz la fel de bine ca odinioară. Cine-oi fi?

Manjiro șovăi. Își drese glasul.

— Ai încercat să porţi ochelari? zise el cu o voce cât mai groasă, în cea mai bună engleză a sa.

— Ah, mârâi Jolly, străduindu-se în continuare să elibereze pânza. Auzi vorbă! Ochelarii nu-s de niciun folos pentru ochiu' ăsta strâmb al meu. Cu sau fără sticlă, tot n-o să mai vază bine niciodată.

— Hm.

Manjiro spera ca Jolly să nu-l întrebe din nou cum îl cheamă.

— Mung! strigă cineva de pe verga principală.

— Mung? zise Jolly. Am cunoscut şi eu un Mung.

Îşi îndreptă ochiul cel bun către faţa lui Manjiro.

Trecu un lung moment tensionat, în care cei doi bărbaţi se priviră unul pe altul în tăcere. Ochiul cel bun al lui Jolly îl măsură pe Manjiro din cap până-n picioare şi de la un umăr la celălalt. Era evident pentru amândoi că acum forţele le erau mai pe măsură decât ultima dată când se întâlniseră.

Manjiro avea de partea lui agilitatea şi vigoarea tinereţii. Nu i-ar fi fost greu să se întindă şi să-l dărâme pe Jolly de pe vergă. Era posibil.

Jolly avea de partea lui anii de experienţă. Nu i-ar fi fost greu să se întindă şi să-l dărâme pe Manjiro de pe vergă. Era posibil.

Preţ de un moment, întrebarea fu care dintre ei avea să încerce primul s-o facă.

Strigăte de dedesubt le abătură atenţia: căpitanul voia ca pânza să fie ridicată, şi încă de îndată! Jolly şi Manjiro se grăbiră să execute ordinul.

Odată treaba terminată, Manjiro coborî pe greement. Oricât de tare se grăbea, Jolly cobora la fel de repede şi, când în sfârşit puse piciorul pe punte, Manjiro mai că-şi pierduse suflul.

Se încordă ca să fie gata de luptă, dar, când Jolly ajunse pe punte, acesta doar îşi trase nasul, îşi ridică betelia pantalonilor şi zise:

— Suntem destul de aproape de ţărm, încă poţi să te dai jos de pă vas. Ţi-o recomand spre binele tău, să ştii.

Şi, cu aceste cuvinte, se îndepărtă.

Manjiro privi îndelung în urma lui. Nu sunase ca o ameninţare; era aproape ca şi cum Jolly l-ar fi prevenit în legătură cu altceva. Sau altcineva.

27 SPERANŢE DEŞARTE

AUGUST 1847 (AL PATRULEA AN KOKA, ANUL OII)

Manjiro era unde trebuia să fie: sus pe greement. Se uita unde trebuia să se uite: în larg. Dar ar fi trebuit să stea cu ochii după balene, şi nu asta făcea.

I-ar fi plăcut să fie singur, dar nu era. Daniel, un tânăr mus{72}, era sus cu el și vocea lui răgușită îl bombarda pe Manjiro cu întrebări. „După ce trebuie să mă uit?” („După balene.”) „Ce fel de balene?” („De orice soi.”) „Cum o să-mi dau seama c-am văzut una?” („După jet.”) „Ce fac dacă văd una?” („Îmi spui mai întâi mie, ca să fim siguri.”)„Dar de unde știu eu că n-o să-ți asumi tu meritul, dacă eu văd o balenă și mai întâi îți spun ție? Atunci o să primești tu dolarul de argint în locul meu!” („Bine, atunci zi-le tuturor, dar o să te simți ca un prostănac dacă e o alarmă falsă și echipajul apucă să coboare bărcile de pescuit. Crede-mă pe mine, că sunt pățit.”)

— Bine, se învoi Daniel, o să fac precum spui. Dar cum să văd balenele primul dacă tu ești aici? Vreau să zic c-o să le zărești tu primul și eu n-o să am niciun merit.

— Ascultă, Daniel, o să-ți împărtășesc un secret.

— Un secret? Ce secret?

— Nu mă uit după balene. Așa că, dacă apare vreuna, tu o s-o vezi primul.

— Dar după ce te uiți?

— După uscat.

— Ce uscat?

— Țara mea.

— Ce țară-i aia?

— Japonia.

— Ooo, făcu Daniel, am auzit că e un loc tare periculos. Dacă tragi la mal acolo, cică te mănâncă.

— Nu, nu mănâncă oameni.

— Eu așa am auzit.

— Nu crede și tu tot ce auzi, mai ales pe nava asta, zise Manjiro.

Avuseseră parte de o călătorie grea. Mâncarea care mai rămăsese fusese infestată cu gărgărițe, echipajul era morocănos și neprietenos și abia dacă văzuseră vreo balenă, darămite să mai și prindă vreuna. Cu excepția vechiului său prieten, Scărpinici – căruia acum, fiindcă era secund, i se spunea respectuos „domnul Aken” –, Manjiro se obișnuise să fie ocolit. Grupurile mici de bărbați, indiferent dacă spuneau povești sau cântau cântece marinărești, amuțeau brusc când se apropia el. Deși el și Jolly evitaseră o confruntare, Jolly era de obicei într-o dispoziție proastă. Căpitanul Davis nu le ușura nici el călătoria în vreun fel: era predispus la accese de furie.

Chiar în clipa aceea, Manjiro îl auzea dojenind pe cineva pe punte.

— Ce noroc pe noi că suntem aici sus, la adăpost de căpitan, nu-i așa, domnule Mung? Se spune că-i deștept de dă în gropi, orice o fi însemnând asta.

Davis era irascibil, își zise Manjiro, dar oare chiar să fie atât de prost?

— Ceilalți spun că ești prieten cu el, că ați fost prieteni la bordul lui

John Howland.

— Am fost...

— Crezi că e adevărat ce se mai zice? Că nu putem prinde balene fiindcă avem un Iona la bord? Ce-i ăla un Iona?

— Un Iona[{73}], spuse Manjiro, e cineva care aduce ghinion unei nave.

Încercă să își dea seama despre cine credea echipajul că îi aduce ghinion și era cât pe ce să îl întrebe pe Daniel când fu întrerupt de niște strigăte care veneau de dedesubt. Văzuse cineva balene în timp ce el și Daniel își neglijau îndatoririle? Își întoarse privirea către mare, căutând un jet sau o coadă, și zări în apă niște dâre întunecate: bancuri de pești, chiar la suprafață.

— Pălămide! răsună strigătul.

Manjiro îi înmână lui Daniel fanionul cu care să semnalizeze vederea balenelor.

— Ești pe cont propriu acum, zise el. Eu cobor să dau o mână de ajutor. Am fost pescar cândva, chiar în apele astea.

Daniel rămase sus, iar Manjiro se zori să coboare pe grijele.

Bărcile de vânătoare fură coborâte la apă și echipele de vânători de balene se transformară în pescari. Era o ușurare să ai o treabă de făcut, așa că Manjiro își ținu mâinile ocupate și capul plecat. Cu ani în urmă, în ziua în care el și prietenii săi descoperiseră bancul de macrouri chiar înainte de furtună, bărcile se umpluseră de pești lucioși; la fel se întâmplă și acum.

Un strigăt îl trezi din amintiri.

— Mung! îl chemă Daniel din vârful gabiei.

Arătă cu fanionul către largul mării. Urmărindu-l, Manjiro întrezări ceva, dar numai o clipă. Își odihni ochii și apoi își lăsă privirea să se întoarcă spre punctul acela.

— Ocheanul tău, domnule Aken? zise el și Scărpinici îi dădu telescopul lui.

Ceva sălta pe valuri. O barcă. Nu, un șir de bărci, frumoase ca un colier de perle. Inima îi zvâcni în piept.

— Japonezi? întrebă Scărpinici.

Manjiro simți că i se usucă gura.

— Da, cred că da, hârâi el.

— Păi ia-o într-acolo, omule! îl îndemnă Scărpinici. Hai să vâslim până la ei și să stăm de vorbă.

Manjiro vru mai întâi să-și adune câteva lucruri. Revenit la bordul lui Franklin, mâinile îi tremurară în timp ce își trase peste pantaloni vechea lui tunică, odinioară aspră și țeapănă, acum atât de roasă, încât aproape că puteai să vezi prin ea. Își încinse mijlocul cu brâul de pânză și își luă *tenugui*-ul zdrențuit, care se lega în jurul capului. După ce înhăță niște biscuiți de la bucătărie, se repezi pe punte și dădu să strige. Acasă. În sfârșit, avea să meargă acasă! Nu îndrăznea să o spună cu voce

tare, dar nici nu putea să nu se gândească la asta sau să își înăbușe entuziasmul.

— Ce să le zic? îi strigă el lui Scărpinici, care îl aștepta în barca de vânătoare. N-am mai vorbit japoneza de ani de zile, decât cu Stafidă. Caii înțeleg japoneza, știai?

— Lasă asta. Treci în barcă. Hai să mergem!

Manjiro coborî în barcă și începu să își facă de lucru cu *tenugui*-ul său. Era mai emoționat chiar și decât atunci când pleca la vânătoare de balene. Inima i se izbea de coaste atât de tare, că îl dureau.

Barca se desprinse de corabie și el se pomeni imaginându-și dealurile spectaculoase de pe coastă, scrâșnetul bărcilor trase pe nisip, voci vorbind în japoneză, mirosul de pește pus la afumat deasupra focului, duruitul ploii pe acoperișul de șindrilă, murmurul blând al satului și familia sa, cu chipul luminat de surpriză și de încântare la vederea lui. Îi lăsă gura apă la gândul feliei groase de jeleu de soia pe care avea să i-o pregătească mama pentru a-i ura bun venit acasă.

Plescăitul vâslelor bărcilor pescărești îl făcu să întoarcă privirea. Se pregăteau să o rupă la fugă.

— Nu!

Cuvântul îi țâșnise de pe buze. Începu din nou, de data asta în japoneză.

— Vă rog, zise el, aveți amabilitatea de a aștepta o clipă!

O barcă rămase în urmă pe când celelalte se îndepărtară vâslind. Aken și Manjiro se apropiară de luntre, dar fețele pescarilor erau ca niște măști.

— Par îngrijorați, șopti Scărpinici.

— Sunt, zise Manjiro. Văzându-te pe tine e ca și cum ar vedea un spiriduș. Poate că și eu semăn cu unul.

De-abia acum își dădea seama că era greu să ai încredere într-un om îmbrăcat ca un cerșetor, dar care naviga la bordul unei corăbii mărețe, care se alăturase unor diavoli străini și le vorbea limba.

— Nu te teme, spuse el, mai mult pentru sine decât pentru Scărpinici. Sunt sigur că, odată ce-o să vorbesc cu ei, totul o să fie în regulă.

Pescarii își țineau vâslele cufundate în apă, dar așteptară ca barca lui să se apropie de a lor. Luară biscuiții care le fură oferiți și în schimb îi oferiră niște pălămide prinse de ei.

— Vă mulțumesc. Sunteți amabili, zise el în japoneză, dar am prins și noi din belșug.

Cuvintele îi ieșiră de pe buze țepene și ruginite.

Ei îl priviră fără nicio expresie și îi făcură din nou semn să ia niște pește.

— Nu, vă mulțumesc foarte mult, zise el din nou, dar nu ne trebuie pește.

Pescarii se sfătuiră între ei și pe Manjiro îl cuprinse spaima când își

dădu seama că nu înţelege ce spun. Dialectul lor era diferit de al lui. Poate că locuiau la mare depărtare de satul său. Chiar şi el vorbea alt dialect decât Denzo şi ceilalţi pescari, şi ei locuiau numai la câteva sate distanţă.

Urmă un moment de tăcere, în care Manjiro nu auzi decât valurile izbindu-se de barcă şi sunetul dureros de familiar al sandalelor de paie frecându-se de fundul de lemn al luntrii când pescarii îşi mişcau picioarele.

Ceva-ceva tot trebuiau ei să înţeleagă, îşi zise Manjiro şi spuse clar şi răspicat, în cea mai bună japoneză a lui:

— Mă puteţi lua cu voi?

Ei se retraseră, încercând în mod vădit să stea cât mai departe de el.

Să le ceară să-l ia cu ei era prea mult. Erau înspăimântaţi – şi pe bună dreptate, căci şi-ar fi pus vieţile în pericol; înţelegea asta acum.

— Atunci aţi putea să transmiteţi un mesaj? încercă el. Un mesaj pentru mama?

Scotoci în buzunarele pantalonilor după scrisoarea pe care o pregătise. Exclamaţiile de surpriză ale pescarilor îi amintiră de propria sa uluire când văzuse întâia oară buzunare.

Le întinse scrisoarea, dar ei se uitară la plic de parcă ar fi putut conţine otravă.

— Nu-i decât un mesaj pentru mama, zise el. Spune numai atât: „Sunt în viaţă".

Încercă din nou să le dea plicul, dar nimeni nu se întinse să-l ia. De fapt, pescarilor nici măcar nu li se mai vedeau mâinile.

— Îmi pare rău! Îmi pare rău! Vă rog!

Ştia că nu vor lua mesajul. Deja ridicau pânza, manevrau cârma, apucau vâslele.

Şi apoi se îndepărtară, pornind către insulele joase şi întunecate pe care le vedea cu ochii minţii, insulele care erau căminul lui, luându-i inima cu ei.

28 UN MOMENT

— Mung! îl strigă căpitanul Davis, privindu-l încruntat, încerci să dezertezi de pe Franklin?

— Nu, domnule. Eu... noi... se bâlbâi Manjiro. Mi-ai promis că, dacă ajungem suficient de aproape de insule, o să pot să încerc să ajung acasă. Nu-ţi aminteşti? Căpitane, dă-mi o barcă.

Aruncă o privire către pescarii care se îndepărtau. Dacă ar fi plecat acum, s-ar fi putut ţine pe urmele lor.

— Pot să vâslesc de aici, se rugă el.

— Nu mă pot lipsi de o barcă de vânătoare. Ar trebui să ştii asta, zise Davis.

— Atunci trimite un echipaj cu mine ca să aducă barca îndărăt.

— Ce?! Să-mi pun echipajul în pericol? Ce m-aş face fără echipaj? Te aştepţi să navighez fără echipaj?

— Numai câţiva camarazi, domnule.

— Tunete şi fulgere, nici vorbă!

Căpitanul Davis îi întoarse spatele, blestemând.

— Auzi, să-ncerci să furi una dintre bărcile mele din lemn de cedru! Şi când te gândeşti că cedrul alb s-a scumpit cu trei la sută anul ăsta! răcni el, lovind furios puntea cu bastonul. Dacă vrei să mergi în China, din partea mea n-ai decât să înoţi până acolo!

Davis se îndepărtă mânios, lovind cu bastonul în toate obiectele pe lângă care trecea şi făcându-i pe marinarii de pe punte să se ferească din calea lui.

— Să fiu afurisit, dacă mai încerci o dată, o să fii pedepsit pentru dezertare! M-ai auzit?

29 ŢESTOASA DE MARE

FEBRUARIE 1848 (PRIMUL AN KAEI, ANUL MAIMUŢEI)

Mai trecu un an. Puţine balene fură văzute, iar majoritatea vânătorilor, lipsite de succes. Echipajul deja se demoralizase, iar căpitanul nu-şi afla odihna. Apoi vântul încetă să mai bată. Marea era ca o tipsie uriaşă de argint. Soarele sclipea necruţător pe suprafaţa ei. Zi după zi trecea fără nicio adiere şi vasul stătea neclintit, cu pânzele atârnând fără vlagă.

Echipajul era la fel de lipsit de vlagă ca velele. Un marinar plimba fără tragere de inimă un şomoiog ud, într-un efort inutil de a răcori puntea. Alţi doi ciopleau cu mişcări încete oase de balenă, încercând să creeze în sculpturile lor însufleţirea care lipsea la bord. Câţiva îşi oblojeau băşicile căpătate cu o zi înainte dând la vâsle. Căpitanul insistase să încerce să-l scoată pe Franklin din apele acelea nemişcate. După ce vâsliseră patru ore sub soarele incandescent, se aleseseră cu arsuri pe mâini şi pe spate.

Mici pâlcuri de bărbaţi îi aruncau lui Manjiro priviri mohorâte când trecea pe lângă ei. Un grup care şuşotea lângă copastie amuţi brusc când el apăru în preajmă. Manjiro se obişnuise cu asta şi încetase să se mai sinchisească. Din ziua în care încercase să discute cu pescarii japonezi, nu-i mai păsa de nimic.

Se rezemă de arborele principal şi privi oceanul, încercând să-şi amintească ce anume îl motivase până atunci. Ca printr-un văl

transparent, își aminti cu câtă disperare își dorise să se întoarcă acasă. Dar acum știa că asta nu se va întâmpla niciodată.

Nu conta, își zise el. Oricum nu ar mai fi fost acceptat acasă. Mai bine să-și trăiască zilele în mijlocul acestei mări nesfârșite și neclintite. Dacă nu ajungeau să pună în curând piciorul pe uscat, probabil că zilele astea nici nu aveau să mai fie prea multe. Puțina apă care le mai rămăsese era stătută și duhnea, iar biscuiții erau compuși mai mult din gărgărițe decât din pâine. Unii membri ai echipajului se îmbolnăviseră de scorbut.

O voce aspră străpunse tăcerea.

— Tot nu-i vânt? Și nici urmă de balene, presupun.

Manjiro recunoscu glasul căpitanului, care le vorbea marinarilor de pe dunetă. Nu-l putea vedea pe Davis și, fiind ascuns de catarg, nici căpitanul nu-l vedea pe el.

Echipajul amuțise. Nimeni nu voia să-l înfurie pe căpitan. Davis începuse să-și altoiască oamenii mai întâi cu limba lui ascuțită, pe urmă trecuse la biciuiri adevărate, cu „pisica”{74}, și acum ajunsese să se plimbe pe punte fluturând o muschetă.

— Știu că sunt superstițioși printre voi. Credeți că nu știu că vorbiți despre un Iona la bord?

Oare căpitanul era cel pe care echipajul îl credea Iona? Sau nu cumva Manjiro era cel pe care-l învinovățeau pentru ghinionul lor? Manjiro înghiți în sec.

— Tu să fii, Pantaloni Vărgați? i se adresă căpitanul Davis lui Wilcox. Tu, Ochi Peticit? îl întrebă el pe Grimley. Nooo, cred că știm cu toții cine e Iona, nu? Unde-i? A venit vremea să ne ocupăm de treaba asta.

Manjiro își ținu respirația. Echipajul știa unde se afla. Aveau ei să îl pedepsească așa cum auzise că erau pedepsiți ghinioniștii Iona? Aveau să-l arunce peste bord?

— Dacă niciunul dintre voi, neisprăviților, nu-l aduce încoace, o să încep să vă arunc pe voi în mare, unul câte unul. Cu cine să încep? Și-așa sunteți la fel de inutili cu toții. Uite-l pe bătrânu’ ăsta pe jumătate orb: cine o să-i simtă lipsa? Uite și-un copil, la fel de inutil și el, un ageamiu!

Manjiro îl auzi pe Daniel țipând de parcă ar fi fost strâns de gât și sări din dosul catargului. Preț de o clipă, chipurile posomorâte ale mateloților se întoarseră spre el, iar Manjiro le privi la rândul lui. Se uită la figura schimonosită de mânie a căpitanului care odinioară îi fusese prieten. De sub brațul lui, fața speriată a lui Daniel își privea rugător tovarășul de veghe.

— Uite-l, zise Davis. Până și el știe unde-i hiba. Înșfăcați-l!

Dar un strigăt dinspre babord le distrase atenția tuturor. Căpitanul îi dădu drumul lui Daniel, care o zbughi, și echipajul se repezi spre copastie să vadă ce se întâmplase. Ceva plutea la suprafața apei. O țestoasă marină uriașă, ca o umbră imensă. Când făptura din adâncuri

își întoarse ochiul întunecat către el, Manjiro se simți străbătut de un fior.

— Carne proaspătă! hăuli unul dintre marinari.

— Prindeți-o! țipă un altul.

— Ucideți-o! strigă un al treilea.

Cineva smulse un cuțit din mâna altcuiva și-l azvârli către făptură, în ciuda strigătelor de protest ale posesorului. Cuțitul lovi capul țestoasei, crestându-i pielea, după care alunecă și se pierdu în mare. Din rană începu să se prelingă sânge, colorând apa în roșu.

— Coborâți o barcă!

— O plasă!

— Harpoanele!

Țestoasa înotă o vreme în cerc și pe urmă se scufundă.

Manjiro o privi o clipă, după care își trase un cuțit scurt de la cingătoare, își aruncă încălțările și, luându-și avânt, sări în apă.

Se scufundă din ce în ce mai adânc în oceanul de un verde întunecat, spintecând apele cu cuțitul. Bule de aer și o dâră fantomatică de sânge se înălțau ca un fum dinspre țestoasa care cobora. Manjiro se ținea după ea.

Atinse cu degetele carapacea tare și își încleștă degetele în jurul unei înotătoare. Se simți smucit și târât de animal și fu surprins de forța și de viteza acestuia. Totul părea să alunece în jurul său, în timp ce gonea printre nuanțe strălucitoare de albastru și de verde. Bule de aer se lipeau de pielea lui, reci ca gheața.

Sărind singur, îl scutise pe căpitan de osteneala de a-l arunca peste bord. Dar nu se ducea pur și simplu la fund. El și țestoasa mergeau cu un scop, îndreptându-se spre ceva. Timpul dispăruse. Erau doar ei doi și liniștea oceanului.

Când era mic, mama lui Manjiro îi spusese povestea lui Urashima Taro. Taro, un pescar sărac, salvase o țestoasă de niște băieți răi, care o chinuiau. Țestoasa îl răsplătise pe Taro ducându-l într-o lume fermecată, aflată pe fundul mării.

Parcă auzea aievea glasul mamei spunându-i povestea băiatului pescar și a prințesei pe care o iubise el în regatul de sub apă. Prințesa purta o rochie din cochilii trandafirii, strălucitoare, fiecare sclipind ca o stea, iar în păr avea împletite bijuterii scânteietoare.

„O serveau douăzeci de fecioare, fiecare într-o rochie sclipitoare de melci marini și perle”, îi șopti vocea mamei la ureche. „În palat era așternută o masă încărcată cu... De ce asculți povestioara asta prostească, măi copile? O să te înec dacă nu-i dai drumul țestoasei și nu ieși la suprafață!”

„Nu pot”, zise Manjiro în gând. „Țestoasa mă duce spre locul ăla...”

„Știi cum se termină povestea. Taro trăiește ca un prinț, dar ce sfârșește prin a-și dori mai mult ca orice?”

„Să se întoarcă acasă”, își zise Manjiro. Să se întoarcă acasă și să-i

vadă pe bătrânii săi părinți. Taro își dorea asta cu atâta ardoare, încât a părăsit-o pe prințesa cea frumoasă și a plecat din regatul ei sclipitor. Manjiro nu avea nevoie să ajungă într-un regat de sub mări ca să știe că asta își dorea și el, mai mult ca orice.

Se hotărî să înoate spre suprafață. O să înoate spre suprafață, o să respire și o să trăiască. O să găsească în cele din urmă o cale de a ajunge acasă. O să-și regăsească vechii prieteni și vor merge acasă împreună.

Va face toate astea. Dar mai întâi, țestoasa. De câte ori, pe Insula Păsărilor, nu se uitase cu jind la țestoasele marine care pluteau în ocean? În cele cinci luni nesfârșite, Manjiro reușise o singură dată să ucidă o țestoasă – și fusese una mică.

Bâjbâi, căutându-i capul. Degetele sale găsiră gâtul musculos și îl spintecară iute cu briceagul.

Se hotărî să recite mai târziu o *sutra* pentru țestoasă. Dar deocamdată avea nevoie de aer. Urgent. Cu disperare.

Apucând țestoasa de o aripioară, Manjiro începu să înoate spre suprafață. Tot mai sus, dând din picioare, trăgând după el trupul cel greu. Își simțea plămânii pe punctul de a exploda și știa că trebuie să respire. Dacă nu putea să inhaleze aer, avea să inhaleze apă, dar de respirat, trebuia să respire.

Deasupra lui, soarele străpungea penumbra apei și Manjiro se avântă spre el.

Un foșnet și apoi un zgomot puternic. Aerul îl învălui așa cum îl învăluise apa cu o clipă în urmă, iar Manjiro îl trase în piept cu lăcomie. Când își ridică privirile spre navă, își văzu tovarășii lovind puntea cu picioarele și strigând. Nu, nu strigând, ci aclamând! Și râzând. Până și Jolly zâmbea. Căpitanul însă nu. Îi aruncă lui Manjiro o căutătură cruntă și îi întoarse zorit spatele.

30 ÎN APE PRIMEJDIOASE

La un moment dat în timpul nopții, Manjiro se deșteptă. Se schimbase ceva. Nu reuși să își dea seama de la început ce anume. Dar când auzi murmurul apei în jurul carenei{75}, clinchetul insistent al vergilor și trosnetul velelor întinse de vânt, știu: corabia se mișca!

Își trase pantalonii pe el și urcă pe punte. Vântul îl ciufuli triumfător și-i umflă cămașa. Marea și cerul păreau de catifea, noaptea, brodată cu un milion de stele scânteietoare, iar fiecare val, poleit cu argint de lumina lunii.

Se părea că toți membrii echipajului ieșiseră pe punte. Vântul le spulberase proasta dispoziție și, când Manjiro trecea pe lângă ei, toți îl băteau pe spate, îi strângeau mâna sau îi spuneau o vorbă bună.

Foarte ciudat! De ce erau deodată atât de prietenoşi şi de ce atât de tăcuţi? Oamenii umblau pe punte în vârful picioarelor, ca şi cum s-ar fi ferit de ceva.

Jolly stătea în preajma cuptoarelor, cu ochiul lui strâmb sclipind în lumina felinarelor. În jurul lui se adunase un mic grup de oameni care şuşoteau. Printre ei, Manjiro îi recunoscu pe Gridley, pe Dunn şi pe fierarul Lafayette. Nu era nimic neobişnuit în asta, cu excepţia patimii cu care discutau.

Îi aruncară o privire şi el se îndepărtă, presupunând că aveau să se încrunte la el, ca de obicei.

— Mung! îl chemă Dunn în şoaptă.

— Aici! îi făcu semn Gridley.

Manjiro se apropie de pâlcul de oameni.

— Ai fost foarte viteaz astăzi, zise Dunn. Să te scufunzi aşa după ţestoasa aia...

— Ai făcut să ni se întoarcă norocul. Uite, acum avem vânt în pânze! spuse Gridley.

Daniel se apropie de ei lipăind, cu răsuflarea tăiată.

— Căpitanul e în cabina lui, şopti el. Poate ar trebui să-l încuiem acolo!

— Nici c-am auzit idee mai proastă, pufni Jolly cu arţag, smulgându-i lui Daniel şapca din cap şi pocnindu-l cu ea peste ceafa. Unde crezi tu că-s depozitate armele de foc? Nu, ne ţinem de plan.

— Jolly are un plan, ţinu Daniel să explice.

Jolly îi mai trase una peste scăfârlie.

— Tocmai am zis asta, nu?

— N-are niciun plan, interveni Lafayette.

— Cine zice că n-am? se răsti Jolly. Vrem să preluăm controlul vasului, îi şopti el lui Manjiro.

— Dar asta-i... răzvrătire, zise Manjiro.

— Şşt!

— Acuzaţia de răzvrătire e foarte gravă, continuă Manjiro, coborându-şi vocea până la o şoaptă. Poţi să fii şi spânzurat pentru asta.

— Şi crezi că noi nu ştim? spuse Jolly. Doar vezi şi singur care-i situaţia! Am încercat să te pun în gardă în legătură cu Davis încă din prima zi, da tu te-ai încăpăţânat să rămâi!

— M-ai pus în gardă cu privire la Davis?!

— Sigur! zise Jolly. Despre cine ai crezut că vorbeam?

— Despre tine! Am crezut că mă ameninţai.

— Ptiu! scuipă Jolly. De mine ţi-ai găsit să-ţi fie teamă, când căpitanu' umblă de colo-colo în izmene, certându-se cu norii şi ameninţând echipaju’ cu muscheta?

— Căpitanu’ tot o să omoare pe cineva într-o bună zi, ascultă aici! întări Gridley.

— Domnul Aken ştie despre asta? întrebă Manjiro.

Urmă o clipă de tăcere, apoi Jolly zise:

— N-avem încredere în el. Nici în tine, ca să fiu sincer. Din moment ce voi aţi fost prieteni cu Davis pă John Howland şi-aşa mai departe.

O clipă, Manjiro se întrebă dacă nu era vorba despre o urzeală complicată menită să-l bage pe el în bucluc.

— Care-i planul? apucă el să întrebe, dar fu întrerupt de un bubuit puternic.

Se întoarseră în direcţia din care se auzise zgomotul şi îl zăriră pe căpitan, care părea să plutească de-a lungul dunetei în cămaşa lui albă de noapte, cu muscheta în mână.

— Parcă-i o fantomă, murmură Lafayette.

Davis se opri să reîncarce arma, când bombănind în barbă, când strigând:

— Să faceţi bine să găsiţi balene, mocofani leneşi, sau o să aflaţi cum muşcă un glonţ de muschetă!

Umbla pe punte, delirând. Când se apropie de cuptoare, se întoarse o clipă cu spatele şi camarazii lui Manjiro se folosiră de prilej ca să se ascundă în dosul unei bărci. Manjiro se întoarse şi-l zări pe Davis măsurându-l mânios din priviri.

— Să nu crezi că nu ştiu ce pui la cale.

Manjiro simţi sudoarea prelingându-i-se pe spate.

— Plănuieşti să-mi furi una dintre bărcile de vânătoare!

— Nu, domnule! protestă Manjiro, uşurat că măcar căpitanul nu părea să ştie despre revoltă. Chiar dacă aş plănui aşa ceva, am lăsat de mult în urmă arhipelagul Japoniei. De-acum e prea departe ca să mai am trebuinţă de o barcă.

— Deci recunoşti că plănuieşti să furi o barcă?

— Nu, domnule. Spuneam numai...

— Dă-i bătaie, ia o barcă, zise căpitanul. Coboară o barcă la apă, acum!

Manjiro şovăi.

— Dă-i bătaie, omule! De ce nu te mişti? răcni căpitanul Davis, izbind puntea cu patul muschetei. Coboară barca!

Preţ de o clipă, Manjiro îşi plecă ochii, neştiind ce să facă. Nu putea să nu respecte un ordin direct! Dar dacă se supunea, ar fi insistat Davis ca Manjiro să fie lăsat pradă valurilor? Aici? Singur? În întuneric şi în bătaia vântului, la sute de mile de orice uscat?

Auzind cocoşul muschetei, Manjiro îşi ridică privirea. Căpitanul Davis îşi sprijinise arma pe umăr şi privea de-a lungul ţevii, ochindu-l.

31 HARPONIER

După ce trecu primul val de frică, Manjiro îşi dădu seama că

tremura nu de teamă, ci de furie. Încercă să își potolească mânia, dar nu reuși. Davis nu avusese nicio clipă intenţia să-l lase să se ducă acasă, în Japonia. Fusese o minciună ca să-l facă să se angajeze la bord pe o leafă de steward.

„Ce ar fi făcut căpitanul Whitfield în locul meu?" se întrebă Manjiro. Și el se mânia uneori pe echipajul său și își făcea furia cunoscută, dar își păstra mereu cumpătul.

— Domnule Davis! zise Manjiro cu asprime, așa cum își imagina că ar fi făcut căpitanul Whitfield.

Davis tresări ușor: Manjiro îl luase prin surprindere. Dar, chiar și așa, își păstră arma aţintită asupra lui.

— Băiete, tu nu-ţi mai ştii lungul nasului! mârâi Davis, smucind ţeava muschetei către Manjiro. Eşti un subaltern! Nu așa se vorbește cu căpitanul!

Mânia lui Manjiro dădu în clocot. Simţea furie pentru fiecare împrejurare în care fusese tratat ca un ins care nu merita să fie ascultat, ca un om care nu avea nimic de spus, ca o persoană a cărei opinie nu conta, indiferent dacă era din cauza familiei în care se născuse, a felului în care arăta, a dificultăţii de a vorbi limba sau a rangului său social.

— Ba o să spun ce-am de spus! zise el ferm.

Davis tresări și făcu un pas îndărăt, iar Manjiro înaintă spre el.

— O să petrec trei sau patru ani pe vasul ăsta. Și pentru ce? spuse Manjiro, înaintând hotărât către Davis, care bătea în retragere. Sunt un navigator educat, un dogar priceput și fac o muncă de matelot pe nava asta pentru cota unui steward. Mi-ai promis o șansă să mă întorc acasă! Ai făcut-o numai ca să mă faci să semnez ca steward, pe o nimica toată, nu? Celorlalţi ce le-ai promis?

Davis se retrăsese deja până la barca în dosul căreia se ghemuiseră tovarășii de echipaj ai lui Manjiro. Acesta se repezi și-i smulse muscheta din mână, iar Jolly și ceilalţi îi săriră în spinare, culcându-l la pământ.

În aceeași clipă, răsună un strigăt din vârful arborelui mare:

— Cozi și jeturi!

Urmă o tăcere nefirească, pe parcursul căreia toţi se priviră nedumeriţi. Chiar erau balene? Dacă fuseseră într-adevăr văzute balene, căpitanul ar fi trebuit să le dea ordinele necesare. Dar ei tocmai îl legau pe Davis fedeleș cu un capăt de parâmă.

— Ia uitaţi-o! strigă observatorul.

— Încotro? îi răspunse Jolly.

— La două grade în bătaia vântului, veni răspunsul.

— Cât de departe? strigă Jolly.

— La o milă și-un sfert!

— Stabiliţi un curs de urmărire pe parcursul nopţii, se auzi o voce din spatele lor.

Manjiro se răsuci. Era domnul Aken.

— Sper că vă daţi seama de consecinţele acţiunilor voastre.

Aken se aplecă și ridică muscheta căpitanului de pe punte.

— Da, domnule, murmurară oamenii.

— Răzvrătiții pot ajunge să danseze la capătul funiei, dacă sunt găsiți vinovați de revoltă fără temei, zise Aken.

Oamenii își plecară capul.

— Cu toate acestea, continuă Aken, dacă putem să ne întoarcem acasă cu magazia plină de butoaie cu untură și de spermanțet, n-am nicio îndoială că proprietarii navei vor fi suficient de mulțumiți ca să ne ierte aceste nereguli. Mai ales că-i clar ca lumina zilei că mințile bietului domn Davis sunt cam împrăștiate.

Mateloții își murmurară acordul.

— Și-acum, zise domnul Aken, haideți să ne apucăm să alegem ofițeri noi. Avem balene de vânat!

După ce Davis fu închis în siguranță sub punte, domnul Aken fu votat căpitan, al doilea secund fu promovat secund plin, iar ceilalți avansară ca să ocupe locurile libere. Se stârniră discuții despre ocuparea poziției de harponier, care rămăsese vacantă. Gândurile lui Manjiro zburaseră însă în altă parte: se întreba care or fi fost intențiile inițiale ale răzvrătiților. Nu credea că revolta decursese după vreun plan anume. Se petrecuse pur și simplu.

— Este important să alegem cu mare grijă cârmacii bărcilor și echipajul lor, spuse domnul Aken, care ținea să le reamintească membrilor echipajului că datoria lor sacră era să prindă balene. Altminteri cum o să-și mai păstreze soțiile și fiicele noastre mijlocelul subțire, fără oase de balenă care să le strângă corsetele? Gândiți-vă cum o să lenevească toți caii pe străzi, oprindu-se să tragă câte un pui de somn, în timp ce oamenii din trăsuri o să ne blesteme pentru că nu le-am adus fanoane din care să-și facă bice. Gândiți-vă la toate pălăriile și șepcile, bretelele, bonetele și panglicile rămase fără întăritură. Și cum rămâne cu undițele, cu detectoarele de apă{76}, cu întăritoarele pentru spate, curățătoarele de limbi, suporturile pentru penițe, șanurile pentru cizme, limbile de pantofi și periile de toate soiurile, care nu pot fi fabricate fără ajutorul măreței balene? Mașinăria însăși a lumii noastre ar sta în loc dacă n-ar mai fi unsă cu ulei de balenă! Și, mai presus de orice, gândiți-vă la prietenii, vecinii și familiile noastre, care ar rămâne pe întuneric, fără ulei pentru lămpi! În zori ne așteaptă niște balene. După cum știți, ne trebuie harponieri cu experiență și, mai ales, camarazi în mâinile cărora să ne putem pune viața.

După acest discurs, se așternu tăcerea. Mateloții cugetau la cele auzite. Toți își doreau în aceste posturi persoanele cele mai de încredere, cu sângele cel mai rece și mintea cea mai clară.

— John Mung! strigă cineva.

— Da! Da! se înălță un cor de voci.

— Să votăm, zise căpitanul Aken.

Votul făcu ocolul grupului și toată lumea zise „da” până se ajunse la cea din urmă persoană: Jolly.

— Îl cunosc pe John Mung, spuse Jolly după o clipă de tăcere. Am fost cu el la prima lui vânătoare de balene, la bordul lui John Howland. Nu înțelegea niciun cuvânt din ce spuneam.

„Ei, asta nu e chiar adevărat”, își zise Manjiro.

— Și pă cuvântul meu că i-am dat nițel de furcă.

„Puțin spus”, își zise Manjiro.

— Și n-am fost deloc încântat să-l văz la bordul lui Franklin, drept să spui. Dar recunosc că are curaj și ne-a arătat-o când a sărit în mare după haleala noastră. Și are și tupeu, pe care l-a dovedit în noaptea asta, când l-a înfruntat pă fostul nostru căpitan. Faptul că poate rezista o veghe întreagă cu Danny al nostru – și îl arătă pe Daniel cu degetul – demonstrează că are răbdare. Și poa’ să se și lupte la nevoie, chestie pe care o știu din... proprie experiență, adăugă el, scărpinându-și ochiul bolnav. Așa că votul meu e „da”, aș zice.

Votul fusese unanim. Manjiro era de-acum John Mung, harponier pe vasul Franklin.

32 BALENA

Manjiro nu avu timp nici măcar să se gândească dacă își dorea să fie harponier, că se și pomeni așezat la pupa bărcii de vânătoare, cu genunchiul îndesat în tachet{77}, gata să arunce harponul. Auzea ca de departe îndemnurile cârmaciului de la prova.

— Trageți, băieți! Trageți cu furie! Așa, bun, ne apropiem! Rupeți-vă spinările! Să vă plesnească inimile! Să vă crape ficații și bojocii! Trageți! Trageți, iubiților, trageți, eroilor! Nu vă dați bătuți acum, naiba să vă ia! Dați-i bătaie! Sunteți treji sau dormiți?

Din cauză că restul oamenilor erau așezați cu spatele ca să vâslească, numai cârmaciul și Manjiro, ambii cu fața înainte, vedeau ce se petrecea dinaintea lor. Chiar lângă babord, o insulă păru să se ridice din ocean. Insula crescu și crescu până când ajunse de mărimea unui continent, un continent cu un singur ochi enorm.

— Dacă ați vedea balena aia, băieți, ați vâsli până v-ar ieși ochii din cap ca nasturii, îi îndemnă cârmaciul.

Manjiro, în schimb, și-ar fi dorit ca ei să nu vâslească atât de iute.

— Încet acum! Ușurel, flăcăi, ușurel... Acum! Harponier, pregătește fierul!

Manjiro își aminti cum, întâia oară când se aflase într-o barcă de vânătoare, se întorsese să-l privească pe Jolly, care stătuse unde stătea el acum. Își aminti cât de tare îl scârbiseră acești străini care ucideau cu atâta cruzime și cum se temuse că l-ar putea ucide și pe el, cu tot cu

tovarășii săi. Acum lancea era în mâna lui. Prin comparație cu balena, nu părea mai mare decât acul de țesut al doamnei Whitfield.

În depărtare vedea bărcile de vânătoare ale camarazilor săi înconjurând spinările lucioase ale altor balene. Balenele arătau exact ca niște insule, își zise el, înfiorându-se la gândul că și insulele Japoniei semănau cu niște cașaloți înconjurați de vânători, toți cu harpoanele pregătite de atac.

— Harponier, ține fierul bine! zise cârmaciul și Manjiro se dezmetici.

Apa fierbea în jurul lor, pe măsură ce animalul se ridica tot mai mult la suprafață.

— Și-acum... ia arată-i tu ei! strigă cârmaciul.

Ca însuflețită de o voință proprie, lancea țâșni din mâna lui Manjiro. Totul păru să se oprească în loc în timp ce harponul se năpustea răsucindu-se către balenă, cu coada de oțel scânteind în soare. Nu-l mai putea întoarce din drum. Ceea ce avea să se întâmple nu mai putea fi evitat.

Jetul balenei avea să se înroșească de sânge până ce apa avea să se îngroașe din pricina lui. Sifonul avea să se astupe cu sânge. Animalul avea să mugească de durere, să se zbată și să moară.

Manjiro știu că zilele lui de vânător de balene se încheiaseră. Voia – trebuia – să se întoarcă acasă.

Pe când barca își târa măreața încărcătură înapoi spre corabie, Manjiro cugeta la viziunea pe care o avusese. Oare lumea occidentală va distruge țara de care își amintea ca de căminul său? Ar fi fost mai bine ca japonezii să primească Vestul cu brațele deschise în loc să aștepte, neștiutori, să fie distruși de el. Dar cum s-ar fi putut întâmpla asta? Compatrioții săi îi urau pe „demonii mâncători de leșuri" din lumea vestică. Cum ar fi putut să-i întâmpine cu brațele deschise?

Dincolo de dorința de a-și vedea mama, rudele și țara natală, Manjiro simți că mai avea un scop. Încă de când fusese în America îi venise o idee, dar crezuse că nu era decât un vis. Acum, își zise el, dacă reușise să-l facă pe Jolly să renunțe la prejudecățile sale, poate izbutea să facă același lucru și în Japonia, chiar de-ar trebui s-o ia din ușă în ușă. Poate chiar avea să contribuie la schimbarea lumii.

Pentru așa ceva, i-ar fi trebuit însă bani, mai mulți bani decât ar fi putut face vânând balene. Trebuia să facă rost de o avere.

Abia atunci avea să-și regăsească prietenii din Oahu și să meargă acasă.

33 TORI

FEBRUARIE 1849 (CEL DE-AL DOILEA AN KAEI, ANUL COCOȘULUI)

Manjiro trăgea în piept mirosurile insulei, scăldându-și ochii în culorile ei. Maimuțe gălăgioase se zbânțuiau prin copaci. Păsările zburau de la o creangă la alta ca o străfulgerare roșie, un fâlfâit albastru, o dâră de galben. După atâta timp pe mare, era o plăcere să își înfunde picioarele în nisipul cald și să asculte foșnetul valurilor, murmurul mării întâlnind uscatul.

Franklin urma să se aprovizioneze de aici cu mâncare și apă proaspătă, iar unora dintre membrii echipajului li se dăduse voie să coboare la țărm și să-și facă propriile cumpărături. Viața la bord devenise mult mai bună de când domnul Davis fusese predat unei agenții de baleniere din Manila. Până acum probabil că fusese deja trimis acasă cu vreo altă corabie americană.

Insularii se grăbeau să iasă în întâmpinarea marinarilor cu marfă de vânzare: cartofi dulci, fructe ale arborelui-de-pâine, nuci de cocos, găini, maimuțe și fuste împletite din ierburi. Un bărbat trecu în fugă pe lângă ei, trăgând după el un porc legat cu sfoară. Oamenii aduceau măști făcute din coajă de nucă de cocos, coliere din colți de rechin, covorașe, coșuri împletite și sculpturi din lemn.

Manjiro examina totul cu atenție, în speranța că va găsi un cadou pentru William Henry. Calculă de câți ani era plecat. Avea acum douăzeci și doi de ani și, până când avea să se întoarcă în Fairhaven, William avea să împlinească cinci. Tânărul William merita un dar frumos, ca o compensație pentru toate Crăciunurile și zilele de naștere de la care lipsise Manjiro.

Pe când se frământa să găsească un cadou potrivit, o voce cârâi îndărătul lui:

— *Konichiwa?*

Manjiro se răsuci și cercetă mulțimea, căutând un chip ca al lui. *Konichiwa* însemna „bună ziua” în japoneză.

— *Konichiwa,* răspunse el. Bună ziua.

De unde venise glasul acela? Nu zărea pe nimeni.

— *Konichiwa?* zise din nou vocea misterioasă.

Manjiro se uită din nou în jur, până când privirea îi căzu pe o pasăre în culori strălucitoare, care se odihnea pe o creangă de palmier: un papagal.

Papagalul îl studie pe Manjiro cu un ochi scânteietor și clipi, în chip de răspuns, Manjiro îi făcu și el cu ochiul. Era aproape sigur că găsise un prieten deosebit pentru William Henry.

Se târgui cu stăpânul papagalului, care îl cumpărase de la cineva care, zicea el, „arăta ca dumneata”. Poate vreun alt japonez naufragiat. Întâlnise câțiva în călătoriile sale, toți căutând o cale de a se întoarce acasă. Manjiro nu știa să fi reușit vreunul.

Se zori să revină la bordul lui Franklin, nerăbdător să le facă tovarășilor săi cunoștință cu papagalul. Dar, când ajunse, toată nava zumzăia de vești incredibile: „Aur! În California e aur! Grămezi de aur! Se spune că sunt bulgări de aur mari cât pumnul, care zac pur și simplu împrăștiați pe pământ. Nu trebuie decât să te duci acolo și să-i culegi!”

Pe parcursul lungii călătorii către casă, Manjiro întoarse aceste vești pe toate părțile. Se hotărî să se ducă. Se va duce în California și aurul pe care îl va găsi acolo îl va folosi ca să se întoarcă în Japonia împreună cu prietenii săi.

Între timp, se puse să își învețe papagalul, pe Tori (nume care în japoneză înseamnă „pasăre”), și alte cuvinte în limba lui. Dat fiind că Tori știa deja să spună *konichiwa,* îl învăță și „la revedere” (*sayonara*). Apoi „mulțumesc” *(arigatou gozaimasu)* și „scuze” *(gomen nasai*). Astfel, William Henry avea să știe deja câteva cuvinte când avea să-l viziteze pe Manjiro în Japonia.

Când ajunseră la New Bedford, Manjiro era mândru de vocabularul bogat al păsării. Abia aștepta să vadă sclipirea din ochii lui William Henry la vederea darului.

Când intrară în port, într-o zi frumoasă de septembrie, toți cei de la bordul lui Franklin erau cuprinși de neliniște. Nu aveau nicio îndoială că veștile despre răzvrătirea lor ajunseseră la New Bedford. Cum or fi fost primite? Auziseră autoritățile și varianta răzvrătiților? Nu era limpede dacă scrisorile lor ajunseseră acasă înainte să se răspândească alte versiuni ale incidentului.

Așa că, văzându-l pe căpitanul Whitfield, care aștepta împreună cu soția ca Franklin să tragă la chei, Manjiro se tulbură. Își aminti și că se îmbarcase fără permisiunea căpitanului. Oare avea să fie supărat pe el? Îngrijorarea era însă amestecată cu încântarea de a-și revedea bunul prieten după cinci ani de absență.

Cu Tori cocoțat pe umăr, Manjiro se apropie încet de soții Whitfield.

— N-ai de ce să-ți faci griji, John, îl întâmpină căpitanul Whitfield. Am auzit ce s-a petrecut și toată lumea a înțeles situația.

Ușurat, Manjiro zâmbi și o îmbrățișă pe doamna Whitfield, apoi strânse mâna vechiului său prieten.

— Îmi pare rău că am plecat fără să mă consult cu tine, zise el.

— Nu e cazul. Sunt mândru că ai luat inițiativa și te-ai îmbarcat. Am auzit chiar c-ai fost promovat. Și văd că ți-ai mai făcut un prieten, zise el, făcând semn din cap către pasărea cocoțată pe umărul lui Manjiro.

— Așa-i, dar vreau ca Tori să fie prietenul micuțului William.

Se uită în jur, căutându-l pe băiat.

— Unde e? E la școală? Învață bine? Sau dă o mână de ajutor la

cules? Ah, pun pariu că-i face de ruşine pe lucrători cu hărnicia lui...

Manjiro se opri, observând capul plecat al căpitanului Whitfield. Prietenul său îmbătrânise. În părul îi sclipeau câteva fire argintii şi fruntea îi era brăzdată de riduri. La rândul ei, doamna Whitfield părea obosită şi roasă de griji.

— Vai, John, mă temeam eu că n-ai aflat, zise soţia căpitanului. Pe William Henry l-au lovit frigurile şi a murit cu ceva timp în urmă.

Vântul se stârni brusc şi Manjiro îl simţi pătrunzându-i până în măduva oaselor. Privi dealurile oraşului, înflăcărate de culorile trecătoare ale toamnei. Cele mai frumoase lucruri de pe pământ sunt şi cele mai trecătoare, ştia asta. Dar faptul că ştia nu îi aducea nicio consolare. Ce lume era aceasta, fără William Henry? Toată strălucirea ei pierise.

— Adusesem pasărea pentru William Henry, ca să-l înveţe japoneză... Ca atunci când avea să vină în vizită în Japonia...

Manjiro nu reuşi să termine fraza.

Tori se foi pe umărul lui şi îi ciocăni creştetul cu simpatie.

— Bună, Henry, zise pasărea. *Konichiwa?*

În zilele ce urmară, Manjiro abia de ieşi din casă. Se uita la Tori, care zbura fără ţintă de la o mobilă la alta. Îi căzuseră penele. Era jigărit şi slab. Tânărului îi făcea rău să îl privească. Ce făcuse? Luase această pasăre frumoasă şi o adusese aici, departe de soare şi de briza caldă a oceanului, ca să-şi trăiască lunga ei viaţă într-un salon prăfuit. În loc să zboare de la un cocotier la altul, fâlfâia din aripi de colo-colo prin toamna posomorâtă.

Papagalul îl făcea să simtă ceva ce nu simţea de obicei: milă faţă de sine. Şi el fusese smuls şi dus departe de casa lui de forţe pe care nu le putea controla, silit să trăiască într-un mediu străin şi uneori ostil.

Dar ce era de făcut în privinţa asta?

34 DAGHEROTIPUL

OCTOMBRIE 1849, FAIRHAVEN

Manjiro stătea rezemat în sapă şi asculta vântul suflând printre copaci. Ar fi fost o zi bună pentru navigaţie. Cu vântul din pupa, o corabie ca Franklin ar fi putut probabil să înainteze cu zece sau unsprezece noduri, punând o sută de mile între ea şi New Bedford înainte de apus. Se luptă să gonească aceste gânduri. Nu ar fi fost corect să-i părăsească acum pe soţii Whitfield; era nevoie de el aici. Încercă să nu îşi mai abată atenţia de la săpatul cartofilor.

— Mung!

Terry apăru în goană, oprindu-se lângă el ca să-și tragă sufletul.

Vino cu mine.

— Nu pot. Muncesc.

— Ba nu muncești, zise Terry. Te-am văzut. Visai cu ochii deschiși. Vino cu mine. A sosit omul cu portretele și vreau să mă imortalizeze.

— Omul cu ce?

Terry îl apucă de braț și-l trase cu de-a sila pe drum, pălăvrăgind despre omul cu dagherotipul.

— Are o invenție nouă, care se cheamă dagherotip și care face portrete, zise el. Unii le zic fotografii.

La ieșirea din oraș dădură peste o căruță pictată în culori vii, unde un bărbat încerca să fixeze o pancartă care fusese dărâmată de vânt. Când aceasta fu din nou ridicată, Manjiro citi: PORTRETE PERSONALE ȘI FUNERARE, 25 DE CENȚI PLĂCUȚA DE 0,06 ȚOLI{78}. Exemplare ale muncii fotografului erau așezate la vedere, iar Manjiro și Terry le priviră uluiți.

— E minunat ce face aparatul ăsta, zise Terry încântat. E atât de precis, încât nici în oglindă nu te vezi așa de bine. Și rapid! Nu mai trebuie să stai zile sau săptămâni în șir ca să ți se picteze portretul. Oricum nimeni nu și-ar fi permis așa ceva.

În timp ce străinul își pregătea aparatul, Manjiro se uită la fotografii. Erau portrete de familie, fotografii de nuntă și chiar și poze ale unor oameni recent decedați, ca amintire pentru cei care îi iubiseră. Era așa cum spusese Terry: parcă ai fi privit chipul cuiva reflectat în oglindă.

— Ascultă, John. M-am hotărât. Plec în California ca să-mi încerc norocul în minele de aur. De-aia îmi fac portretul. E pentru ai mei, ca să-l aibă ca amintire de la mine. Cine știe cât timp o să fim plecați!

— Noi? zise Manjiro. Dar cine mai merge cu tine?

— Păi tu, normal. Ce altceva să faci? Să câștigi o nimica toată vânând balene pentru tot restul vieții?

Fotograful îl puse pe Terry să stea pe un scaun în fața unui decor complicat și își pregăti mașinăria, o cutie instalată pe un trepied înalt.

— Nu știu ce să zic, Terry, spuse Manjiro. Cum să-i părăsesc pe soții Whitfield acum? Nu pot să plec și să-i las singuri.

— O să te întorci. O să te întorci *bogat*!

Manjiro clătină din cap.

— Nu, Terry. Dacă plec, nu mă mai întorc. Singurul motiv pentru care voiam să plec era ca să câștig suficienți bani pentru ca eu și prietenii mei din Oahu să ne întoarcem în Japonia.

— Gata, acum nu mai vorbi, te rog, zise omul cu portretele, vârându-și capul sub o pânză neagră care atârna de mașinăria lui în formă de cutie.

— Ceri prea mult, îi spuse Manjiro în glumă. Să-i ceri lui Terry să

nu mai vorbească! Așa ceva e imposibil.

Terry râse.

— Și nu mai râde! se răsti bărbatul.

Terry încercă să se stăpânească și îi făcu lui Manjiro cu ochiul, zâmbindu-i.

— Și nu mai face cu ochiul.

Bărbatul își scoase capul de sub pânză și își ridică mâinile spre cer.

— Și nu zâmbi! Nu înțelegi? N-ai voie să te miști deloc, altfel poza o să iasă neclară!

După câteva clipe de liniște, Terry șopti:

— Ești un om în toată firea, John! Ai... cât? Douăzeci și doi de ani? În țara noastră, tinerii obișnuiesc să pornească la drum pe cont propriu. Căpitanul și soția lui nici nu se așteaptă la altceva. O să mai aibă și alți copii, așteaptă și-ai să vezi. Sau mai bine nu aștepta. Hai să mergem.

Și se plesni cu palma pe genunchi.

Fotograful reapăru, agitându-și mustrător degetul către Terry.

— Ascultă, tinere. Nu mai permit așa ceva. Dacă nu te potolești, imaginea n-o să fie decât o ceață. Dacă promiți că-l faci să tacă, se rugă el de Manjiro, mai las din preț la dagherotipul tău. Poți să li-l dăruiești celor dragi și o să fie ca și cum ai fi încă aici.

— Ce idee grozavă! exclamă Terry.

Manjiro nu credea că un dagherotip ar fi putut într-adevăr să înlocuiască pe cineva, așa că refuză oferta. Cu toate acestea, și-ar fi dorit să aibă o fotografie a mamei sale. Se întoarse cu spatele la portretele expuse și încercă să-și imagineze că privea un portret al ei; încercă să-i recompună trăsăturile în minte, dar erau învăluite în umbră, tristețe și dor.

Venise momentul să plece acasă, în Japonia. Cota sa de pe Franklin nu se ridicase decât la trei sute cincizeci de dolari. Nu era destul ca să ajungă acasă. Dar putea fi destul ca să ajungă în California.

Fotograful ieși de sub pânza sa, clătinând din cap.

— Am terminat. Sper ca poza să nu fie mișcată, dar dacă vrei să încerci din nou, o să trebuiască să plătești din nou.

— Nu, zise Terry, o iau oricum o fi.

Când reveniră mai târziu să ia fotografia, Manjiro se întrebă dacă dagherotipul reușise să surprindă expresia veșnic mirată a lui Terry. Dar fotograful avusese dreptate: Terry era o ceață, ca și cum ar fi plecat deja.

35 CÂMPURILE AURIFERE

PRIMĂVARA ȘI VARA LUI 1850 (AL TREILEA AN KAEI, ANUL CÂINELUI)

— Cică albiile râului sunt acoperite cu aur, spuse Terry.

Citise din *Regiunile aurifere ale Californiei* pe tot parcursul drumului de-a lungul coastei Americii de Sud. Citise chiar și în timp ce corabia lor se agita și sălta pe valurile enorme din preajma Capului Horn{79}.

— În California există filoane de aur care se-ntind pe sute de kilometri în lungime și-n lățime. Nu trebuie decât să scurmi puțin pământul ca să le descoperi!

Când plecară din San Francisco la bordul unui vas cu aburi ce se îndrepta către Sacramento, Terry începu să citească din *Trei săptămâni în minele de aur.*

— Aurul e de două ori mai greu decât plumbul, îşi informă el prietenul.

— Imaginează-ți! zise Manjiro. Suntem pe un vas alimentat cu aburi.

— Aurul este de nouăsprezece ori mai greu ca apa, continuă Terry neabătut.

— Vezi roata aia mare, de fier, învârtită de aburi? Aia face vasul să înainteze, nu vântul.

— Mă asculți? spuse Terry. Am zis că aurul este de nouăsprezece ori...

— Și viteza, Terry! Îți vine să crezi ce viteză prinde?

În Sacramento luară un tren, o altă minune pe care Manjiro nu o mai experimentase până atunci. În timp ce Terry încerca să descrie ceva numit *long tom,* folosit pentru strecurarea aurului, Manjiro făcea schițe ale trenului și, din când în când, privea pe fereastră peisajul care îi zbura pe dinainte ca o ceață.

— Câte moduri de a te deplasa există pe lume! zise Manjiro. Când eram copil, în Japonia, nu cunoșteam decât două: barca de pescuit și picioarele. Nu aurul, ci asta-i adevărata comoară: căile ferate și vasele cu aburi și velierele cu greement pătrat{80}. Lucruri care se mișcă rapid. Lucruri care m-ar putea duce acasă cât ai bate din palme. Nu e ironic că, pentru a ajunge mai repede acasă, trebuie să dezgrop cel mai greu metal din lume?

— O să trebuiască să ne drămuim bine banii, spuse Terry în timp ce săltau pe spinarea cailor de-a lungul cărăruilor săpate prin munți. Unul dintre tipii ăștia mi-a zis că un borcan de murături și doi cartofi dulci l-au costat unsprezece dolari.

Și, în timp ce se chinuiau să străbată la pas o trecătoare prea abruptă până și pentru cai, Terry continuă:

— O cutie de sardele costă șaisprezece dolari, o livră de pâine, doi dolari, o livră de unt, șase dolari... Și cine ar fi crezut că munca o să fie atât de grea? Când te gândești că greul de-abia de acum începe, pentru că nici măcar n-am ajuns încă acolo!

La capătul călătoriei, Terry și Manjiro coborâră într-o vale abruptă, către un pârâu în care deja roiau căutătorii de aur.

— Uite un loc liber! îi strigă Manjiro lui Terry.

Malurile pârâului erau presărate cu târnăcoape, castroane și lopeți, iar pretutindeni fuseseră ridicate corturi strâmbe de pânză. Văzduhul răsuna de ordine răstite, de țipete și de certuri.

— Oricine a apucat deja să plece de aici probabil că a dat lovitura, zise Terry în timp ce el și Manjiro păşeau prin apa rece ca gheața.

— Mai probabil a plecat cu inima frântă și cu coada-ntre picioare, îi răspunse din vale un bărbat cărunt, murdar din cap până-n picioare de noroi uscat.

— Adu-ți aminte ce ți-am zis, se înverșună Terry. Aurul se va duce la fund, oriunde. De-aia trebuie să treci totul prin strecurătoare ca să dai de el. Ce ai acolo?

Manjiro se uită pe fundul sitei sale. Văzu noroi și pietricele cenușii, dar și ceva scânteietor.

— Aur! strigă el.

Cât ai bate din palme, în jurul lor se adunară vreo zece indivizi, care se uitară în sita lui și se puseră pe râs. Râdeau și-l arătau cu degetul.

— Aurul prostului{81}, zise unul dintre ei.

— La pachet c-un prost sadea! zise altul.

— Prostovanul! strigară ei, iar râsetele se întinseră în susul și în josul pârâului.

Manjiro roși. Terry îl bătu pe spate.

— Nu-ți face griji, îl îmbărbătă el. N-am nicio îndoială că și ei au pățit la fel prima oară când au văzut chestia asta.

Luă fărâmele scânteietoare și le aruncă înapoi în pârâu.

— Vezi cum plutesc? Uite, acum le duce apa să mai prostească și pe alții. Ți-aduci aminte ce ți-am zis? Aurul e cel mai greu. Se duce la fund, îi facu el cu ochiul lui Manjiro când ceilalți se întoarseră la muncă. În plus, aurul nu sclipește și nu scânteiază. Are un luciu șters.

Deși lui Manjiro îi venea să intre în pământ de rușine, își plecă fruntea și se întoarse la munca lui. În curând, fu absorbit de ritmurile ei: scobea fundul pârâului și cernea noroiul, aluviunile și nisipul, dimpreună cu acea substanță scânteietoare care nu era aur.

Zilele se transformară în săptămâni, iar săptămânile, în luni. Doar experiența acelor luni îndelungate de la bordul lui Franklin, când nu se zărea nici urmă de balene, îl împiedică pe Manjiro să-și piardă speranța. Scobește, cerne, spală, cerne, scutură, spală... Acesta deveni ritmul vieții sale.

Alți căutători de aur din preajma lui se dăduseră bătuți. Munca grea, crizele de dizenterie, statul toată ziua în apa rece ca gheața și

traiul scump îi goniseră pe mulţi. Dar veneau şi mai mulţi decât plecau, aşa că pârâul era tot timpul plin de mineri.

Într-o zi, gândurile lui Manjiro pluteau undeva departe, în larg, pe o corabie, în timp ce trupul său făcea acelaşi lucru pe care îl făcea de luni întregi: scobea fundul pârâului, cernea şi spăla, amesteca şi spăla, până ce toate pietrele şi nisipul şi aluviunile dispăreau şi nu mai rămânea nimic. Apoi scobea din nou albia pârâului.

Ziua era senină. Terry se ocupa de alt sector al pârâului. Acolo, albia era plină de bărbaţi care stăteau în apa îngheţată, strecurând noroiul prin site sau folosindu-se de „leagăne" şi de câte un *long tom.* La urechile lui Manjiro ajungeau clinchetul lopeţilor şi al sitelor, deopotrivă cu bombăneli, pălăvrăgeală şi crâmpeie de cântece: „Oh, din Sacramento vin, cu o sită pe genunchi..."

Dar, pentru o clipă, zgomotele se estompară şi în urechile lui Manjiro nu mai răsună decât un vuiet îndepărtat. Privea bulgărele greu, de culoare ştearsă, care rămăsese pe fundul sitei sale după ce tot restul fusese îndepărtat. „Deci aşa arată visele", îşi zise el. „Nu strălucitoare şi scânteietoare. Doar un bulgăre de metal cu o strălucire stinsă. Mai greu decât apa, mai greu chiar decât plumbul."

Pentru Manjiro, această bucată stranie şi diformă de metal însemna un singur lucru: că el şi prietenii lui aveau să se întoarcă acasă.

Partea a cincea

ACASĂ

Dedică-ţi inima în întregime unui singur ţel.

Hagakure: Cartea samuraiului

36 ÎNTRE DOUĂ LUMI

IANUARIE 1851 (AL PATRULEA AN KAEI, ANUL MISTREȚULUI)

Manjiro trăgea cu toată râvna de vâslele Aventurierului, sperând să călăuzească barca spre insulele pe care nu le putea vedea, dar despre care știa că se aflau în spatele lui. Își imagina silueta lor întunecată ivindu-se și dispărând cu fiecare mișcare a mării.

Totul se aranjase de la sine, în linii mari. Din San Francisco plecase la Oahu. Acolo își regăsise prietenii și, după ce trecu bucuria revederii, discutase cu ei planul său. Găsiseră un căpitan dispus să-i ia și pe ei la bord, împreună cu barca de vânătoare pe care o cumpărase Manjiro. Nava se îndrepta către China. Aveau să fie lăsați în preajma coastelor Japoniei și puteau vâsli restul drumului în barca pe care Manjiro o botezase Aventurierul.

Totul mersese mai mult sau mai puțin conform planului, cu excepția faptului că Toraemon refuzase să vină cu ei, iar Jusuke murise, spre întristarea lui Manjiro. Dar căpitanul navei Sarah Boyd fusese de acord să-i ducă până în apele Japoniei. Acum, în ziua plecării lor de pe corabie, era furtună.

— „Haideți cu mine înapoi în Japonia", spuse Goemon cât putu de tare, încercând să acopere urletul vântului. Așa ai zis. Nu ai zis „Haideți să murim împreună într-o furtună".

Manjiro își scutură gheața din păr și continuă să vâslească. Nu știa dacă îndreptase barca spre uscat, dacă îi menținea traiectoria sau dacă se ostenea degeaba. Dar vâslea în continuare.

— Am supraviețuit noi și unei furtuni mai rele ca asta, zise Denzo, sau ai uitat?

Denzo se lupta să arunce afară apa care trecea peste bordul bărcii, în timp ce Goemon, speriat, se ghemuise pe fundul ambarcațiunii.

Cu zece ani în urmă, fuseseră cinci. Manjiro își aminti cum se agăța de banca bărcii în timp ce luntrea sălta pe marea învolburată. Vântul bătea cu putere. Grindina și lapovița cădeau din norii cenușii care se adunaseră pe cer. La fel ca acum.

— A fost mai deștept Toraemon c-a rămas în Oahu. Până și Jusuke a avut bunul simț de-a muri înainte să îndure asta! se văicări Goemon în timp ce un alt val înghețat se abătea asupra lor. Chiar dacă o să supraviețuim furtunii ăsteia, o s-o facem numai ca să ne taie shogunul capetele. Ar fi trebuit să rămânem în Oahu – Goemon se apucă de parapetul bărcii – sau măcar să stăm în siguranță la bordul lui Sarah Boyd în loc să plecăm în bărcuța asta chinuită.

Manjiro strânse din dinți, ca să nu se răstească la Goemon. Își aminti cât de tare suferise prietenul său de rău de mare pe John Howland, cât de mult ura oceanul și că nu ar fi vrut să mai pună piciorul pe o navă niciodată. Urâse și Insula Păsărilor, tot pentru că era înconjurată de apă.

Un nou val trecu peste marginea bărcii.

— E mai multă mare în barcă decât afară, se văicări Goemon.

— Atunci pune mâna și arunc-o afară, nu mai sta degeaba! spuse Manjiro, azvârlindu-i o găleată.

Cu un scâncet, Goemon începu să arunce peste bord apa înghețată.

— „Am cumpărat o barcă bună, care-o să ne ducă acasă", așa ai zis. „După ce ne apropiem suficient de insule, putem să contăm pe ea." Altă idee deșteaptă de-a ta. Ca și mersul în America. Dacă America era așa de minunată, de ce n-ai rămas acolo, cu prietenii tăi?

— Uitați! îl întrerupse Denzo. Pământ!

Manjiro, care stătea cu spatele ca să vâslească, putea doar să-și închipuie stâncile zimțate, copacii strâmbați de vânt și dealurile rotunjite răsărind din mare.

— Chiar am ajuns, nu? zise Goemon cu o încântare din ce în ce mai mare. Chiar suntem acasă!

— Acasă, zise Manjiro, plimbând cuvântul pe limbă ca pe o stafidă dulce.

Acasă. Oare chiar ajunseseră acasă?

Din cei zece ani în care fusese departe de Japonia, aproape șase și-i petrecuse pe mare. Oare așa avea să arate viața lui întotdeauna? Captiv pe o barcă, în ghearele furtunii, încercând cu disperare să vâslească spre un țărm sau altul? Începuse deja să-i fie dor de America, așa cum, cât timp fusese plecat, îi fusese dor de Japonia. În clipa în care carena bărcii se frecă de nisipul plajei, știu că îi va fi dor de familia sa din America la fel de mult cum îi fusese dor de familia lui de aici.

„Sper să nu mă uiți niciodată", îi scrisese el căpitanului Whitfield înainte să plece din Honolulu, „căci eu m-am gândit la tine în fiecare zi. Ești cel mai strașnic prieten al meu pe lumea asta, în afară de bunul Dumnezeu".

Bărbații săriră afară din barcă și o târâră din valuri. Apoi căzură în genunchi, copleșiți de recunoștință.

— Ah, nisipul moale al țării noastre, spuse Denzo.

— Și aerul ei dulce, zise Goemon, respirând cu nesaț.

— Și mirosul de pini, suspină Manjiro.

— Și...

Goemon amuți, cu privirea ațintită spre un pâlc de copaci. Ceilalți se întoarseră și ei într-acolo.

— ...Și oamenii care vin să ne aresteze, încheie el.

37 SPIONI!

Mai întâi un chip. Apoi o mână. Apoi foşnetul unor veşminte. Siluete se iviră la umbra copacilor.

— Scoate pistolul! sări Goemon.

— Nu, zise Manjiro. O să creadă că vrem să le facem rău.

— Şi dacă au de gând să ne facă ei rău nouă?

— Dacă au de gând să ne facă rău, o s-o facă oricum, fiindcă sunt mai mulţi decât noi, spuse Manjiro.

— Ce au în mâini?! se sperie Goemon.

Într-adevăr, duceau ceva în mâini. Cuţite? Pumnale?

Manjiro râse.

— Cartofi dulci! Ne aduc de mâncare!

Un sat întreg de privitori curioşi se adunase timid la liziera pădurii. Câţiva mai viteji se apropiară şi le oferiră cartofi dulci, aburinzi şi boluri de orez.

Când Denzo le arătă plosca goală, sătenii dădură fuga să o umple cu apă.

— Vezi, Goemon? zise Manjiro. Oamenii ăştia nu vor să ne facă rău.

Manjiro se întoarse taman la timp pentru a vedea mulţimea retrăgându-se şi pe oameni înclinându-se adânc. Câţiva bărbaţi cu un aer oficial şi cu expresii grave pe chip înaintară către pescari.

— Poate că nu, zise Goemon, dar ăştialalţi s-ar putea să vrea.

***

Mărşăluiră până târziu după apusul soarelui. Funcţionarii care îi însoţeau aprinseră torţe şi o luară înainte, împiedicându-se întruna. Ploaia preschimbase cărările în noroi şi, la fiecare pas, picioarele lui Manjiro se scufundau în mocirla rece. Epuizat de nesomn şi de drumul cel lung, simţea că nu mai poate să facă nici măcar un singur pas. Denzo se împleticea înaintea lui, iar Goemon gemea în spate.

În cele din urmă, însoţitorii lor se opriră sub un pin mare. Cineva făcu focul şi puse la fiert o oală cu terci. Manjiro se aşeză pe pământul rece şi umed şi răsuci între degete *tengui*-ul zdrenţuit pe care i-l dăruise maică-sa cu atâţia ani în urmă. Frecă între degete pânza moale a banderolei, care fusese odinioară aspră şi apretată, dar care, tocindu-se, devenise fină ca o mătase. Se simţea sfâşiat şi zdrenţuit, ca pânza aceea veche, şi atât de subţiat, că se întrebă dacă nu cumva oamenii puteau vedea prin el.

— Ce-o să se întâmple cu noi? şopti Denzo. Ăştia spun că suntem spioni!

— Fă ce-ți cer, murmură Manjiro. Poate așa o să priceapă că nu vrem răul nimănui și o să ne lase să ne întoarcem acasă, la familiile noastre.

38 ÎN FAȚA UNUI DAIMYO

TOAMNA LUI 1851 (AL CINCILEA AN KAEI, ANUL ȘOBOLANULUI)

Manjiro își ridică manșetele *kimono*-ului, ca să nu și le murdărească de cerneală. Ședea pe podea dinaintea unei măsuțe joase, cu pensula în mână. Învăța să scrie ideograma{82} pentru „grădină", care, își spunea în sinea lui, ar fi putut la fel de bine să fie și ideograma pentru „închisoare". Fiindcă adesea nu avea nimic de făcut, își folosea timpul învățând să scrie și să citească în propria lui limbă.

Se opri și privi afară, în curte. În micuța grădină, trei copaci străjuiau un mic lac. Primăvara, mugurii înfloriseră, oferind privelиștea florilor palide de cireș. Pe urmă, petalele căzuseră, frunzele se desfăcuseră și venise vara. Asupra grădinii se așternuse o tăcere umedă, tulburată numai de salturile unei broaște.

Era o închisoare liniștită, dar tot o închisoare.

Luna crescuse și scăzuse de multe ori și lor tot nu li se dăduse voie să-și vadă familiile sau măcar să le trimită vești. Cum de-i trecuse prin cap că ar fi putut să aibă vreo contribuție la schimbarea Japoniei? Nu putea să convingă pe nimeni de nimic! Nu putea nici măcar să convingă autoritățile că el și prietenii săi erau nevinovați și că nu voiau decât să ajungă acasă.

Oficialitățile veneau și plecau. Uneori voiau să stea de vorbă cu pescarii. Unii voiau doar să se uite la ei, alții voiau să-i interogheze, de parcă ar fi fost spioni. Manjiro, Denzo și Goemon spuseră povestea naufragiului din nou și din nou. Explicară că furtuni aveau loc și în alte părți ale lumii, nu doar în Japonia și că puteai vedea Calea Lactee oriunde te-ai fi aflat. Li se ceru să mănânce cu bețișoarele ca să demonstreze că erau japonezi.

Acum curtea era mohorâtă, lipsită de culoare și învăluită în ceață. Manjiro stătea la masa joasă, cu pensula în mână. Tocmai își sufleca din nou mânecile când oficialitățile veniră să îl cheme. Doar pe el. Singur.

— Manjiro! izbucni Goemon, apucându-l de mână. Bagă de seamă ce spui! Nu poți să zici tot ce-ți trece prin cap. Aici nu-i ca-n America!

— O să am grijă, spuse Manjiro.

După ce traversă curtea, fu condus într-o încăpere largă. În comparație cu încăperile americane, înțesate de mese, scaune, covoare, bufete și bibelouri, camerele din casele japoneze – chiar și cele folosite

ca închisori – erau spațioase, aerisite și neaglomerate.

Cu toate acestea, Manjiro descoperi că respira cu o oarecare dificultate. De cealaltă parte a încăperii, un *daimyo,* seniorul Nariakira, ședea în genunchi pe o platformă înaltă. *Kimono*-ul lui de mătase foșni ușor când seniorul flutură din mână, trimițându-i afară din cameră pe toți în afară de Manjiro. Tânărul se lăsă imediat în genunchi și își apăsă fruntea de podea.

— Povestește-mi despre țara asta în care ai fost, America, zise *daimyo*-ul.

Manjiro își ridică privirea și văzu scânteia din ochii marelui senior. Era interes? Era dușmănie? Știa că soarta lui depindea de răspunsurile pe care avea să le dea la întrebările pe care avea să i le pună Nariakira. Inima îi bătea cu putere. Auzi, în minte, vuietul familiar al fricii.

Își aminti de hotărârea sa de a schimba felul în care Japonia îi privea pe străini. Dar voia cu atâta disperare să se ducă acasă, la familia sa! Dacă dădea niște răspunsuri simple, poate că aveau să-l lase să plece.

— În America, zise el, femeile își fac găuri în urechi și își trec prin ele fire cu mărgele.

Se opri, apoi continuă:

— Toaletele americane sunt așezate deasupra unor găuri în pământ. Se obișnuiește să citești în timp ce le folosești.

Daimyo-ul îl sfredeli cu privirea.

— Asta-i tot ce poți să-mi spui?

Omul acesta nu putea fi impresionat cu fleacuri, înțelese Manjiro. Voia să afle noutăți. Noutăți importante.

— America e o țară deschisă și acolo cunoașterea sporește pe zi ce trece, zise el. Americanii au inventat tot felul de lucruri. Cum ar fi... telegraful. Un telegraf e un fir întins sus, peste drum, care face ca scrisorile să meargă de la o stație la alta, fără ajutorul vreunui mesager.

Daimyo-ul asculta atent.

— Cred că scrisorile sunt atrase cu magnetul.

— Continuă, îl îndemnă seniorul Nariakira.

— Mai au ceva ce se cheamă tren de cale ferată. E format din douăzeci și trei sau douăzeci și patru de cutii de fier legate unele de altele. Marfa e pusă deasupra, iar pasagerii stau înăuntru. Cutiile astea au două-trei ferestre cu panouri de sticlă. Când te uiți prin ele și trenul e în mișcare, el merge atât de iute, că nu poți să vezi obiectele pe lângă care treci decât preț de o clipă. Această corabie de uscat merge pe șine de fier.

Când seniorul Nariakira îl întrebă despre corăbii, Manjiro vorbi pe larg despre vasele care vânau balene și despre iuțimea lor. Îi povesti despre velele lor cele multe și îi descrise cât de bune erau prin comparație cu navele japoneze pe timp de furtună și cum puteau

transporta mii de butoaie de untură şi zeci de oameni. Vesticii, zise el, stăpâneau arta navigaţiei şi acum construiau vase care nu aveau nevoie de vânt, căci erau purtate de abur!

— Fac un foc în cala vasului. Dintr-un cazan în fierbere iese aburul. Aburul învârte un motor, care, la rândul lui, face să se învârtă roţile aflate pe ambele părţi ale navei. Iar corabia plutește pe apă atât de iute, de parcă zboară! Asta se cheamă navă cu aburi. Nu găsesc nimic cu care s-o compar.

Seniorul îi oferi lui Manjiro o ceaşcă de sake{83} şi îi ceru să-i povestească despre modul de guvernare al americanilor şi despre forţa armată a ţării.

— Guvernul american este, se spune, cel mai bun din lume, începu Manjiro. Nu există rege ereditar. În schimb, un om foarte învăţat şi foarte priceput este ales rege. El stă pe tron timp de patru ani. Acestui rege i se spune preşedintele Statelor Unite. Trăieşte foarte simplu şi umblă călare, urmat de un singur servitor. Nu există separaţii între clase. Până şi un om de rând poate ocupa o funcţie importantă. Obârşia şi familia nu au decât foarte puţină importanţă. Oamenii îşi câştigă poziţia în societate în funcţie de abilităţile lor. Respectul pentru drepturile individuale este un principiu de bază al societăţii.

Îşi ridică privirea către cel care îl interoga. *Daimyo*-ul dădea gânditor din cap, cu chipul calm şi senin.

— Şi armele? întrebă el. Arme de foc? Puşti?

Manjiro desenă fortificaţiile pe care le văzuse în portul Boston.

— Până şi micul port al oraşului unde am locuit eu este fortificat cu tunuri, zise el. Ghiulelele au un diametru de aproape douăzeci şi cinci de centimetri. Tunurile au cam şase metri în lungime. Corăbiile sunt dotate cu tunuri, iar marinarii au puşti. Nu cred că există vreo armă care să-i poată înspăimânta pe americani. Dar americanii sunt ocupaţi să-şi dezvolte propria ţară. Nu au timp să atace alte state, se grăbi el să adauge.

Daimyo-ul aruncă o privire spre grădină. Raze de soare începeau să străpungă ceaţa. Apoi desfăcu un sul mare şi îl aşeză dinaintea lui Manjiro. Tânărul recunoscu harta pe care o adusese cu el, unul dintre multele lucruri care-i fuseseră confiscate. Se trase mai aproape şi studie mapamondul cu nesaţ, pierzându-se din nou în albastrul palid al oceanelor. Prima oară când văzuse o hartă ca aceasta, totul îi păruse nefiresc, imposibil, de neatins. Acum fusese în multe dintre locurile însemnate pe hărţi. Cunoştea plajele cu nisip alb ale coastei de ici şi munţii care parcă stăteau să erupă din insulele de colo. Aici erau păuni, iar dincolo zăpada se aşternea uneori cât casa. Aici suflau vânturi reci, dar dincolo adierea era blândă ca respiraţia unui bebeluş.

— Asta e lumea, zise el. Aici e America.

Trase aer adânc în piept şi continuă. Orice s-ar fi întâmplat, aceasta

era probabil singura lui șansă de a spune ce avea de spus.

— Când o corabie care vânează balene sau un vas comercial întârzie din pricina unei furtuni, zise el, arătând apele din largul coastei Japoniei, apa și combustibilul se împuținează. Guvernul japonez alungă toate navele, indiferent dacă echipajul suferă sau nu. Americanii ar dori să primească permisiunea de a cumpăra cele trebuincioase din porturile japoneze. Nu vor să cucerească Japonia, ci doar să aibă un port unde să-și refacă proviziile.

Seniorul Nariakira se ridică și privi curtea. Tăcea. Manjiro se întrebă dacă nu vorbise prea mult, dacă nu cumva îl mâniase pe puternicul *daimyo.* O pală de vânt suflă prin încăpere, ridicând un colț al hărții.

— Se schimbă vremea, zise *daimyo*-ul.

— La fel și lumea, zise Manjiro, iar seniorul se întoarse să-l privească, ridicând o sprânceană. Dar cred că schimbarea e spre bine.

39 LA NAGASAKI

— Nagasaki! exclamă Goemon. Dar asta e și mai departe de casă! De ce trebuie să mergem taman acolo?

— Seniorul Nariakira spune că e doar o formalitate, zise Manjiro. A scris o scrisoare prin care recomandă să fim eliberați. Cred că după această ultimă vizită oficială, o să ni se dea voie să mergem în sfârșit acasă.

Dar de îndată ce ajunseră la Nagasaki, fură din nou vârâți în închisoare. De data aceasta, cei care îi interogară nu fură deloc prietenoși, ca seniorul Nariakira, ci cruzi. O dată la câteva zile erau târâți într-o curte și siliți să îngenuncheze în nisipul alb, fierbinte. Erau potopiți cu întrebări, iar noaptea, târâți din paturile lor ca să răspundă din nou. Manjiro le povesti tot ce îi povestise seniorului Nariakira și încă pe-atât.

În cele din urmă, fură escortați într-o curte, unde li se arătă o imagine gravată pe o placă de cupru. Manjiro recunoscu o reprezentare a Fecioarei cu Pruncul. Li se spuse să calce imaginea în picioare. Se numea *fumi-e:* însemna că resping religia străină.

— Faceți-o, zise Manjiro, și atunci o să fie nevoiți să ne dea drumul

Cei trei o călcară în picioare, așa cum fuseseră îndemnați.

— Acum o să ne dea voie să mergem acasă, se bucură Manjiro.

Fură însă duși într-o celulă mică, mai degrabă o cușcă, și atât de joasă, că nici nu puteau sta în picioare.

Intrând, Manjiro auzi șoapte și târșâit de pași și, când ochii i se

obișnuiră cu întunericul, văzu câțiva năpăstuiți înșirați de-a lungul peretelui, cu genunchii la piept. Și ei erau naufragiați.

— Ce-o să ne facă? întrebă Goemon.

— Asta e doar o formalitate, zise unul. Întotdeauna fac asta înainte să te elibereze.

— Sau așa am auzit noi, mârâi un altul.

— Ați aflat veștile? șopti cineva.

— Shogunatul se dezintegrează, zise un bărbat încet.

— China cedează în fața Vestului, știați? se auzi un glas răgușit din colțul cel mai îndepărtat.

Nu, ziseră ei, nu știau. Fuseseră atât de izolați în ultimele luni, încât nu aflaseră nimic.

— Niște *daimyo* rivali încearcă să-și smulgă unii altora puterea, zise un prizonier.

— Olandezii l-au prevenit pe shogun în privința Vestului, interveni altcineva. I-au povestit despre tunuri și arme de foc, despre măreția și puterea Vestului. I-au spus că America e ca un uriaș mânios, gata de atac! Știați? Așa o fi?

Manjiro se gândi la fortificațiile pe care le văzuse în Boston și la corăbiile înarmate cu tunuri.

— America e puternică, da, întări el. Are multe arme. Dar America nu e mânioasă! America nu vrea să atace Japonia!

Spera că nu se înșală.

— Umblă zvonul c-o să izbucnească un război civil. Și poate și un război cu Vestul, zise vocea din colț.

Manjiro, Denzo și Goemon se priviră. În ce fel de lume se întorseseră? Dacă ieșeau cu viață din închisoare, aveau oare să supraviețuiască și tulburărilor din țară?

40 DRUMUL SPRE CASĂ

IUNIE 1852 (AL CINCILEA AN KAEI, ANUL ȘOBOLANULUI)

În locul unde poposi în drum spre casă, Manjiro trăgea cu lăcomie în piept aerul proaspăt, cu un vag miros de sare și se simțea aproape liber. Mersese alături de prietenii săi până în satul lor de baștină și acum era singur. Când fuseseră eliberați, li se înapoiaseră aproape toate bunurile și primiseră și niște bani. Li se ceruse să nu vorbească despre experiențele lor din Vest. Manjiro vorbise despre ale lui atât de mult în ultimii doi ani, încât oricum se simțea golit de cuvinte.

Umbrindu-și ochii cu mâna, contemplă întinderea scânteietoare a oceanului. Cu excepția câtorva bărcuțe de pescuit care se legănau pe

valuri în apropierea ţărmului, era la fel de vastă, de albastră şi de pustie precum cerul.

Drumul, în schimb, era aglomerat. Oamenii de rând călătoreau pe jos, purtând boccele pe cap sau coşuri de orez pe umeri. Samuraii, în schimb, călătoreau călare sau pe *kago*, platforme cărate de servitorii lor. Când trecea câte un samurai, toată lumea se oprea şi se înclina. Iar când treceau puternicii *daimyo* cu lungile lor alaiuri, oamenii de rând cădeau în genunchi, fără să ia seama la praf sau la noroi şi îşi lipeau frunţile de pământ. Manjiro se simţise adesea ispitit să ignore acest obicei, dar atunci ar fi ajuns din nou la închisoare – sau chiar mai rău.

În clipa aceea, nu dădea atenţie aglomeraţiei. Gândurile lui goneau pe apă, către ţărmuri îndepărtate.

Un bătrân se opri pe vârful dealului ca să-şi tragă sufletul.

— Ce vezi acolo? întrebă el.

Manjiro se întoarse spre el şi se înclină.

— Corăbii, *ojiisan*{84} zise el. Corăbii mari, care se apropie.

Bărbatul scrută din priviri albastrul oceanului.

— Voi vedeţi cumva nişte corăbii apropiindu-se? îi întrebă el pe ceilalţi trecători. Nişte corăbii mari? Eu nu le văd, dar poate ar trebui să anunţăm autorităţile!

Se mai opriră câţiva trecători să se uite la ocean.

— Nu-i nimic, zise unul.

— Numai nişte bărci de pescuit, spuse altul. Ce ziceai c-ai văzut?

— Lumi, zise Manjiro. Lumi întregi, care se apropie.

— Ah! făcu bătrânul, scuipând în ţărână. E nebun!

Trecu pe lângă Manjiro, dând din mână a lehamite.

Ceilalţi clătinară din cap şi îşi văzură de drum. Cum mai avea două zile de mers, Manjiro porni mai departe, spre casă.

La intrarea în sat, se opri. Când plecase de acolo, era doar un băieţandru de paisprezece ani, într-o tunică zdrenţuită şi cu sandale de paie. Acum se întorcea ca un bărbat în toată firea, îmbrăcat cum se cuvine, în *hakama*{85} şi *haori*{86}**.** Dacă nu-l recunoştea nimeni?

Satul se întindea la picioarele lui, acelaşi sat somnoros pe care-l părăsise cu aproape doisprezece ani în urmă. Fumul se ridica leneş din vetre şi din focurile pe care se afumau pălămidele. Când mirosul îi ajunse la nări, fu cât pe ce să izbucnească în lacrimi. Recunoscu mirosul satului său, în care se simţeau sarea şi peştele oceanului, iar fumul vetrelor era pentru el dulce ca tămâia.

Lucrurile îi păreau familiare şi totuşi noi. Iată satul, cu locuinţele lui confortabile şi străzile lui înguste, cuibărit între dealuri şi ocean. Iată şi dealul în vârful căruia se aflau templul şi cimitirul. Dar toate păreau atât de mici în comparaţie cu felul în care şi le amintea Manjiro! Toate, mai puţin oceanul, care, văzut de pe deal, părea să se întindă la

nesfârşit.

În timp ce cobora pe drumul către sat, fluturi dansau în jurul lui de parcă i-ar fi urat bun venit. Copii pe care nu-i cunoştea roiau în jurul lui, întrebându-l:

— Cine eşti? Tu eşti omul ăla faimos, care s-a născut aici în sat?

— Nu, nu sunt faimos, răspundea el.

În cele din urmă, ajunse dinaintea uşii de bambus a colibei în care copilărise, cu pereţi de lemn şi acoperiş de şindrilă. Pe pământul bătătorit de lângă casă se afla o găleată de lemn pe jumătate plină cu apă. O *yukata*[87] de bumbac atârna la uscat pe un stâlp în faţa casei. Era ca şi cum ar fi plecat abia cu câteva zile în urmă.

Dar ce avea să găsească înăuntru? Oare mama lui mai era acolo? Dacă se deschidea uşa şi se pomenea întâmpinat de cu totul altă familie?

Îşi imaginase de nenumărate ori acest moment. Pe drumul spre casă se pregătise pentru toate posibilităţile. Dar acum, stând dinaintea uşii casei sale, abia putu rosti ceea ce tânjise atâta vreme să spună.

— *Tadaima!* zise el cu vocea înecată de emoţie. Am venit acasă!

Prin crăpătura uşii se iviră câteva chipuri. Nu ale fraţilor săi, ci ale unor oameni în toată firea. Îşi dădu seama că nu-l recunoşteau. Şi el de-abia îi recunoştea.

Dar apoi, o femeie mai în vârstă ieşi din penumbra uşii şi privirile li se întâlniră. Pentru un moment, Manjiro se simţi din nou copil, ca atunci când stătuse în uşa colibei sale şi îşi luase bun-rămas înainte să plece să muncească la Imasu-san.

Fără să-şi ia ochii de la el, femeia se apropie şi îi atinse obrazul.

— Manjiro, şopti ea.

— *Okaasan,* zise Manjiro. Mamă...

Mai târziu, după ce sosiră vecinii, aducând în dar plătică roşie cu orez fiert, fasole, sake cald şi alte bunătăţi, după ce ai lui îl duseră la cimitir ca să vadă piatra pe care, crezându-l mort, o puseseră acolo, în sfârşit, după multe râsete şi lacrimi, Manjiro oferi puţinele daruri pe care i se permisese să le păstreze.

Avea o oglinjoară pentru sora cea mare, Seki. Nasturi pentru sora cea mai mică, Ume. O pereche de zaruri pentru soţul lui Seki, Etsusuke. Şi un săculeţ de zahăr alb pentru fratele său, Kumakichi. Mai adusese ace, foarfeci şi medicamente, cărţi şi tot felul de hărţi.

În cele din urmă, Manjiro scoase o cutiuţă. Luând mâna mamei într-a lui, îi răsturnă în palmă zeci de scoici micuţe, dar perfecte. Judecând după cum se adunară ceilalţi în jur, rugându-se să le vadă şi ei, ai fi zis că erau diamante.

— Aş vrea să fie pietre preţioase, dar nu-s decât scoici, oftă el, scoici pe care le-am adunat din locurile pe unde am călătorit.

Mama sa își întinse mâinile, arătând scoicile, micuțe și rotunde, striate și ondulate sau netede ca lacrimile. Erau trandafirii ca limbile pisicilor, de un cafeniu lucios, pestrițe, de un negru irizat sau albe ca laptele.

— *Kirei!* zise ea. Ce frumoase sunt!

Ascunsă printre ele se afla cochilia de stridie din care Manjiro băuse apă pe Insula Păsărilor. Dar cele mai multe nu erau decât niște cochilii frumoase, care îi plăcuseră pentru că, la fel ca el, fuseseră aruncate de mare pe câte un țărm îndepărtat. Indiferent unde poposiseră, pe nisip alb sau negru, printre pietre, pe caldarâm sau pe lemnăria vreunei epave, reușiseră întotdeauna să își păstreze neasemuita frumusețe.

— Scoicile pe care le-am adus sunt ca oamenii de pe lumea asta, *okaasan*, zise Manjiro, vorbindu-i nu doar mamei lui, ci tuturor. Provin din fel de fel de locuri. Au multe culori și sunt mai mari sau mai mici. Dar toate, absolut toate sunt frumoase!

41 SAMURAI

Mult timp după ce se duse toată lumea la culcare, Manjiro rămase în ușa colibei. Luna desena o cărare de lumină care ducea către ocean și dincolo de el, poate chiar până în America. Mai să crezi că puteai merge până acolo pe poteca luminoasă așternută pe cer.

Era atâta liniște în jur, încât auzea năvala valurilor pe plajă. Glasul solemn al unei bufnițe răsună de pe culmea muntelui. Dincolo de toate, domnea o tăcere profundă, străveche, bătrână ca dealurile.

Era greu să-ți imaginezi ceva schimbându-se în acest sat retras, dar vântul schimbării începuse să sufle și Japonia avea să fie luată pe aripile lui, într-un fel sau în altul. Iubita lui țară petrecuse sute de ani mulțumindu-se să trăiască de la o lună plină la alta, în timp ce Vestul gonise înainte, devenind cel mai bun în materie de știință, invenții, transport, navigație și – lucru cu adevărat amenințător – în materie de tehnologie militară. Erau sute de feluri în care Japonia putea să beneficieze de pe urma schimbărilor ce aveau să vină. Și sute de feluri în care putea să piardă.

Poate că, într-o zi, până și liniștea acestui sătuc pașnic avea să fie străpunsă de fluieratul strident al navelor cu aburi, de pufăitul locomotivelor, de huruitul trăsurilor, de zarva și larma comerțului.

Dar era în natura vieții să fie trecătoare. Nu era nostim că acești compatrioți ai săi, care admirau atât de mult frumusețea efemeră a florilor de cireș și explozia de culoare a arțarilor toamna, se agățau cu atâta înverșunare de trecut? Erau ca ultimele flori fragile care tremură

pe o creangă în timp ce vântul se luptă cu încăpățânare să le smulgă.

Tânărul suspină și intră în colibă. Se întinse pe salteaua lui și se alătură familiei sale în somn.

Manjiro deschise ochii la lumina palidă a zorilor și se întrebă ce oare îl deșteptase. Auzi vocea necunoscută a unui mesager.

— Străinul, Manjiro, trebuie să plece la Kochi de îndată.

— Scuzați-mă, protestă mama lui Manjiro, nu e un străin, e la fel de japonez ca dumneavoastră sau ca mine. De ce trebuie să plece chiar acum?

— Pentru că așa a hotărât marele senior de Tosa, de-aia, zise omul.

— Dar ce vrea cu Manjiro? insistă ea.

— Doar nu-mi spune mie asta! Eu sunt doar un umil mesager.

Sora cea mare a lui Manjiro îi oferi trimisului ceai și o gălușcă de orez și omul se mai dezlegă la limbă.

— Unii spun că e un spion străin, așa că s-ar putea să fie vârât la pușcărie.

Manjiro o auzi pe mama sa scoțând un țipăt scurt.

— Dar alții spun că seniorul Yamauchi vrea să-l pună să-i învețe pe tinerii samurai limba în care vorbesc barbarii. Se spune chiar că va fi făcut el însuși samurai, șopti mesagerul, plescăind din limbă. Ce minune, un simplu pescar să devină samurai!

Manjiro zâmbi, amintindu-și ce le spusese tovarășilor săi în barca pescărească, în ziua când crezuseră că vor muri: că voia să fie samurai. Nu știa de ce o spusese, pur și simplu asta-i ieșise pe gură. Dar, odată ce o rostise, ideea căpătase parcă o viață a ei. Cumva, tocmai această idee imposibilă îl ajutase să rămână în viață, dându-i putere să depășească toate obstacolele care îi ieșiseră în cale.

Mesagerul sorbi din ceai și chicoti.

— Ei, dat fiind că nu a avut parte nici de familia, nici de educația unui samurai, sper că are măcar inima unuia! O să-i trebuiască!

Manjiro știa că în pieptul lui bătea o inimă zgâriată de nisip, bătută de valuri, pârjolită de soare și șlefuită de ploaie și de vânt. Avea să fie întotdeauna inima simplă a unui pescar, dar poate că devenise și inima puternică a unui samurai.

EPILOG

În iulie 1853, la numai câteva luni de când Manjiro își începuse cariera de profesor, o flotă de patru nave americane intră în golful Edo. Comandorul Matthew C. Perry ceru o audiență la împărat, făcând cunoscut faptul că America voia să aibă acces în porturile japoneze.

Țara fu aruncată în haos. „Dragoni negri, care suflă foc!" țipau oamenii, care nu mai văzuseră în viața lor nave cu aburi. Se zvonea că veneau „o sută de mii de diavoli", așa că oamenii își ascunseră lucrurile de valoare și se încuiară în case.

Manjiro, care fusese în America și știa atâtea lucruri despre ea, fu chemat degrabă la Edo din ordinul shogunului. Fu numit samurai pe lângă shogun și i se permise să poarte săbii și să-și aleagă un al doilea nume. Era ceva fără precedent ca o persoană care nu se născuse într-o familie de samurai și care avea un rang atât de neînsemnat să fie ridicată la un asemenea statut.

Deși nu avea voie să le vorbească direct americanilor, el pledă pentru încetarea politicilor izolaționiste ale Japoniei. Le aminti sfetnicilor shogunului că „nu există vreo armă care să-i poată înspăimânta pe americani", că „americanii sunt ocupați să-și dezvolte propria țară" și că nu-i interesează să atace Japonia, ci doar să primească permisiunea de a se aproviziona din porturile japoneze.

Până la urmă, aceste argumente avură impactul scontat. Pe 31 martie 1854, după cea de-a doua vizită a comandorului Perry, un tratat proclamă pacea și prietenia dintre cele două țări, punând capăt celor două sute cincizeci de ani de politică izolaționistă a Japoniei.

În ciuda serviciilor aduse shogunului (sau poate tocmai din cauza lor), Manjiro a trăit tot restul vieții sub apăsarea suspiciunii. Unii îl considerau trădător, iar alții, o iscoadă străină. Viața îi era în primejdie, așa că s-a văzut silit să își angajeze o gardă de corp.

Cu toate acestea, a reușit să realizeze multe. A proiectat corăbii care să traverseze oceanul. A tradus în limba japoneză *Noul manual practic de navigație american,* scris de navigatorul și astronomul american Nathaniel Bowditch și a redactat cea dintâi carte în limba engleză pentru uzul japonezilor, intitulată *Scurt ghid de conversație în limba engleză.* A predat arta navigației și a construcției navale, engleza și matematica. A pus bazele industriei vânătorii de balene în Japonia și a însoțit ca interpret prima delegație japoneză în Statele Unite. Pe parcursul călătoriei spre America, în timpul unei furtuni, când căpitanul corabiei suferea prea tare de rău de mare pentru a conduce nava,

Manjiro a preluat comanda. „Bătrânul Manjiro a stat treaz toată noaptea", a scris un ofițer american în jurnalul său. „Îi place viața asta, îi amintește de vremurile de altădată." La nouăsprezece ani după ce părăsise America, Manjiro, în vârstă de patruzeci și trei de ani, i-a vizitat în cele din urmă pe căpitanul Whitfield și pe soția lui, în timp ce făcea parte dintr-o misiune diplomatică la New York.

Manjiro s-a căsătorit de trei ori și a avut trei copii. În ultimii ani ai vieții sale, putea fi zărit plimbându-se pe străzile din Tokyo îmbrăcat în *kimono***,** cu pantofi după moda occidentală și pălărie cu boruri rotunde. Până la moartea sa, în 1898, la vârsta de șaptezeci și unu de ani, și-a început fiecare zi cu un mic dejun compus din pâine cu dulceață și cafea amară, fierbinte.

Prietenia dintre Manjiro și familia Whitfield a fost cultivată și de urmașii lor, care se întâlnesc în fiecare an cu prilejul Summitului Prieteniei dintre Japonia și SUA, ce are loc când în Japonia, când în SUA. Relația este continuată și prin înfrățirea dintre Fairhaven din Massachusetts și Tosashimizu din Japonia, un oraș aflat aproape de locul de baștină al lui Manjiro. Toate aceste parteneriate duc mai departe munca începută de Manjiro: promovarea prieteniei și a înțelegerii dintre cele două națiuni.

NOTĂ ISTORICĂ

BĂIATUL CARE A DESCOPERIT AMERICA

Inimă de samurai se bazează pe viaţa unei persoane reale, pe evenimente reale şi pe un moment anume din istorie. La vârsta de paisprezece ani, Manjiro chiar a naufragiat, împreună cu patru tovarăşi de pescuit, pe Insula Păsărilor (Torishima). Au fost salvaţi de corabia John Howland şi căpitanul s-a împrietenit cu tânărul Manjiro, aducându-l în cele din urmă cu el în America. Se crede că Manjiro este primul japonez care a pus piciorul în America, motiv pentru care i s-a spus „băiatul care a descoperit America".

Cât timp a locuit în Fairhaven, Massachusetts, a frecventat atât Şcoala Stone House, cât şi Şcoala Navală Bartlett. A fost o vreme ucenic la un dogar şi a lucrat la ferma Whitfield, unde avea propriul cal de călărie. Soţii Whitfield chiar au fost siliţi să schimbe bisericile de două ori până au găsit una care să-l accepte cu adevărat pe Manjiro.

După ce a studiat vreme de trei ani în SUA, Manjiro s-a îmbarcat pe Franklin. Pe când se afla la bordul acestei nave, a sărit în apă şi a ucis o ţestoasă marină, câştigând respectul echipajului. Când căpitanul, Ira Davis, a început să se poarte violent şi iraţional, a fost eliberat din funcţie de către echipaj, iar Manjiro a fost promovat harponier. Revenind acasă din această călătorie, a cumpărat un papagal din Surinam.

În 1850, Manjiro a pornit spre California, alături de nenumăraţi alţi căutători de aur. A reuşit să găsească suficient aur cât să-şi finanţeze călătoria de întoarcere în Japonia, alături de doi dintre tovarăşii săi iniţiali. Nici nu au pus bine piciorul pe uscat, că au fost arestaţi şi ţinuţi închişi vreme de un an şi jumătate. În cele din urmă, au fost eliberaţi şi li s-a permis să îşi vadă familiile. La trei zile după ce revenise printre ai săi, Manjiro a fost chemat înapoi în oraş şi i s-a oferit cel mai modest rang de samurai, *sadame-komono,* lucru ieşit din comun în acele vremuri. La puţin timp după aceea, comandorul Perry a sosit în portul Edo, cerând ca Japonia să-şi deschidă porţile Vestului. Ca vorbitor de engleză şi posesor al unor cunoştinţe însemnate despre America, Manjiro a devenit sfetnicul shogunului, care l-a ridicat la un rang şi mai înalt printre samurai. Când i s-au oferit cele două săbii de samurai, s-a simţit atât de stângaci cu ele, încât, în loc să le poarte, le căra cu sine înfăşurate într-un prosop.

Lucrurile pe care ar fi vrut să i le poată spune mamei sale în capitolul 17, scrisoarea la care se referă în capitolul 36 şi lucrurile pe

care i le povestește *daimyo*-ului în capitolul 38 sunt toate prezentate în propriile lui cuvinte. Multe dintre personaje sunt bazate pe oameni reali, inclusiv căpitanul Whitfield și soția sa, bebelușul William Henry, prietenii lui Manjiro, Job și Terry, și cei patru tovarăși de pescuit. Adevărata Catherine a prețuit atât de mult coșulețul de mai și mesajul lui Manjiro (capitolul 24), încât le-a păstrat până la optzeci de ani.

Anumite întâmplări și personaje sunt fictive. Personajele Jolly și Tom și conflictele lor cu Manjiro au fost inventate pentru a crea tensiune și a face povestea să înainteze, dar și pentru a ilustra prejudecățile și reaua-voință cu care s-a confruntat Manjiro într-un timp și într-un loc unde animozitatea față de Japonia și față de politicile ei izolaționiste erau în plină floare.

La momentul întoarcerii sale acasă, Japonia (cunoscută în acele vremuri ca Nipon) trăia în izolare de două sute cincizeci de ani.

CALENDARUL JAPONEZ

Calendarul japonez pe stil vechi folosea două metode. Una consta într-un sistem complicat, care utiliza cele douăsprezece animale ale zodiacului chinezesc (Șobolan, Bivol, Tigru, Iepure, Dragon, Șarpe, Cal, Oaie, Maimuță, Cocoș, Câine și Mistreț) și cele cinci elemente (pământ, apă, foc, lemn și metal). Celălalt sistem era bazat pe ere, care se schimbau în funcție de împăratul aflat pe tron, de evenimentele importante și de dezastrele naturale. În sistemul erelor, un an era identificat pe baza unei combinații dintre numele japonez al erei și numărul anului din era respectivă. Povestea noastră începe în cel de-al doisprezecelea an al erei Tempō, anul Bivolului. Era Tempō a durat din 1830 până în 1844. Cartea se încheie în cel de-al cincilea an Kaei, anul Șobolanului. Era Kaei a durat din 1848 până în 1854.

NOTĂ PRIVIND MEDIUL

La fel ca și ceilalți din generația sa, Manjiro probabil nu și-a dat seama că balenele pe care le vâna ajunseseră în pragul extincției tocmai din această cauză. Până și autorul american Herman Melville, care a navigat către insulele Japoniei pe o corabie ce vâna balene în același timp în care Manjiro naviga spre America, a respins ideea că balenele ar putea ajunge vreodată în pragul dispariției. În cartea sa, *Moby Dick*, el scrie că, deși „balenele nu mai colindă multe dintre locurile în care în alți ani se găseau din belșug", asta înseamnă că ele pur și simplu se duc „într-un alt loc, mai retras". Sau, spunea el, se puteau refugia oricând lângă calota polară, unde se scufundau „sub bariera sticloasă a gheții (...) și, în cercul magic în care domnește un decembrie etern, îi sfidau pe oamenii care le urmăreau".

Însă balenele nu au reușit să îi sfideze pe oameni, care le-au vânat indiferent către ce „cap sau promontoriu" s-ar fi retras ca să se pună la adăpost. Chiar și după moratoriul care a interzis vânarea lor în scopuri comerciale{88}, balenele sunt în continuare expuse la multe pericole, incluzând poluarea, plasele de pescuit, sonarele militare, schimbările climatice, vânarea lor în scopuri „științifice"{89} și posibila reluare a vânătorii de balene în scop comercial.

Probabil că Manjiro nu ar fi avut cum să prevadă nici soarta păsării care i-a salvat viața când a naufragiat pe Torishima: albatrosul cu coadă scurtă. Aceste păsări au fost vânate cu nespusă cruzime – în principal, pentru a răspunde cererii de pene exotice, care să împodobească pălăriile doamnelor –, iar numărul lor a scăzut rapid de la câteva milioane la atât de puține exemplare, încât, prin 1940, specia a fost considerată dispărută. Au supraviețuit doar câteva, probabil numai fiindcă păsările care nu s-au maturizat stau tot anul în largul mării, așa că nu au putut fi găsite și măcelărite. Întrucât această specie de păsări nu are pui decât începând de la vârsta de zece ani și nu face decât un ou pe an, repopularea s-a desfășurat într-un ritm lent. În prezent făcându-și cuiburi numai pe două insule din întreaga lume (dintre care una este insula Torishima, vulcan activ), populația de albatroși cu coadă scurtă a crescut încet până la un număr de o mie două sute de păsări, ceea ce face ca specia să fie încă extrem de vulnerabilă.

MULȚUMIRI

Mulțumirile mele pline de recunoștință se îndreaptă către Eri Fujieda, prietenă și traducătoare, precum și către ospitaliera familie Fujieda; către Hiromi Tanaka, Arthur Davis și prietenii din cadrul Societății „Welcome John Mung" din Tosashimizu; către Jean Walsh, de la care am aflat această poveste; către Carolyn Longworth de la Millicent Library din Fairhaven; către amabilii bibliotecari care m-au îndrumat prin biblioteca Muzeului Vânătorii de Balene din New Bedford; către expertul în nave cu catarg înalt, la rândul său foarte înaltul Bob Bruce; către grupul meu de scriitori erudiți; către soțul meu răbdător și copiii mei extraordinari. Îi mulțumesc și remarcabilului meu agent literar, Stephen Fraser, nimeni altul decât stră-stră-strănepotul lui Nathaniel Bowditch (autorul *Noului manual practic de navigație american),* precum și tuturor celor de la Editura Abrams care au muncit la această carte, mai ales lui Howard Reeves, oracolul.

Margi Preus scrie cărți pentru copii și piese de teatru. *Inimă de samurai* (*Heart of a Samurai,* 2010; Editura Booklet, 2016) este primul ei roman. Au urmat *Shadow on the Mountain* (2012), *West of the Moon* (2014), inspirat din literatura populară norvegiană, *Enchantment Lake. A Northwoods Mystery* (2015) și *The Bamboo Sword* (2015).

Distinse cu nenumărate premii, romanele sale sunt incluse în lista recomandărilor de lectură ALSC (Association for Library Service to Children) și în topurile anuale ale celor mai bune cărți pentru copii elaborate de New York Public Library, *Publishers Weekly* și *Kirkus Reviews.*

La mijlocul secolului al XIX-lea, Manjiro, un băiat japonez, este prins de furtună și salvat de niște mateloți americani. Cum Japonia nu îi primește înapoi pe cei odată plecați de pe teritoriul ei, Manjiro se vede nevoit să rămână pe vasul american. Dintr-un biet pescar, el se transformă într-un marinar curajos, alăturându-se vânătorilor de balene. Își măsoară forțele cu stihiile naturii, ia parte la goana după aur din California și devine cunoscut ca primul japonez care a pus piciorul în America. Dar adevărata provocare a vieții sale va fi alta: navigând între două lumi despărțite de prejudecăți mai adânci decât oceanul, va reuși el să întindă o punte între America și Japonia?

ISBN 978-606-590-316-6
6 421763 005639
BE15
Booklet fiction

virtual-project.eu

{1} Curent oceanic din nordul Pacificului.

{2} Membru al nobilimii militare japoneze. În Japonia, samuraii erau singurii care aveau voie să poarte săbii. Slujeau de obicei un singur senior toată viaţa, iar acestuia îi datorau supunere şi fidelitate absolută.

{3} Termen japonez care se adaugă la prenume şi este folosit de obicei când cineva se adresează unui prieten sau cuiva foarte tânăr.

{4} Specie de albatros (n. a.).

{5} Denumire dată de japonezi spiritelor naturii în religia şintoistă (n. a.).

{6} Specie de plantă tropicală cultivată pentru tuberculii ei comestibili.

{7} Sabie japoneză lungă şi curbată, cu un singur tăiş, pe care o purtau samuraii (n. a.).

{8} Grădină japoneză de dimensiuni reduse, fără verdeaţă, în care nisipul greblat şi pietrele special alese şi amplasate sugerează ape, munţi şi alte elemente de cadru natural (n. a.).

{9} Artiste profesioniste japoneze instruite în arta muzicii, a dansului, a caligrafiei şi a ceremoniei ceaiului, îmbrăcate de obicei într-un kimono elegant (n. a.).

{10} Titlu dat marilor seniori feudali din Japonia. Fiecare *daimyo* avea în subordinea lui mulţi samurai, care îi jurau supunere conform codului *bushidō* (n. a.).

{11} În perioada 1192-1867, comandant militar care avea puteri absolute în Japonia (n. a.).

{12} Sinucidere rituală comisă cu propria sabie de către un samurai ca să nu îşi piardă onoarea (n. a.).

{13} Catargul de la prora unei nave cu pânze.

{14} Dispozitiv de formă cilindrică cu braţe laterale, acţionat de marinari pentru lăsarea sau ridicarea ancorei sau a unor greutăţi la bordul navei.

{15} Deschidere în puntea unei nave, pe unde se introduc mărfurile în magazie.

{16} Capete de parâme din care se fac scări, pentru ca mateloţii să poată urca pe catarge (n. a.).

{17} Pânză de corabie de formă trapezoidală.

{18} Pânze triunghiulare la prora unei nave, susţinute de bompres, care este un fel de catarg mai mic, amplasat aproape orizontal.

{19} Catargul din mijloc şi cel mai înalt al unei nave. Cel de-al treilea catarg se numeşte arborele artimon.

{20} Expresie marinărească descriind situaţia în care o balenă lovită cu harponul înoată în viteză, târând barca după ea. Nantucket era, la acea vreme, unul dintre principalele porturi americane pentru vânătorii de balene (n. a.).

{21} Marginea unei bărci sau a unei corăbii.

{22} Stâlp aflat la pupa unei bărci de vânătoare, în jurul căruia se încolăceşte funia harponului (n. a.).

{23} Dispozitiv folosit la bordul unei nave pentru ridicarea greutăţilor şi manevrarea lor pe

punte.

{24} Expresie pe care echipajul unei baleniere o scanda după ce toată grăsimea de balenă fusese urcată la bord. Patruzeci şi cinci este numărul de butoaie de untură obţinute în medie de la o sigură balenă, dar echipajele strigau de fiecare dată „patruşcinci în cap", indiferent câte butoaie obţineau de fapt.

{25} Spermanţet, un fel de ceară obţinută din capul balenelor, din care se fac lumânări, săpunuri, cosmetice etc. (n. a.).

{26} Construcţie situată la prova unei nave, unde sunt situate cabinele echipajului (n. a.).

{27} Edo este vechiul nume al oraşului Tokio (n. a.).

{28} *A Psalm of Life,* de poetul american H.W. Longfellow (1807-1882).

{29} Manevre de navigaţie: „a terţarola" înseamnă a reduce suprafaţa pânzei când vântul bate prea tare; „a arima" – a fixa încărcătura la bordul unei nave; „a braţa" – a orienta pânzele astfel încât să ocupe poziţia dorită faţă de direcţia vântului.

{30} Japonezii nu au consoana „L", ceea ce le complică învăţarea limbilor străine.

{31} Manjiro învaţă engleza după ureche, iar aceste grupuri de cuvinte se pronunţă la fel: aye („da", în jargon marinăresc), I („eu") şi eye („ochi"); see („a vedea"), sea („mare") şi litera C; weigh („a cântări"), way („cale") şi whey („zer").

{32} Platformă aşezată pe arborele gabier, pentru fixarea părţii de sus a catargului

{33} Vechea denumire a arhipelagului Hawaii (n. a.).

{34} Formulă de respect între egali.

{35} Este vorba despre Longfellow; în engleză, *long* înseamnă „lung", iar *fellow,* „individ".

{36} în mitologia japoneză, divinităţi, una masculină şi alta feminină, care au creat Japonia (n. a.).

{37} învăţătură extrasă din *Hagakure.*

{38} Marinarii de la bordul unei nave care vâna balene erau plătiţi cu un procent anume din profit, mai mare sau mai mic, în funcţie de rolul pe care îl îndeplineau (n. a.).

{39} Parâmă de oţel sau de cânepă cu care se leagă partea superioară a catargului de proră.

{40} Bare (de lemn sau de metal) aşezate perpendicular pe catarg şi folosite la susţinerea unor vele.

{41} Creatură cu un singur ochi din folclorul japonez (n. a.).

{42} Serviciu de patru ore, executat permanent, pe schimburi, la bordul unei nave, de către membrii echipajului.

{43} în limbaj marinăresc, era cam ameţit de băutură şi în curând s-au îmbătat cu toţii de-a binelea (n. a.).

{44} Adică să fure băutură din rezerva navei cu ajutorul unui pai cu care o trăgea afară din butoi (n. a.).

{45} în limbaj marinăresc, fie a rămas pe ţărm, fie a murit (n. a.).

{46} Poreclă dată de marinari celor pe care niciun membru al echipajului nu-i poate suferi (n. a.).

{47} Veche monedă spaniolă.

{48} Termen care desemnează o creatură marină de proporţii colosale. Leviatanul este pomenit în Biblie, în Vechiul Testament.

{49} Substanţă ceroasă, brună-cenuşie, formată în intestinul caşalotului şi folosită în parfumerie (n. a.).

{50} Pe atunci, ferestrele de sticlă erau foarte scumpe şi nu toată lumea şi le permitea.

{51} Parlamentul Statelor Unite.

{52} Faimos caşalot alb care a scăpat de nenumărate ori de vânătorii de balene. Se crede că i-a servit drept inspiraţie lui Herman Melville pentru romanul Moby Dick (n. a.).

{53} Veghea dintre orele 16.00 şi 20.00. Este împărţită în cel dintâi cart al Câinelui (între 16.00 şi 18.00) şi cel de-al doilea cart al Câinelui (între 18.00 şi 20.00) (n. a.).

{54} Un stânjen marin măsoară 1,83 metri.

{55} Marinari care fac serviciul de veghe în vârful catargului şi care asigură manevrarea parâmelor şi a vergelelor.

{56} Minor aflat în grija altcuiva decât a părinţilor.

{57} Găină din rasa Araucana, originară din America de Sud.

{58} Străvechi joc chinezesc, asemănător şahului.

{59} Spadă lungă, manevrată de samurai cu două mâini (n. a.).

{60} Un fel de cuţit sau pumnal purtat de samurai (n. a.).

{61} Armă cu un mâner lung din lemn şi cu o lamă curbată (n. a.).

{62} Pentru navigaţia astronomică, care se face pe baza poziţiei astrelor.

{63} Rogojini împletite din paie de orez (n. a.).

{64} Manjiro spune pe dos o zicală, englezească: *to let the cat out of the bag*, „a lăsa mâţa să iasă din sac”, înseamnă „a te da de gol”.

{65} în limba engleză, porecla lui Isaachar este Itchy (Scărpinici), pronunţia fiind asemănătoare cu cea a cuvântului ichi (care în japoneză înseamnă „unu”).

{66} Pe o navă cu echipaj numeros există mai mulţi secunzi, dintre care unul mai mare în grad.

{67} Corpul navei.

{68} A patra pânză de pe un catarg, de jos în sus.

{69} Odgoane care servesc la fixarea laterală a catargelor (n. a.).

{70} Partea de sus a unui catarg.

{71} Parâme cusute ca întărituri pe marginea unei pânze.

{72} Ucenic de marinar.

{73} Conform Bibliei, Iona a evitat să se ducă la Ninive, unde îl trimisese Dumnezeu,

îmbarcându-se în schimb pe o navă. Corabia a fost prinsă de o furtună cumplită, care nu a încetat decât atunci când Iona, la cererea sa, a fost aruncat în apă, unde a fost înghiţit de un chit.

{74} Pisica cu nouă cozi, bici folosit în marină pentru administrarea pedepselor

{75} Partea din navă care se află sub apă.

{76} Dispozitive în forma literei Y folosite de persoanele care pretind că pot găsi apă sub pământ. De obicei se confecţionează din lemn, dar s-au folosit şi oase de balenă.

{77} Banchetă scurtă, aflată la prova, cu o adâncitură în care harponierul îşi propteşte genunchiul pentru a avea mai multă stabilitate când aruncă harponul (n. a.).

{78} 0,06 ţoii înseamnă 1,5 mm.

{79} Uneori, ca să nu traverseze Statele Unite de la est la vest, călătorie periculoasă, căutătorii de aur preferau să meargă pe mare, ocolind America de Sud.

{80} Nave cu pânze pătrate, spre deosebire de bărcile de pescuit, care aveau vele triunghiulare.

{81} Pirită, mineral auriu, scânteietor, nici pe departe atât de valoros ca aurul, dar confundat adesea cu acesta de către căutătorii de aur.

{82} în limba japoneză, cuvintele nu se scriu cu litere, ci cu ajutorul unor semne (ideograme) care desemnează fiecare câte o noţiune.

{83} Băutură tradiţională japoneză.

{84} „Bunicule”; termenul este folosit şi faţă de persoanele vârstnice cu care nu există această relaţie de rudenie (jap. În original).

{85} Pantaloni largi, purtaţi în mod tradiţional de japonezi (n. a.).

{86} Jachetă scurtă, parte din costumul tradiţional japonez (n. a.).

{87} Kimono uşor, de vară (n. a.).

{88} Vânătoarea de balene a fost interzisă de către comunitatea internaţională începând cu sezonul 1985-1986. Câteva state, printre care Japonia şi Rusia, nu respectă însă acest moratoriu.

{89} Japonia este unul dintre statele care vânează balenele în scopuri ştiinţifice.

MARGI PREUS

Inimă de SAMURAI

Booklet fiction

MARGI PREUS

Inimă de SAMURAI

- Roman distins cu Newbery Honor -

Booklet fiction

virtual-project.eu